

Krajinski park
Debeli rtič
Parco naturale
Punta Grossa

Načrt upravljanja Krajinskega parka Debeli rtič za obdobje 2025–2029

Ankaran, oktober 2025

KOLOFON

Naslov dokumenta: Načrt upravljanja Krajinskega parka Debeli rtič za obdobje 2025–2029

Uredila: Jana Kus, Zavod Symbiosis, so. p. in Andrej Sovinc, Naravanarave d. o. o.

Avtorji besedila: Neža Hervatič, Samanta Makovac, Barbara Švagelj, Ana Hace, Jana Kus, Andrej Sovinc, Jani Turk

Načrt upravljanja je bil pripravljen v okviru projekta **MPA NETWORKS** – *Support MPAs effectiveness through strong and connected networks in the Mediterranean*, ki se izvaja v okviru programa **Interreg Mediterranean**.

SEZNAM KRATIC

Kratica	Pomen
ARSO	Agencija RS za okolje
GGE	gozdnogospodarska enota
GGO	gozdnogospodarsko območje
IUCN	<i>International Union for Conservation of Nature</i> (Svetovna zveza za varstvo narave)
IWC	<i>International Waterbird Census</i> (mednarodni census vodnih ptic)
KP	krajinski park
KPDR	Krajinski park Debeli rtič
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MNZ	Ministrstvo za notranje zadeve
Zdravilišče RKS Debeli rtič	Zdravilišče Rdečega križa Slovenije Debeli Rtič
NUMO	Načrt upravljanja z morskim okoljem
NUV II	Načrt upravljanja voda
OA	Občina Ankaran
OPN	Občinski prostorski načrt
SAC	posebno ohranitveno območje
SPA	posebno območje varstva
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
ZRSVN	Zavod Republike Slovenije za varstvo narave
ZON	Zakon o ohranjanju narave
ZVKDS OE PIRAN	Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Piran

KAZALO

I. UVOD	7
II. OSNOVNI PODATKI O KRAJINSKEM PARKU DEBELI RTIČ	7
1 Pravna izhodišča za zavarovanje in upravljanje	7
2 Vloga načrta upravljanja krajinskega parka	7
3 Splošni opis krajinskega parka	8
3.1 Geografska lega, velikost in meje krajinskega parka.....	8
4 Upravni status in lastništvo zemljišč	10
5 Okoljski podatki o krajinskem parku z oceno stanja	11
5.1 Neživa narava	11
5.1.1 Podnebne razmere	11
5.1.2 Geološke in geomorfološke značilnosti.....	11
5.1.3 Hidrološke značilnosti.....	11
5.2 Živa narava	12
5.2.1 Rastlinske združbe in habitatni tipi	12
5.2.2 Rastlinstvo.....	12
5.2.3 Živalstvo.....	13
5.3 Območja ohranjanja narave v krajinskem parku	15
5.3.1 Naravne vrednote	15
5.3.2 Natura 2000	19
5.3.3 Ekološko pomembna območja	21
5.4 Krajinska pestrost	22
6 Naravovarstveni pomen krajinskega parka.....	24
6.1 Nacionalni pomen.....	24
6.2 Mednarodni pomen.....	24
7 Podatki o kulturni dediščini z oceno stanja	25
7.1 Nepremična kulturna dediščina	25
8 Podatki o ključnih rabah in dejavnostih	26
8.1 Kmetijstvo	26
8.2 Gozdarstvo.....	26
8.3 Ribištvo	28
8.3.1 Gospodarski ribolov	28
8.3.2 Prostočasni ribolov (rekreacijski in športni ribolov)	28
8.3.3 Marikultura.....	29
8.4 Lovstvo.....	29
8.5 Upravljanje z vodami	29
8.6 Prometna infrastruktura	31
8.7 Gospodarska javna infrastruktura	32

8.8 Energetska in telekomunikacijska infrastruktura.....	33
8.9 Turizem in pristočasne dejavnosti	33
9 Socio-ekonomska analiza	34
III. ANALITIČNA IZHODIŠČA ZA NAČRT UPRAVLJANJA	35
10 Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti	35
11 Analiza vplivov na doseganje ciljev zavarovanega območja	36
IV. UPRAVLJANJE KRAJINSKEGA PARKA DEBELI RTIČ	39
12 Vizija Krajinskega Parka Debeli rtič	39
13 Cilji in ukrepi upravljanja krajinskega parka za obdobje 2025–2029	39
13.1 Upravljavsko področje A. Ohranjanje biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot	40
13.2 Upravljavsko področje B. Usmerjanje obiskovanja v krajinskem parku	45
13.3 Upravljavsko področje C. Administrativne in skupne upravljaljske naloge	47
V. PODROBNA OPREDELITEV VARSTVENIH REŽIMOV	48
14 Podrobna opredelitev varstvenega režima za ribolov	48
15 Podrobni režim glede plovbe.....	50
16 Podrobni režim glede sidranja	51
17 Snemanje filmov, videospotov, fotografij in drugih videoproduktov	52
18 Območja za prenočevanje, šotorjenje, taborjenje, bivanje v počitniških prikolicah in avtodomih	52
19 Območja za piknike in kurjenje	52
20 Varovanje gozdnih sestojev	52
21 Poti prek klifov	53
22 Organiziranje množičnih prireditev	54
23 Določitev območja podvodnega grebena	55
VI. VARSTVENE IN RAZVOJNE USMERITVE	57
23 Kmetijstvo.....	57
24 Ribišstvo in marikultura	57
25 Gozdarstvo in lov	57
26 Promet.....	58
27 Rekreativna in turizem	58
VII. PROGRAM IZVAJANJA NAČRTA UPRAVLJANJA.....	59
28 Načrt delovanja in razvoja javne službe	59
28.1 Kadrovske načrte za izvajanje načrta upravljanja	59
29 Načrt izvajanja neposrednega nadzora v naravi.....	60
30 Načrt vzdrževanja in posodabljanja opreme	61
31 Finančni načrt za izvajanje načrta upravljanja	62
32 Spremljanje izvajanja načrta upravljanja in poročanje	63
VIII. VIRI IN LITERATURA	66
IX. PRILOGE	68

KAZALO SLIK

Slika 1: Meje Krajinskega parka Debeli rtič z varstvenimi območji	9
Slika 2: Lastništvo zemljišč na območju Krajinskega parka Debeli rtič	10
Slika 3: Naravne vrednote v Krajinskem parku Debeli rtič.....	16
Slika 4: Natura 2000 območja v Krajinskem parku Debeli rtič	19
Slika 5: Ekološko pomembna območja znotraj Krajinskega parka Debeli rtič	22
Slika 6: Dejanska in veljavna namenska raba prostora na območju Krajinskega parka Debeli rtič.....	23
Slika 7: Gozdne površine v Krajinskem parku Debeli rtič	27
Slika 8: Lokacije, kjer so podeljena vodna dovoljenja za rabo voda ter ocena poplavne nevarnosti na območju Krajinskega parka Debeli rtič	30
Slika 9: Prometna infrastruktura na območju Krajinskega parka Debeli rtič.....	32
Slika 11: Shematski prikaz upravljavskih področij v Načrtu upravljanja Krajinskega parka Debeli rtič.....	39
Slika 12: Shematski prikaz hierarhične strukture načrta upravljanja	40
Slika 13: Odsek obale, kjer je negospodarski ribolov prepovedan.....	49
Slika 14: Območje, kjer veljajo omejitve gospodarskega ribolova	50
Slika 15: Območje v Krajinskem parku Debeli rtič, kjer ni dovoljeno sidranje.....	51
Slika 16: Območja ohranjenih gozdnih sestojev, katerih obsega ni dovoljeno zmanjševati	53
Slika 17: Poti, po katerih je dovoljena hoja prek klifa	54
Slika 18: Območje podvodnega grebena, kjer velja najstrožji varstveni režim.....	56

KAZALO TABEL

Tabela 1: Površina Krajinskega parka Debeli rtič in varstvenih območij znotraj parka	9
Tabela 2: Naravne vrednote na območju Krajinskega parka Debeli rtič.....	17
Tabela 3: Posebna varstvena območja (Natura 2000) na območju Krajinskega parka Debeli rtič.....	20
Tabela 4: Površina posebnih varstvenih območij na območju Krajinskega parka Debeli rtič	21
Tabela 5: Ekološko pomembna območja na območju Krajinskega parka Debeli rtič.....	21
Tabela 6: Enote kulturne dediščine na območju Krajinskega parka Debeli rtič.....	25
Tabela 7: Povzetek analize prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti za Krajinski park Debeli rtič	35
Tabela 8: Analiza pritiskov in groženj za doseganje ciljev zavarovanega območja.	36
Tabela 9: Stanje zaposlitev za upravljanje Krajinskega parka Debeli rtič na dan 31. 12. 2025.	59
Tabela 10: Pregled predvidenih učinkovitih delovnih ur po posameznih upravljavskih sklopih	60
Tabela 11: Potrebe po financiranju izvajanja načrta upravljanja glede na vire financiranja	62
Tabela 12: Potrebe po sredstvih za izvajanje javne službe ohranjanja narave glede na posamezna upravljavska področja.....	62
Tabela 13: Pregled kazalnikov in ciljnih vrednosti za oceno učinkovitosti izvajanja načrta upravljanja KP Debeli rtič.....	63

I. UVOD

Razvoj človeške družbe je velikokrat v nasprotju z ohranjanjem narave, saj za doseganje ciljev pogosto ali celo večinoma nesorazmerno posega v naravno okolje. Uničevanje narave in zmanjševanje biodiverzitete pa neizogibno povzroči slabšanje kakovosti bivanja ljudi, ki na nekem območju živimo. Varovanje narave in okolja je zato ena temeljnih nalog vsake skupnosti, temeljiti pa mora na strokovnih in znanstvenih podlagah in se mora izvajati sistematično. Zakon o ohranjanju narave zato poleg različnih kategorij zavarovanih območij narave, naravovarstvenega nadzora in drugih pravil, ki zagotavljajo ohranjanje narave, določa tudi pripravo načrtov upravljanja tako za zavarovana območja kot tudi za posebna območja narave, kot je na primer Natura 2000. Pričujoči načrt upravljanja upošteva potrebe in cilje ohranjanja narave Debelega rtiča in širšega območja, hkrati pa poudarja nujnost vzdržnega razvoja, ki omogoča razvoj potencialov lokalnega prebivalstva in neškodljivo obiskovanje naravnih vrednot.

II. OSNOVNI PODATKI O KRAJINSKEM PARKU DEBELI RTIČ

1 Pravna izhodišča za zavarovanje in upravljanje

Krajinski park Debeli rtič je bil ustanovljen 21. junija 2018 z Odlokom o Krajinskem parku Debeli rtič (Uradni list RS, št. 48/2018, v nadaljevanju: Odlok). Krajinski park je do aprila 2025 upravljal ustanovitelj – Občina Ankaran preko režijskega obrata, ki je notranja organizacijska enota občinske uprave Občine Ankaran, skladno z zakonom, ki ureja gospodarske javne službe, ter z Odlokom o ustanovitvi režijskega obrata Občine Ankaran (Uradni list RS, št. 41/2016). Od aprila 2025 dalje pa s krajinskim parkom upravlja Javni zavod za naravo in družbo Ankaran, ki ga je ustanovila Občina Ankaran z Odlokom o ustanovitvi Javnega zavoda za naravo in družbo Ankaran (Uradni list RS, št. 109/2024).

2 Vloga načrta upravljanja krajinskega parka

Odlok določa, da se upravljanje izvaja na podlagi petletnega načrta upravljanja.

Vsebina načrta upravljanja zavarovanega območja je določena z Zakonom o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18, 82/20, 3/22 – ZDeb, 105/22 – ZZNŠPP, 18/23 – ZDU-1O in 97/25). Ta določa, da se z načrtom upravljanja opredelijo razvojne usmeritve, načini izvajanja varstva, rabe in upravljanja zavarovanega območja ter podrobnejše usmeritve za varstvo naravnih vrednot.

Načrt upravljanja se obvezno upošteva pri urejanju prostora, opravljanju dejavnosti ter upravljanju, rabi in gospodarjenju z naravnimi dobrinami v krajinskem parku, pri ohranjanju krajinske pestrosti ter pri izvajanju gospodarskih in drugih javnih služb v krajinskem parku. Poleg tega se na zavarovanem območju škodljivost nekaterih ravnanj, posegov ali dejavnosti še vedno ugotavlja v postopkih celovite presoje vplivov na okolje, presoje vplivov na okolje, presoje sprejemljivosti in v drugih predpisanih postopkih, ki urejajo varstvo okolja, upravljanje voda, ohranjanje narave in varstvo kulturne dediščine. Pri tem se za vsak primer posebej ugotavlja, ali bi poseg ali načrt lahko ogrozil varstvene cilje krajinskega parka.

Načrt upravljanja Krajinskega parka Debeli rtič (v nadaljevanju: načrt upravljanja) je pripravljen za območje krajinskega parka, v mejah, ki so določene v 8. členu Odloka. Do sprejema tega načrta upravljanja so se upravljavske naloge izvajale na podlagi začasnih upravljavskih smernic, ki jih je leta 2018 izdal Zavod RS za varstvo narave (v nadaljevanju: ZRSVN), in na podlagi Načrta začasnih usmeritev varstva in upravljanja Krajinskega parka Debeli rtič do l. 2020 ter posodobljenega Načrta začasnih usmeritev varstva in delovanja Krajinskega parka Debeli rtič do leta 2023, ki ju je sprejel Občinski svet Občine Ankaran.

Načrt upravljanja tudi konkretizira ukrepe za ohranjanje območij Natura 2000. Z načrtom upravljanja se prispeva tudi k izvajanju Načrta upravljanja z morskim okoljem za obdobje 2022–2027 (NUMO), Načrta upravljanja voda na vodnem območju Jadranskega morja za obdobje 2023–2027 (NUV III) ter Programa ukrepov upravljanja voda in izvajanju okvirne direktive o morski strategiji (Direktiva 2008/56/ES), z namenom doseganja ali ohranjanja dobrega okoljskega stanja v morskem okolju, varstva in ohranjanja tega okolja ter preprečevanja (nadaljnega) slabšanja.

3 Splošni opis krajinskega parka

3.1 Geografska lega, velikost in meje krajinskega parka

Krajinski park Debeli rtič leži v jugozahodni Sloveniji, na območju Obalno-kraške regije, in sicer na samem začetku slovenskega dela Istre, na jadranski obali. Zavarovano območje leži na južnem pobočju Miljskega polotoka, med Koprskim in Miljskim zalivom.

Zavarovano območje obsega celoten polotok Debeli Rtič med zalivoma Valdoltra in Sv. Jernej v mejah Občine Ankaran, zaliv Sv. Jerneja, ter 250–450 metrov širok pas morja med zalivom Sv. Jerneja in zalivom Valdoltra (**tabela 1**). Zunanja meja območja večinoma sledi izobati -15 m, v zalivu Sv. Jerneja pa zunanji meji območja školjčičšč. Površina zavarovanega območja znaša 340 ha, od tega je 160 ha morske površine.

Celoten polotok Debeli rtič je, od zaliva Valdoltra pa do državne meje z Italijo (Lazaret), malo urbaniziran. Obala je z izjemo dveh manjših odsekov zdraviliško-turističnih območij, ohranjena v naravnem stanju. Na slemenskem delu, kjer se južni greben dviga proti vzhodu in katerega prva vidnejša točka je Jurijev vrh (109 m), prevladujejo kmetijske površine, med katerimi so posamezni sestoji gozda. Z izjemo zaliva sv. Jerneja, ki je plitev in muljevit, je za morsko obrežje značilna abrazijska terasa, nad katero se dvigujejo flišne stene – klifi. Te so tudi sicer geološka in geomorfološka posebnost slovenskega dela severnega Jadrana. Posebnost morskega dela območja je širok infralitoralni pas (pravi obrežni pas), kjer se plitvina razteza do okrog 100 m od obale.

V Krajinskem parku Debeli rtič so zaradi naravnih danosti, raznolikosti območja in prisotnosti ogroženih vrst in habitatnih tipov ter obstoječe rabe in urbaniziranosti z Odlokom opredeljena tri varstvena območja: prvo, drugo in tretje varstveno območje (**slika 1**). Znotraj vsakega varstvenega območja veljajo posamezni varstveni režimi, ki si sledijo od bolj splošnih v tretjem do bolj strogih v prvem varstvenem območju.

Prvo varstveno območje obsega kopno in morje z obrežjem na skrajnem delu rta oziroma Ankaranskega polotoka (punta) med javnim kopališčem na severni strani polotoka in kopališčem Zdravilišča Rdečega križa Slovenije Debeli rtič (v nadaljevanju: Zdravilišče RKS Debeli rtič) na južni strani. Območje vključuje zgornji rob klifa z gozdom ter 250 m do 450 m širok pas obalnega morja. Znotraj prvega območja je opredeljeno območje podvodnega grebena, od obrežja na skrajni zahodni točki rta v smeri proti svetilniku, do morske meje zavarovanega območja.

Drugo varstveno območje obsega gozdne sestoje v zaledju zaliva Sv. Jerneja ter dve med seboj ločeni območji naravno ohranjenega morja in morskega obrežja, in sicer območje naravne vrednote Zaliv Sv. Jerneja – trstišča na severu ter območje naravne vrednote Debeli rtič – Valdoltra – klif (med Zdraviliščem RKS Debeli rtič in Valdoltro) na južni strani polotoka.

Tretje varstveno območje vključuje urbanizirane oziroma spremenjene dele naravne obale in kopnega (območje Zdravilišča RKS Debeli rtič, območje javnega kopališča na severni obali, območje avtokampa ter stanovanjsko počitniškega naselja južno od Jadranske ceste na jugozahodnem delu območja), sleme polotoka s kmetijskimi površinami, zaselkom Miloki in posameznimi poselitvenimi enotami ter deli obalnega morja in obrežja, ki niso vključeni v prvo ali drugo varstveno območje (Odlok, Uradni list RS, št. 48/2018 z dne 13. 7. 2018).

Slika 1: Meje Krajinskega parka Debeli rtič z varstvenimi območji (Podlaga: Open Street Map, ARSO).

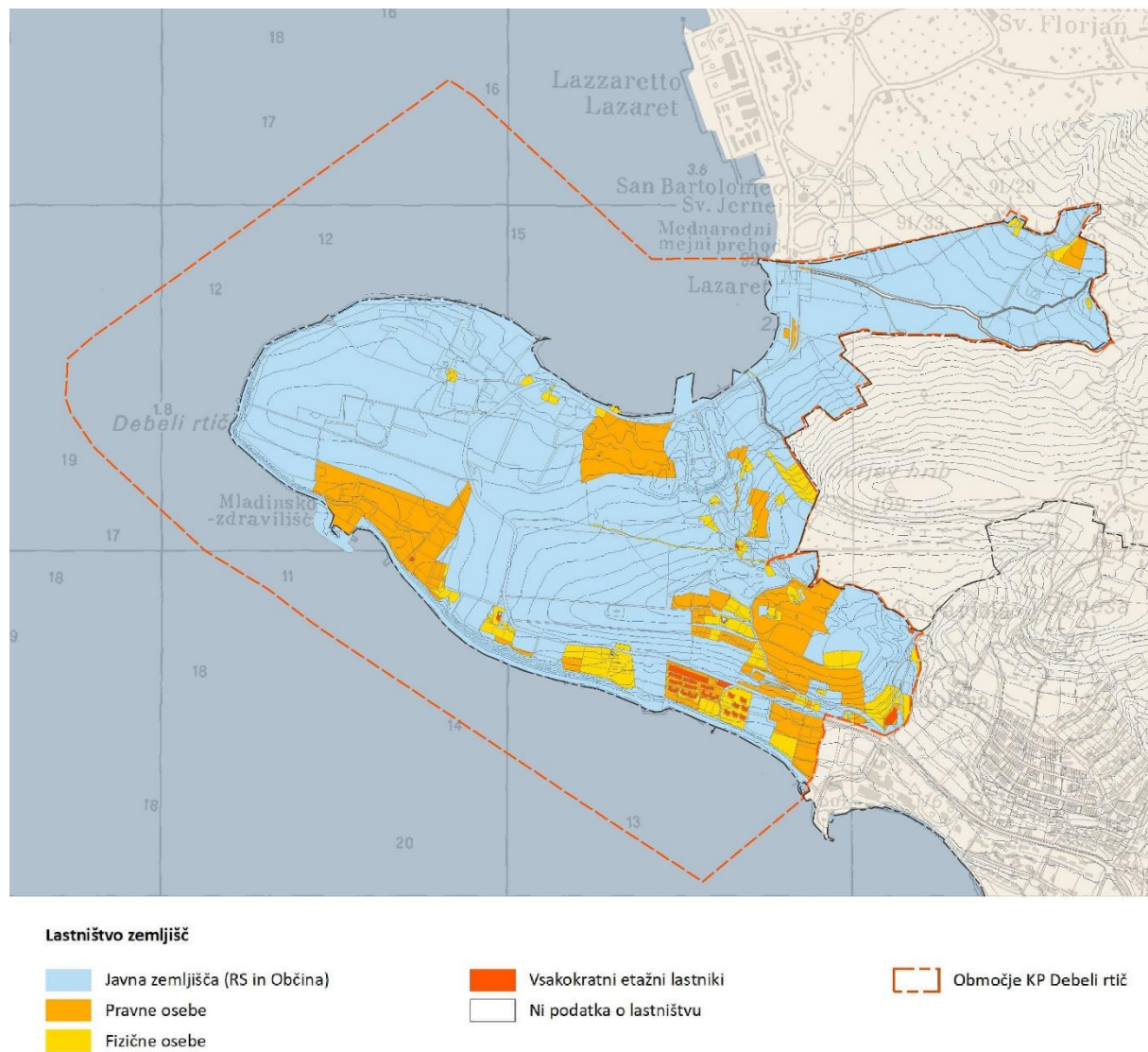
Tabela 1: Površina Krajinskega parka Debeli rtič in varstvenih območij znotraj parka

Območje KP Debeli rtič	Površina (ha)	Delež površine (%)
Kopni del krajinskega parka	180	52,9
Morski del krajinskega parka	160	47,1
Skupna površina krajinskega parka	340	100
1. Varstveno območje	61	18,1
- od tega Območje podvodnega grebena	11	3,3
2. Varstveno območje	62	18,6
3. Varstveno območje	213	63,3

Vir: ARSO, 2020

4 Upravni status in lastništvo zemljišč

Krajinski park leži na območju Občine Ankaran. Segra v dve katastrski občini, in sicer k. o. Oltra (31 parcel) in k.o. Jernej (8 parcel). Na območju občine je v primerjavi z drugimi istrskimi občinami veliko zemljišč v lasti države in občine. Zemljišč v zasebni lasti je izrazito manj kot drugje. Tudi na območju KP Debeli rtič je v javni lasti kar 80 % vseh zemljišč ([slika 2](#)). Največji lastnik zemljišč je Republika Slovenija, ki ima na območju 60 % vseh zemljišč, sledi ji Občina Ankaran s 16,5 % zemljišč. 5 % zemljišč je v zasebni lasti fizičnih oseb, 13 % pa v lasti pravnih oseb.

Slika 2: Lastništvo zemljišč na območju Krajinskega parka Debeli rtič (Vir: OPN Občine Ankaran, 2020)

5 Okoljski podatki o krajinskem parku z oceno stanja

5.1 Neživa narava

5.1.1 Podnebne razmere

Krajinski park leži na Miljskem polotoku, za katerega je značilno submediteransko podnebje. Zanj je značilno, da so padavine približno enakomerno razporejene skozi celo leto, nekoliko več padavin je le jeseni. Količina padavin se giblje med 1000 in 1100 mm letno. Po Ogrinu (1995) je krajinski park opredeljen s klimo priobalnega pasu. Tu je vpliv morja najbolj izrazit, kar se odraža predvsem v višjih povprečnih temperaturah. Povprečna letna temperatura znaša okoli 14 °C, januarska nad 4 °C, medtem ko znaša julijska nad 22 °C.

Pomemben dejavnik na območju so vetrovi, ki najpogosteje pihajo s severovzhoda in vzhoda (burja) ali jugovzhoda (jugo). Najbolj izpostavljeni močnim vetrovom, ki povzročajo od 3 do 4 metre visoke valove, so obalni rti in flišni hrbti. Tramontana, kratkotrajni severni veter, ki doseže hitrosti v sunkih tudi do 200 km/h, je nevarna za plovbo in objekte tik ob obali. (Flandia in Ogrič, 2014).

Kot posledico podnebnih sprememb pričakujemo pogostejše ekstremne višine morske gladine ter dvig gladine morja. Tovrstne spremembe imajo negativen vpliv predvsem na habitatne tipe, ki so pogojeni s plitvostjo morja, kot so trstišča v zalivu sv. Jerneja ter peščena obrežja, stalno prekrita s tanko plastjo vode. Ekstremni padavinski dogodki predvsem v zimskem času povečujejo erozijo obalne linije in povzročajo zemeljske plazove.

5.1.2 Geološke in geomorfološke značilnosti

Geološke značilnosti so pomemben del krajinskega parka, saj sodi velik del njegovih naravnih vrednot v geološko in/ali površinsko geomorfološko zvrst (**poglavje 5.3.1**). Območje Debelega rtiča gradijo eocenske flišne kamnine, sestavljene iz menjajočih se plasti mehkejšega laporovca in tršega peščenjaka, ki so nastale pred dobrimi 40 milijoni let v globokem morju. Plasti so zaradi tektonskih sil nagnjene in položno vpadajo proti severozahodu. Območje polotoka sestavlja tektonsko skoraj neporušena sekvenca flišnih plasti, ki sega nekoliko globlje v Tržaški zaliv. Stik morja in kopnega je ohranjen v naravni obliki, izpostavljenost zahodnim in jugozahodnim vetrovom ter delovanje morskih valov pa ohranja erozijske procese, zato so se vzdolž celotnega roba razvili klifi (Rožič, 2019). Ob vznožju klifa Debeli rtič je izoblikovana ozka abrazijska terasa, na kateri ležijo manjši odlomljeni bloki peščenjakove plasti. Med robom klifa in morjem je izrazita plast peščenjaka v kateri so se zaradi preperevanja izoblikovali značilni poligonalni bloki, ki spominjajo na tlakovana tla. Na severni, bolj zavetni strani, teraso sestavljajo morski prodniki, oblikovana pa je tudi peščena sipina. V severozahodni steni klifa je vidna geomorfološka posebnost - večji vodoravni spodmol, zahodno od njega, le nekaj metrov stran pa še en manjši spodmol, 6 m dolg in 1,5 m globok (Naravovarstveni atlas, 2023). Na tem območju najdemo tudi druge geomorfološke pojave: manjše prelome, gube, narive in razpoke (Rožič, 2019).

Morsko dno je izredno plitvo in na razdalji 100 m od obale le redko preseže 5 m globine. Pod morsko gladino lahko od rta proti severozahodu do približno 300 m od obrežja sledimo skladom peščenjaka, ki tvorijo nekakšen plitev podvodni greben. Zaradi intenzivnih erozijskih procesov in sedimentacije se med skladi peščenjaka oblikujejo območja muljevitega in peščenega dna. (Naravovarstveni atlas, 2023).

Položnejše brežine so poraščene z avtohtonimi toploljubnimi grmovnimi in drevesnimi vrstami. Spodnji rob klifa poraščajo fragmenti halofitnih združb na obalnem drobirju. Klif dosega višino približno 35 m in naklon do 70°. Klif močno prepereva, še posebej njegov zgornji rob, zato pogosto prihaja do sproščanja erozijskega drobirja, kamenja, manjših in večjih skal ter celo do podorov. Erozijski procesi so intenzivni, zato je v obalnem pasu velika erozijska ogroženost. Te procese prekomerno pospešuje dotok zaledne meteorne vode iz pobočja – kmetijskih površin nad klifom. Nekaterim odsekom grozi popolna splazitev nestabilnih brežin in zasutje obalnih delov (Lajevac, 2019), velika je tudi nevarnost za ljudi, ki se gibajo po obrežju.

5.1.3 Hidrološke značilnosti

Območje Debelega rtiča sodi v povodje Jadranskih rek z morjem. Kljub nepropustni podlagi iz flišnih kamnin spada med manj vodnata območja. Količina padavin je skromna, temperature pa visoke, kar se odraža v intenzivnejšem izhlapevanju vode. Na območju ni večjih vodotokov, prisotni so le manjši vodotoki, ki odtekajo neposredno v morje.

Območje Miljskega polotoka je preprejeno s številnimi hudourniški potoki, ki imajo sredozemski pretočni režim. November in december sta najbolj vodnata meseca, najmanj pa julij in avgust. Količina vode je nadpovprečna jeseni in pozimi, podpovprečna pa spomladi in poleti. Ob hudem deževju hitro narase in po koncu deževja gladina vode hitro upade, še posebej poleti, ko je vode tudi sicer malo. Dotok zaledne meteorne vode ob večjih padavinah s pobočja nad klifi, kjer so kmetijske površine, pospešuje erozijske procese na robu klifa. Odvodnjavanje padavinskih voda z zalednega prispevnega območja se je v letu 2020 reševalo na območju bodočega objekta Centra Draga Debeli rtič, ki se nahaja neposredno ob vzhodnem robu območja Zdravilišča RKS Debeli rtič. Preko odprtega jarka in cevovoda se zbrana padavinska voda z območja vinogradov in dostopne ceste do objekta dalje odvaja v morje izven območja kopalnih voda. Na odseku cevovoda je bila preurejena pešpot za dostop do morja v skupni dolžini 90 m.

5.2 Živa narava

5.2.1 Rastlinske združbe in habitatni tipi

Klifi se z vodoravnimi flišnimi plastmi nadaljujejo v morju, ki je zato plitvo in svetlo, kar nudi ugodne pogoje za razvoj različnih združb na morskem dnu (bentoških) in posledično visoko biotsko pestrost. Zaradi dobre osvetljenosti sta na morskem dnu dobro razvita oba osnovna habitatna tipa – morsko dno brez semenk na trdnem, skalnatem dnu ter sestoji morskih cvetnic na muljevitem in peščenem dnu. Habitatna tipa se vzporedno z obrežjem izmenjujeta v pasovih, skladno z izmenjevanjem trdnega dna in pasov mulja in peska. Na trdnem dnu tako prevladujejo združbe s cistoziro (*Cystoseira* sp.), na peščenih delih pa morski travnik s kolenčasto cimodocejo (*Cymodocea nodosa*). Ta je prisotna tudi na peščeni sipini, ki se je oblikovala v zavetju grebena na punti (Turk in sod., 2018).

Ožje območje zaliva Sv. Jerneja predstavlja značilen ekosistem plitvih in deloma zamuljenih obrežij in zalivov, ki so zaradi različnih posegov v obrežni prostor na slovenski obali zelo redki. Sestoji metličja, ki so pri nas razviti le še na območju kanala sv. Jerneja in izlivnega dela Dragonje v Sečoveljskih solinah, so nedvomno ena pomembnejših značilnosti območja z vidika ohranjanja biotske pestrosti in varstva ogroženih habitatnih tipov. V zalivu se mozaično prepletajo prednostni habitatni tipi, ki so varovani z Direktivo o habitatih (Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst) (poglavje 5.3.2). Zahodno od nasutega polotoka je razvita tipična biocenoza supralitoralnih peskov z naplavljenimi kosmi morskih trav, na kateri se prehranjujejo nekatere vrste ptic pobrežnikov (*Charadriiformes*). Zgornji rob klifov poraščata predvsem sajen črni bor in alepski bor, ki sta deloma nadomestila domorodno združbo s hrastom, črnim gabrom in malim jesenom. Neposredno za pasom te vegetacije so sklenjene površine intenzivnih vinogradov, med njimi pa otok samoniklega hrastovega gozda, ki je nekoč prekrival celoten polotok. Gre za združbo *Ostrya-Quercetum pubescentis* s toploljubnimi elementi v podrasti, kot so ostrolistni beluš (*Asparagus acutifolius*), južna šmarna detelja (*Coronilla emeroides*), bljušč (*Tammy communis*) in vednozeleni brošč (*Rubia peregrina*). Na zahodnem delu prehaja združba v drevesno-grmovni sestoj, ki ga tvorijo črni trn (*Prunus spinosa*), robida (*Rubus* sp.), pa tudi posamezna drevesa tujerodne robinije (*Robinia pseudoacacia*). Prvotna drevesno-grmovna združba je prisotna le še v fragmentih na zgornjem robu klifov, v zaplatah med vinogradi, na območju obeh počitniško-turističnih kompleksov ter v neposrednem zaledju zaliva Sv. Jerneja.

Leta 2018 je Občina Ankaran izvedla projekt pogozdovanja sedanjega zelenega pasu Debelega rtiča, ki je zajel zahodno območje roba klifa. Namen projekta je bil obnoviti in izboljšati vrstno sestavo gozdne združbe ter hkrati zaščititi območje klifov pred nadaljnjo erozijo ter izginjanjem le teh. Zasaditev ni bila najbolj uspešna zaradi pomanjkljive nege po sajenju, vendar pa je občasno čiščenje podrasti omogočilo razvoj samoniklih mladice.

5.2.2 Rastlinstvo

Rastlinstvo v krajinskem parku je pestro, tako na morskem delu kot na kopnem. Na območju krajinskega parka je bilo do zdaj popisanih 215 vrst kopenskih in 61 vrst morskih rastlin (Glasnović, 2009; Lipej in sod., 2016; Turk in sod., 2018). Med drugim je bil med vinogradi, leta 2004, evidentiran žareči zajčji mak (*Adonis flammea*), ki je ogrožena vrsta plevela (Vidmar, osebni podatek, 2011).

Ogrožene vrste rastlin so zastopane pod morsko gladino in v bibavičnem pasu, na primer mala morska trava (*Zostera noltii*), metličje (*Spartina maritima*), obmorsko ločje (*Juncus maritimus*), navadno bičevje (*Holoschoenus vulgaris*), osočnik (*Salicornia europaea*) in ostroluski šaš (*Carex acutiformis*). Druge pomembne rastlinske vrste so: ostro ločje (*Juncus acutus*), deljeni šaš (*Carex divisa*), prava morska trava (*Zostera marina*), kolenčasta cimodoceja (*Cymodocea nodosa*),

obmorski oman (*Inula crithmoides*), morski koprc (*Crithmum maritimum*), obmorska škrbinka (*Sonchus maritimus*), rumena ceduljka (*Glaucium flavum*) (Turk in sod., 2018).

Pomemben in poseben del krajinskega parka je sajeni park Zdravilišča RKS Debeli rtič, ki se razprostira na jugozahodnem delu rta, na okoli 7 hektarjih. Ta del krajinskega parka ima pestro in bogato rastlinstvo ter je oblikovno podrejen osnovni funkciji območja, torej delovanju zdravilišča oz. letovišča. Na območju parka raste več kot 200 različnih vrst ter preko 4000 primerkov različnih iglavcev, listavcev, grmovnic in trajnih zelnatih rastlin. Na južnem delu zasajenega območja je zaplata samoniklega gozda puhastega hrasta (Turk in sod., 2018). Na območje zdravilišča je bil leta 2017 presajen navadni kaček (*Dracunculus vulgaris*) iz ogroženega rastišča ob Jadranski cesti na vzhodu Ankarana. Na območju parka uspešno uspeva in cveti vsako leto.

V krajinskem parku se pojavljajo tudi invazivne tujerodne rastline (npr. robinija, pampaška trava, vzhodni klek, kanela, veliki pajesen, bambus). Pojavljajo se predvsem na območju klifa med Zdraviliščem RKS Debeli rtič ter Valdoltro, ki je naravna vrednota.

Na naravni vrednoti zaliv svetega Jerneja so leta 2023 zaznali invazivno tujerodno vrsto alge kavlerpo (*Caulerpa cylindracea*), v travniku kolenčaste cimodoceje (Mavrič in sod., 2023). Najdene steljke je Morska biološka postaja Piran v čim večji meri odstranila, vendar je bilo po ponovnem pregledu stanja leta 2025 ugotovljeno širjenje vrste v zalivu (Trkov, elektronsko sporočilo, 2025).

5.2.3 Živalstvo

Različni habitati so življenjski prostor različnih živalskih vrst. Na območju krajinskega parka je bilo do sedaj zabeleženih 1085 živalskih vrst. Med njimi najdemo tudi redke in ogrožene vrste ter vrste, ki imajo tudi v evropskem merilu velik naravovarstveni pomen. Natančnejši popis je bil izveden za morsko favno (Lipej in sod., 2016) ter nočne metulje (Zadravec, 2023), ostali podatki so bili zbrani iz različnih publikacij in popisov na območju Krajinskega parka Debeli rtič. Kakovost podatkov je različna, saj posamezni popisi izvirajo iz različnih obdobj. Povzetek po posameznih živalskih skupinah je podan v nadaljevanju.

Nevretenčarji (Invertebrata)

Obsežne terase peščenjaka z gosto algalno preprogo nudijo bivališča za veliko število pridnenih nevretenčarjev, tako z vidika številčnosti kot tudi vrstne pestrosti (Lipej in sod., 2016). V akvatoriju Krajinskega parka Debeli rtič je bilo popisanih 535 nevretenčarjev. Območje naseljuje veliko pomembnih vrst, ki so tudi biogradniki in ustvarjajo življenjske niše za druge morske organizme. Ena izmed takih je kamena korala (*Cladocora caespitosa*), ki v slovenskem morju velja za redko vrsto, vendar je tukaj dokaj pogosta. Izkazalo se je, da je število mehkužcev na algah, ki spadajo v habitatne tipe s cistoziro, med najvišjimi v slovenskem morju. Za biocenozo površinskih muljnatih peskov je značilna škardobola (*Upogebia pusilla*), rak deseteronožec, ki živi v mehkem blatu, v katerem si izkoplje tudi do 2 metra dolg rov (Krajinski park Sečoveljske soline, 2023).

Po podatkih Lipeja in sodelavcev (2016) je bila gostota ogrožene in zavarovane morske školjke – leščurja (*Pinna nobilis*) na Debelem rtiču zelo visoka, ena najvišjih pri nas ($5,6$ osebkov/ 100m^2 – 48 os./ 100m^2). Poleti 2020 so v slovenskem morju raziskovalci opazili večji pogin leščurjev, analize Morske biološke postaje Piran so potrdile prisotnost zajedavcev iz rodu *Haplosporidium*, ki se je razširil po celotnem Sredozemskem morju. Pogin školjk je bil praktično popoln (Borut Mavrič, Morska biološka postaja Piran, Delo 2021). Zaradi masovnega pogina leščurjev skorajda ni novih lupin, medtem ko stare počasi propadajo, delovanje morja pa lahko lupine tudi izruva. Vrsta trenutno velja za kritično ogroženo in so znane le posamezne najdbe preživelih primerkov (Trkov in sod., 2024).

Od ogroženih in zavarovanih vrst sta zastopana tudi morski datelj (*Lithophaga lithophaga*) in datljevka (*Pholas dactylus*) ter več vrst golih morskih polžev, kot so na primer pikasti morski zajček (*Aplysia punctata*), pisanček (*Thurdilla hopei*) in oranžni obročkar (*Cratena peregrine*). Med ogrožene in redke vrste, ki so bile v slovenskem morju najdene le v Krajinskem parku Debeli rtič, spadata gološkrgarja *Dondice banyulensis* in *Petalifera petalifera*, mnogoščetinec *Paleanotus chrysolepis* pa je bil prvič potrjen za območje Jadranskega morja (Lipej in sod., 2016).

Na območju krajinskega parka se redno pojavlja tudi modra rakovica (*Callinectes sapidus*). Prvič smo jo zaznali leta 2021, ko je lokalni ribič ujel dva primerka v zabodno mrežo (Andrijoli, ustno, 18. 3. 2021). Leta 2024 smo pričeli z rednim monitoringom rakovice z vršami, kjer spremljamo prisotnost na treh lokacijah znotraj parka in dveh lokacijah izven parka.

Podatkov o pojavljanju žuželk je izredno malo, potrebno jih bo zbrati iz prihodnjih popisov in monitoringov. Vrsta kačjega pastirja, ki se pojavlja v parku, je sredozemski lesketnik (*Somatochlora meridionalis*). Neposredno ob krajinskem parku sta bila zabeležena še sredozemski kamenjak (*Sympetrum meridionale*) in višnjeva deva (*Aeshna affinis*), ki sta v Sloveniji opredeljeni kot redki in ranljivi vrsta (Vinko, ustno, 29.9.2020).

V letu 2023 je bil opravljen popis nočnih metuljev, kjer je bilo na območju parka zabeleženih 287 vrst nočnih metuljev (Zadravec, 2023). Med njimi so tudi nekatere zavarovane vrste, in sicer: pojoči medvedek (*Cymbalophora pudica*), črtasti medvedek (*Euplagia quadripunctaria*), *Odice suava*, *Eupithecia gueneata*, jadranski zavrtač (*Triodia adriaticus*), *Phragmataecia castaneae* in *Agrotis trux* ter nekatere redke vrste: *Grammodes stolida*, *Hypena lividalis*, *Leucania zaeae* in *Sesamia cretica*. Popisana je bila tudi tujerodna vrsta pušpanova večča *Cydalima perspectalis*.

Ribe (Pisces)

V popisu morske favne ter iz podatkov zbranih iz starejših zapisov (4 vrste) je bilo potrjenih 63 vrst morskih rib, kar predstavlja 34 % vseh ugotovljenih vrst slovenskega morja. Zelo pogosta vrsta je gnezdivka (*Symphodus cinereus*), ki se edina pojavlja v odprtem, neporaszem okolju. Pogosti vrsti sta tudi pisanica (*Serranus scriba*) in fratrc (*Diplodus vulgaris*). Nekaterere ribe so tesno povezane z določenim habitatnim ali mikrohabitatnim tipom. Tako se vrsti zmajček (*Callionymus pusilla*) in marmorni glavaček (*Pomatoschistus marmoratus*) pojavljata bolj ali manj samo na mivki in finem pesku. Glavaček vrste *Pomatoschistus bathi* se pojavlja ob peščinah grobega peska. Vse vrste ustnač so pogoste v okolju z bogato razraslo algalno vegetacijo. Velika večina vrst pa je povezana s skalnatim okoljem (Lipej in sod., 2016). Na območju z gosto cistoziro je bil popisana Roulijev glavač (*Gobius roulei*), do nedavnega komajda znana vrsta ribe (Turk in sod., 2018). V gosti zarasti, kjer živijo številne ogrožene in redke vrste, se skriva tudi dolgonosi morski konjiček (*Hippocampus guttulatus*) (Turk in sod., 2018).

V celinskih vodah popis še ni bil izveden, vendar je sladkovodnih vrst rib na območju parka po vsej verjetnosti malo, saj so prisotni le manjši vodotoki in vodna zajetja.

Dvoživke (Amphibia) in plazilci (Reptilia)

Dvoživke so med najbolj ogroženimi skupinami vretenčarjev v Sloveniji in Evropi. Prisotnost dvoživk v parku lahko potrdimo, vendar podatkov o pojavljanju posameznih vrst še ni.

Razširjenost kopenskih plazilcev v Sloveniji kaže, da se na območju parka pojavlja 6 vrst kuščaric in 5 vrst kač (Krofel in sod., 2009).

Akvatorij krajinskega parka predstavlja pomembno območje za morsko želvo glavato kareto (*Caretta caretta*), ki plitvo morje Tržaškega zaliva uporablja kot prehranjevalni habitat, večinoma med majem in oktobrom. Ključni pomen akvatorija krajinskega parka, je predvsem kot prehranjevalno območje za mlade želve. Glavata kareta na tem območju ne gnezdi (Udovič, 2013). Glavata kareta je bila na območju parka evidentirana že oktobra 2009 (Potokar v Vidmar, 2011).

Ptiči (Aves)

Območje Debelega rtiča je izredno pomembno prenočišče za sredozemskega vranjeka (*Gulosus aristotelis desmarestii*), za katerega je bilo opredeljeno posebno območje varstva na podlagi Direktive o pticah (Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic). Celotna sredozemska populacija je ocenjena na 30.000 osebkov (Wetlands International 2004), vzdolž slovenske obale pa letuje med 2.000 in 3.000 osebkov (Denac in sod., 2011). Območje gojišče školjk na Debelem rtiču je eno od treh počivališč, kjer se vranjeki pogosto zadržujejo. Prav tako se vranjeki na območju zadržujejo v jesenskem in zimskem času, ko tvorijo večje skupine, tudi do 200 osebkov.

Med pogostejše opažene vodne vrste ptičev sodijo siva čaplja (*Ardea cinerea*), mala bela čaplja (*Egretta garzetta*), veliki škurh (*Numenius arquata*), spremenljivi prodnik (*Calidris alpina*), mali martinec (*Actitis hypoleucos*), srednji žagar (*Mergus serrator*), rumenonogi galeb (*Larus michahellis*), rečni galeb (*Chroicocephalus ridibundus*), črnovrati ponirek (*Podiceps nigricollis*), navadna čigra (*Sterna hirundo*), labod grbec (*Cygnus olor*), vodomec (*Alcedo atthis*) in mlakarica (*Anas platyrhynchos*). Večinoma se našteje vrste nahajajo v zimskem času na območju zaliva sv. Jerneja, kjer so plitvi in muljeviti habitatni tipi, ki jih ptiči uporabljajo za prehranjevanje in počitek.

Med pogostejše opažene vrste na kopnem sodijo škorec (*Sturnus vulgaris*), golob grivar (*Columba palumbus*), lišček (*Carduelis carduelis*), smrdokavra (*Upupa epops*), veliki detel (*Dendrocopos major*), grilček (*Serinus serinus*), plotni strnad (*Emberiza cirrus*), velika sinica (*Parus major*), plavček (*Cyanistes caeruleus*), kos (*Turdus merula*), sraka (*Pica pica*), siva vrana (*Corvus cornix*), taščica (*Erithacus rubecula*), šoja (*Garrulus glandarius*) in zelena žolna (*Picus viridis*). Pri tem gre

večinoma za vrste kulturne krajine, katerim ustreza naravno okolje (npr. gozd), prepleteno z dejavnostjo človeka (kmetijskih površin in naselij). Podatki izhajajo iz naključnih opazovanj na terenu.

Od leta 2022 se izvaja redno spremljanje stanja vrst ptic, predvsem vodnih vrst. Kopenske vrste se spremlja v manjšem obsegu. Mesečno se izvajajo tudi popisi vranjeka na školjčičih. Na območju se izvaja tudi Januarsko štetje vodnih ptic, ki poteka vsako leto po celotni Sloveniji in je del mednarodnega popisa, ki poteka po večini Evrope in drugje po svetu (International Waterbird Census (IWC)).

V Zalivu sv. Jerneja smo v letu 2024 dvakrat zabeležili prisotnost invazivne tujerodne vrste ptice sveti ibis (*Threskiornis aethiopicus*). Vrsta se sicer redno pojavlja tudi v neposredni bližini krajinskega parka, na sv. Katarini, kjer je bilo zabeleženo največje število 20 osebkov.

Sesalci (Mammalia)

Kopenski sesalci v KPDR še niso sistematično popisani. 5 vrst netopirjev je bilo popisanih v Atlasu netopirjev (Kryštufek in Režek Donev, 2005). Več je znanega o morskih sesalcih, ki uporabljajo tudi akvatorij parka. Edina stalna vrsta delfinov v severnem Jadranu je velika pliskavka (*Tursiops truncatus*). Območje uporablja do 150 delfinov preko celega leta, in sicer za prehranjevanje, razmnoževanje, skrb za mladiče, igro in počitek (Genov, 2019). Občasno se tu pojavljajo tudi druge vrste kitov in delfinov med njimi, brazdasti kit (*Balaenoptera physalus*) in navadni progasti delfin (*Stenella coeruleoalba*) (Jerenc Kodrič in sod., 2011). Dva brazdasta kita so novembra 2020 opazili v neposredni bližini krajinskega parka. V zadnjih 20 letih je bilo zabeleženih tudi nekaj primerov navadnih delfinov (*Delphinus delphis*). Ti so se v Jadranskem morju pojavljajo le občasno in veljajo za regionalno izumrlo vrsto, v Sredozemskem morju imajo status ogrožene vrste (Genov in sod., 2020, Rdeči seznam IUCN). Leta 2009, je bil v slovenskem morju opažen tudi kit grbavec (*Megaptera novaeangliae*) (Genov in sod., 2009).

5.3 Območja ohranjanja narave v krajinskem parku

5.3.1 Naravne vrednote

Na območju Krajinskega parka je šest naravnih vrednot, dve sta državnega, štiri pa lokalnega pomena (**slika 3**). Naravne vrednote so v dobrem stanju, razen naravne vrednote Debeli rtič – Valdoltra – klif z morjem, ki je v slabšem stanju. Na klifu se pojavljajo invazivne tujerodne rastline, obalni pas je zaradi številnih ureditev močno degradiran, na zgornji terasi klifa pa je viden pritisk urbanizacije do samega roba (bazen, novogradnje, zidovi) (Vidmar, 2019). Podrobnejša ocena stanja in ogroženosti naravnih vrednot je podana v **tabeli 2**.

Slika 3: Naravne vrednote v Krajinskem parku Debeli rtič (Vir: OPN Občine Ankaran, 2020).

Tabela 2: Naravne vrednote na območju Krajinskega parka Debeli rtič

Naravna vrednota	Zvrst NV	Pomen NV	Kratka oznaka NV	Stanje	Dejavniki ogrožanja
Debeli rtič – flišni klif z morjem	geomorf, geol, hidr, zool, bot	državni	Flišni klif in obalno morje na zahodnem delu Debelega rtiča	Dobro	- Povečana erozija klifa in onesnaženje tal zaradi intenzivne kmetijske obdelave na zgornjem robu klifa (vključno z odstranjevanjem robne naravne zarasti) - Povečana erozija na klifu zaradi prehoda obiskovalcev po neurejenih poteh - Kopičenje odpadkov, ki jih na obali odloži morje - Organsko onesnaženje s kopnega zaradi kmetijske rabe, neurejenosti sanitarij za obiskovalce - Onesnaženje z morja (izpusti plovil, izliv tovora ...) - Risanje grafitov na skale, skladanje kamenja na morskem obrežju, kar uničuje habitate - Sidranje - Kurjenje in šotorjenje na morskem obrežju in na robu klifa - Množičen obisk v poletnem času poveča zgoraj naštet negativne vplive - Nabiranje organizmov, nedovoljeni ribolov
Debeli rtič – abrazijski spodmol	geomorf	državni	Abrazijski spodmol v flišnem klifu Debelega rtiča	Dobro	- Erozija in abrazija morja po naravni poti zmanjšujeta spodmol
Zaliv svetega Jerneja	bot, ekos, hidr	lokalni	Obrežna močvirja v zalivu Sv. Jerneja	Dobro	- Hoja po občutljivih habitatnih tipih (trstičje, metličje, halofti) - Nabiranje morskih organizmov - Organsko onesnaženje s kopnega - Kopičenje odpadkov, ki jih na obali odloži morje - Sidranje - Onesnaženje z morja (izpusti plovil, izliv tovora ...)
Debeli rtič – Valdoltra – klif z morjem	geomorf, geol, zool, hidr, ekos	lokalni	Flišni klif med zdraviliščem Debeli rtič in Valdoltro z ozko abrazijsko teraso, skladi podvodnega grebena in travnikom cimodoceje	Slabo (pogosteje spremljati stanje)	- Sidranje - Kurjenje in šotorjenje na morskem obrežju - Skladanje kamenja na morskem obrežju, kar uničuje habitate - Množičen obisk v poletnem času poveča zgoraj naštet negativne vplive - Nabiranje organizmov, nedovoljeni ribolov - Organsko onesnaženje s kopnega

Naravna vrednota	Zvrst NV	Pomen NV	Kratka oznaka NV	Stanje	Dejavniki ogrožanja
					- Povečana erozija na klifu zaradi gradbenih in ureditvenih del na zgornjem robu klifa - Kopičenje odpadkov, ki jih na obali odloži morje - Onesnaženje z morja (izpusti plovil, izliv tovora ...)
Debeli rtič – park	onv	lokalni	Park letovišča na Debelem rtiču s številnimi sredozemskimi drevesnimi in grmovnimi vrstami	Dobro	- Izvajanje gradbenih in ureditvenih del ter postavitev objektov in naprav na rastiščih dreves, ki so bistveni sestavni del NV - Drugi posegi v drevesa in njihova rastišča, ki lahko vplivajo na vitalnost in stabilnost dreves (gradnja v neposredni bližini, obešanje kablov in naprav na debela in veje, pritrdjevanje znakov, napisov ipd. na debela in veje, spreminjanje propustnosti za vodo in zrak idr.) - Neprimerna raba na rastiščih (stalno ali občasno): parkiranje, odlaganje gradbenega in drugega materiala, vožnja s kolesi ali motornimi vozili ipd. - Neustrezna nega dreves (obglavljanje ali premočna rez, neredna nega, odsotnost ukrepov v primeru nujne sanacije po neurjih idr.) - Vnos in širjenje invazivnih tujerodnih vrst
Debeli rtič – ostanek hrastovega gozda	ekos	lokalni	Ostanek hrastovega gozda na Debelem rtiču	Dobro	- Kurjenje in šotorjenje - Smetenje - Hoja po podrasti - Izvajanje gradbenih in ureditvenih del ter postavitev objektov in naprav na rastiščih dreves ali njihovi neposredni bližini - Onesnaženje tal zaradi kmetijske rabe - Sekanje in obsekovanje dreves in podrasti - Vožnja s kolesi, motornimi kolesi in štrikolesniki - Poškodovanje gozdnega roba zaradi izvajanja intenzivne kmetijske rabe (vožnja s traktorji, urejanje dostopnih poti idr.) - Vnos in širjenje invazivnih tujerodnih vrst

Vir podatkov: Naravovarstveni atlas, 2020

Legenda:

Okrajšave zvrsti naravnih vrednot: zool: zoološka, bot: botanična, drev: drevesna, ekos: ekosistemska, geol: geološka, geomorf: geomorfološka, hydr: hidrološka, onv: oblikovana naravna vrednota.

5.3.2 Natura 2000

Na območju KPDR sta dve posebni varstveni območji (območji Natura 2000). Posebno ohranitveno območje obsega odseka klifa na SZ in JZ obrežju polotoka Debeli rtič in morsko dno pred skrajnim zahodnim delom rta, posebno območje varstva pa obsega notranji del zaliva sv. Jerneja ter morje pred Debelim rtičem (**slika 4**). Posebno ohranitveno območje je skladno z Direktivo o habitatih opredeljeno zaradi ohranjanja ali doseganja ugodnega stanja treh habitatnih tipov: združb enoletnic na obalnem drobirju, poraslih obmorskih klifov sredozemskih obal z endemičnimi vrstami rodu *Limonium* ter peščenih obrežij, stalno prekritih s tanko plastjo vode. Posebno območje varstva pa je skladno z Direktivo o pticah opredeljeno zaradi varstva sredozemskega vranjeka (*Gulosus aristotelis desmarestii*) (**tabela 3**).

Slika 4: Natura 2000 območja v Krajinskem parku Debeli rtič (Vir. OPN Občine Ankaran, 2020).

Tabela 3: Posebna varstvena območja (Natura 2000) na območju Krajinskega parka Debeli rtič

Območje Natura 2000	Tip varovanega območja	ID Koda	Kvalifikacijski habitatni tipi in vrste	Površina habitata (ha)	Stanje/ trend	Dejavniki ogrožanja
Debeli rtič	Posebno ohranitveno območje (SAC)	SI3000243	(1210) Združbe enoletnic na obalnem drobirju	0,85	ugodno (FV)	Športne, turistične in prostočasne dejavnosti (PF05)
			(1240) Porasli obmorski klifi sredozemskih obal z endemičnimi vrstami rodu <i>Limonium</i>	4,3	neugodno (U1)	Športne, turistične in prostočasne dejavnosti (PF05, PF03) Erozija, podori (PM05) Pozidava in sprememba namembnosti zemljišč (PF01, PF02)
			(1110) Peščena obrežja, stalno prekrita s tanko plastjo vode	0,5	ugodno (FV)	Nabiranje morskih organizmov (PG01) Športne, turistične in prostočasne dejavnosti (PF03, PF04) Ladijske poti in sidrišča (PE03)
Debeli rtič	Posebno območje varstva (SPA)	SI5000028	A392 – sredozemski vranjek (<i>Gulosus aristotelis desmarestii</i>)	92,7	padajoč (D; kratkoročni) neznani (Unk; dolgoročni)	Dejavnosti in strukture, ki povzročajo onesnaževanje morja Ribolov in nabiranje organizmov Prilov

Vir: Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 – popr., 39/13 – odl. US, 3/14, 21/16 in 47/18); ter Povzetek poročila po 17. členu Direktive o habitatih (ZRSVN, 2024).

V poročilu po 17. členu Direktive o habitatih je stanje kvalifikacijskih habitatnih tipov združb enoletnic na obalnem drobirju in peščenih obrežjih, stalno prekritih s tanko plastjo vode ocenjeno kot ugodno (FV), habitatnega tipa poraslih obmorskih klifov sredozemskih obal z endemičnimi vrstami rodu *Limonium* pa neugodno (U1) (ZRSVN, 2024). V poročilu po 12. členu Direktive o pticah je kratkoročni trend sredozemskega vranjeka padajoč (D), dolgoročni trend pa neznan (Unk).

Posebna varstvena območja se v celoti nahajajo znotraj krajinskega parka, pokrivajo pa slabo tretjino površine parka. Posebno območje varstva pokriva kar 92,72 ha krajinskega parka, kar je več kot polovico morskega dela zavarovanega območja.

Tabela 4: Površina posebnih varstvenih območij na območju Krajinskega parka Debeli rtič

Območje Natura 2000	ID Koda	Skupna površina (ha)	Površina v parku (ha)	Delež območja v parku (%)	Delež površine parka (%)
Debeli rtič	SI3000243	5,26	5,26	100,00	1,55
Debeli rtič	SI5000028	92,72	92,72	100,00	27,27

Vir: Naravovarstveni atlas, 2020

Na območju Krajinskega parka se nahajata še habitatni tip 1170 – morski greben, ki je ključnega pomena z vidika ohranjanja biotske raznovrstnosti slovenskega morja ter habitatni tip 1320 - sestoji metličja (*Spartinion maritimae*). Ocena stanja morskih grebenov je v poročilu po 17. členu Direktive o habitatih neugodna zaradi nezadostnega stanja (U1), trend pa je ocenjen kot stabilen (S), ocena stanja sestojev metličja pa je ugodna (FV) in trend stabilen (S) (ZRSVN, 2024).

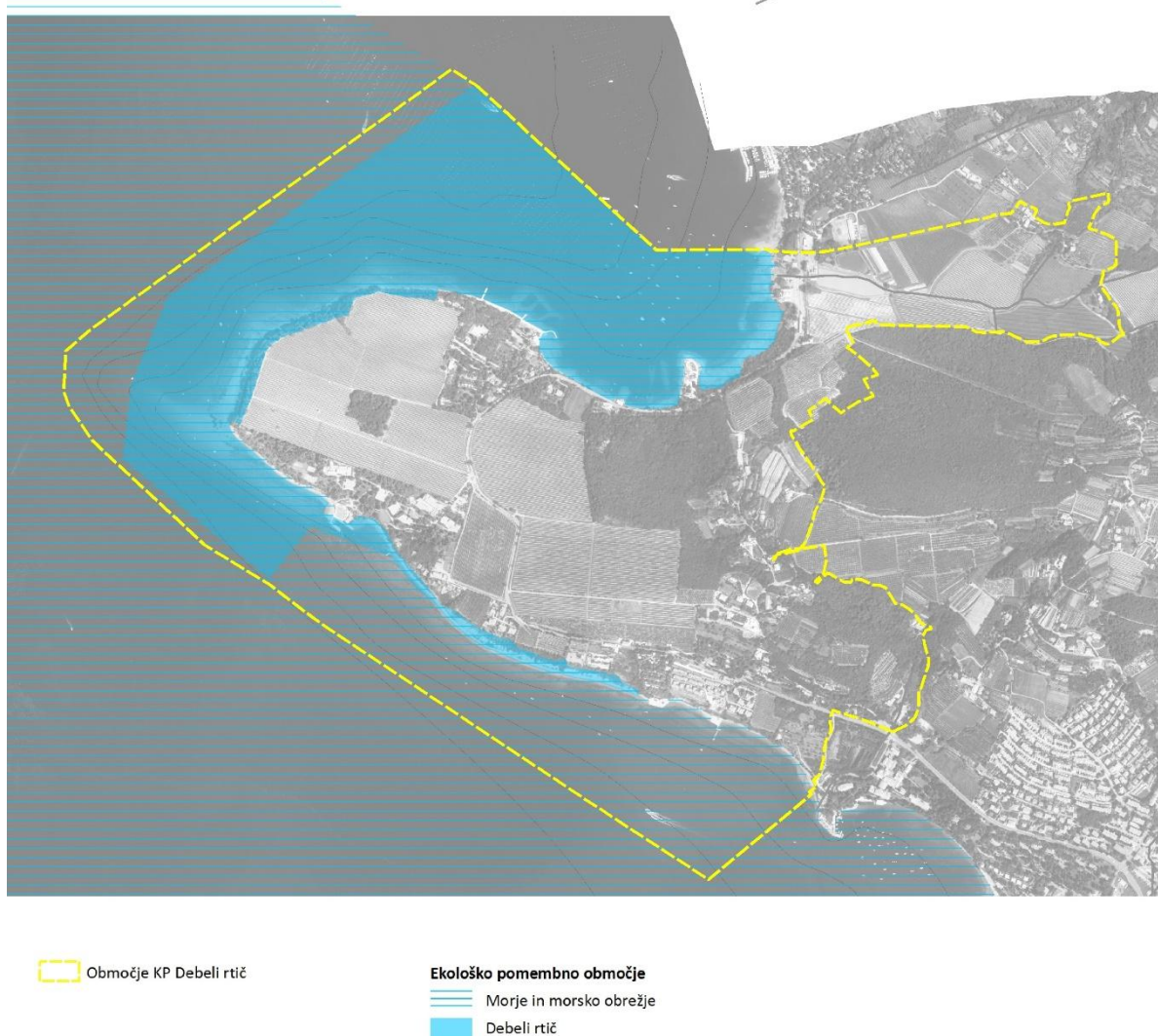
5.3.3 Ekološko pomembna območja

Na območju KPDR sta dve ekološko pomembni območji: Morje in morsko obrežje ter Debeli rtič (**tabela 5, slika 5**). Morje in morsko obrežje se razprostirata preko celotnega slovenskega morja in je opredeljeno kot najsevernejši del Sredozemskega morja z veliko pestrostjo habitatnih tipov muljevitega in trdnega morskega dna ter prepletom borealnih in sredozemskih rastlinskih in živalskih vrst. Ekološko pomembno območje Debeli rtič obsega večino morskega dela krajinskega parka in njegovo celotno morsko obrežje. To je najsevernejši del slovenske obale s flišnim klifom in abrazijsko teraso ter obsežno plitvino z veliko raznolikostjo habitatnih tipov trdnega (algalna zarast) in muljevitega morskega dna (morski travniki). To območje je pomemben življenjski prostor redkih in ogroženih habitatnih tipov ter rastlinskih in živalskih vrst. Na kopnem so posebej pomembni klifi z združbami enoletnic na obalnem drobirju, halofitne združbe ter sestoji metličja. Vsi trije habitati so tudi prednostni po Direktivi o habitatih. (Turk in sod., 2018).

Tabela 5: Ekološko pomembna območja na območju Krajinskega parka Debeli rtič.

Ekološko pomembno območje	ID številka	Skupna površina (ha)	Površina v parku (ha)	Delež območja v parku (%)	Delež površine parka (%)
Morje in morsko obrežje	70000	21.380,07	160	0,75	47,06
Debeli rtič	78300	99,07	99,07	100,00	29,14

Vir: Uredba o ekološko pomembnih območjih (Uradni list RS, št. 48/04, 33/13, 99/13 in 47/18)

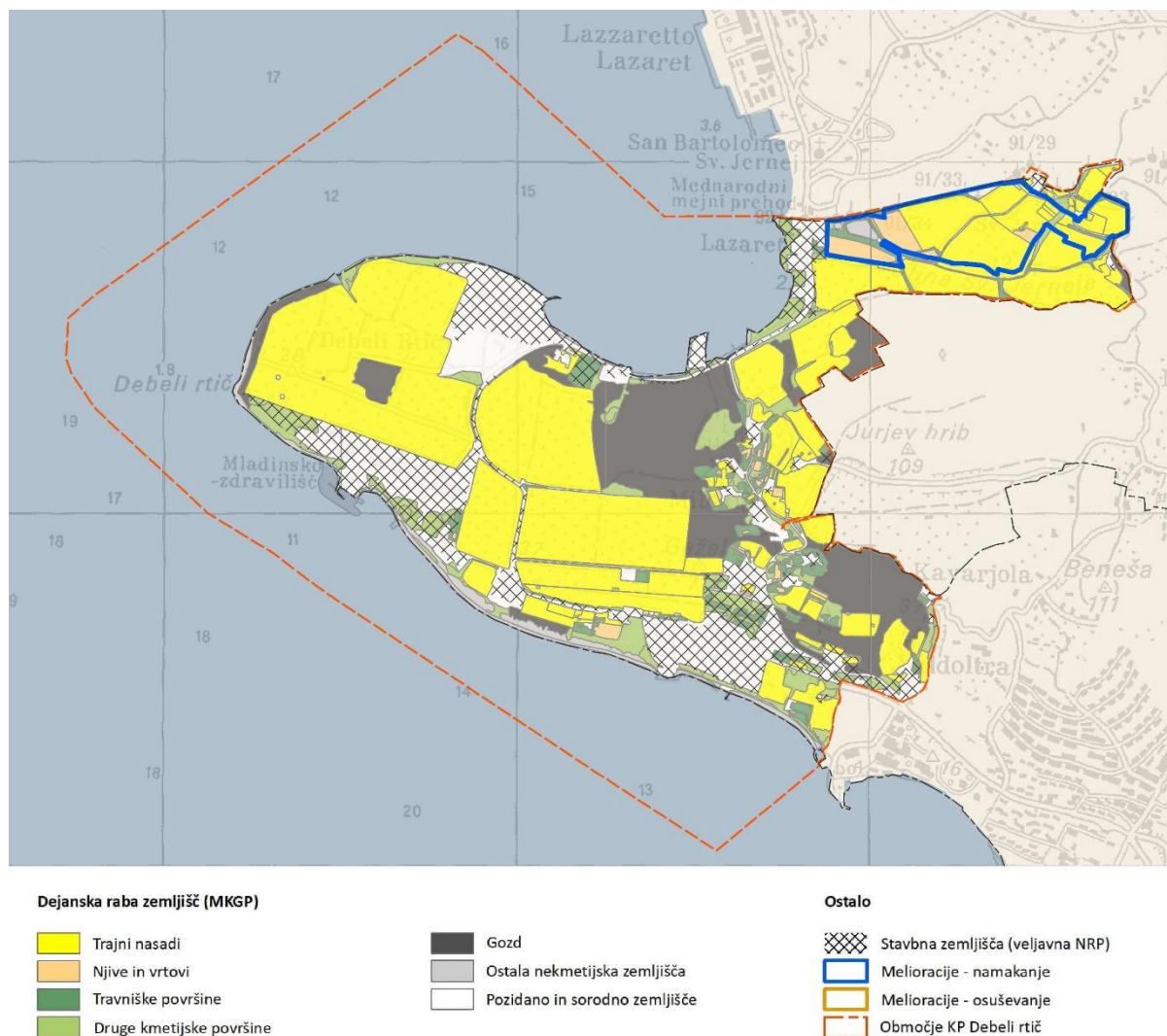
Slika 5: Ekološko pomembna območja znotraj Krajinskega parka Debeli rtič (Vir: OPN Občine Ankaran, 2020)

5.4 Krajinska pestrost

Območje Krajinskega parka Debeli rtič sodi v krajinsko enoto Slovenska obala, kot del prave primorske regije. Prepoznavne značilnosti tega območja so strma, klifna obala, polotok in izravnani relief, na katerih so pretežno monokulturni nasadi vinogradov. Kot ključne krajinske prvine območja, ki oblikujejo značilne krajinske vzorce, povečujejo krajinsko pestrost ter doživljajsko vrednost krajine, so opredeljeni: morje, obala, flišni klif, plantažni trajni nasadi, utrjeni topovski gnezdi in opazovalni stolp, posamična drevesa in gruče dreves, gozd in sajeni parki. Na območju krajinskega parka največ površin prekrivajo trajni nasadi (49,7 %), sledijo pozidana in sorodna zemljišča (18,3 %), gozd (14,8 %) in druge kmetijske površine, njive, vrtovi ter travniške površine (14,3 %) (**slika 6**).

Prisotne so različne oblike degradacij, ki so posledica človekovih posegov in njegovih dejavnosti ter zmanjšujejo vrednost krajine. V občutljivem obalnem pasu se pojavljajo nasprotujoči interesi v zvezi z rabo prostora. Znotraj naravno ohranjenih območij se pojavljajo izraziti posegi v obalni pas, klif in prekinitev peš povezave. Kot taki sta opredeljeni območji: obala v zalivu sv. Jerneja in kopališče Debeli rtič. Na severnem delu območja krajinskega parka ob obali je počitniško naselje MNZ, ki ga sestavlja večji počitniški objekt, bungalovi in nekaj mobilnih hišk, ki se v okviru obstoječih prostorskih možnosti še naprej uporabljajo za oddih in rekreacijo ter usposabljanje uslužbencev MNZ. Zdravilišče RKS Debeli rtič deluje od leta 1965, znotraj kompleksa so štirje mladinski domovi. Kljub temu, da je območje monokulturnih nasadov vinogradov z

vizualnega vidika kakovostno, je z vidika biotske raznovrstnosti revno, kot posledica intenzivne pridelave in uporabe fitofarmaceutskih sredstev ter obdelovanja zemlje in odstranjevanja vegetacijskih prvin. Zaradi širjenja poselitve je prihajalo do izgub gozdnih površin, pojavlja se tudi zaraščanje kmetijskih površin.

Slika 6: Dejanska in veljavna namenska raba prostora na območju Krajinskega parka Debeli rtič (Vir: OPN Občine Ankaran, 2020).

6 Naravovarstveni pomen krajinskega parka

6.1 Nacionalni pomen

Polotok Debeli rtič je eno ključnih območij z vidika varstva naravnih vrednot slovenske obale, njene krajinske pestrosti ter z vidika ohranjanja biotske raznovrstnosti morja in morske obale. Skrajni del rta s pripadajočim dvestometrskim pasom morja je bil »zaradi izredne ohranjenosti, izjemnosti, značilnosti, velike znanstvene, ekološke, krajinske in rekreacijske vrednosti« leta 1991 zavarovan kot naravni spomenik z občinskim odlokom (Turk in sod., 2018).

To potrjujejo tudi rezultati pregleda morske biodiverzitete v občini Ankaran (Lipej in sod., 2016), med katerimi je veliko ogroženih vrst, redkih vrst ter takih, ki se v Sloveniji pojavljajo le na obravnavanem območju (poglavje 5.2.3). Slednje dokazuje, da je biotska raznovrstnost območja izjemna. Na Debelem rtiču je bila med prevladujočimi vrstami alg vrsta *Halopithys incurva*, od drugih alg pa so bile zelo pogoste alge iz rodu *Cystoseira* in *Jania virgata*. Na posamezni algi je bilo ugotovljeno v povprečju 173 osebkov, ki pripadajo 14 vrstam. S tega vidika je območje Krajinskega parka Debeli rtič v primerjavi z drugimi lokalitetami v slovenskem morju izjemno tako po številu osebkov kot tudi po številu vrst (Lipej in sod., 2016). Asociacije s cistoziro (*Cystoseira*) prištevamo k ogroženim habitatnim tipom v slovenskem morju (Lipej in sod., 2006).

V zalivu Sv. Jerneja se prepletajo varovani habitatni tipi: muljasti in peščeni položi brez vegetacije višjih rastlin, muljaste morske obale s prevladujočo travo iz rodu *Spartina*, obmorska močvirja in travniki morske trave. Morsko metličje (*Spartina maritima*), v Sredozemlju redka vrsta, je trava, ki uspeva le na muljastih morskih obalah in jo poleg dveh nahajališč v Sloveniji najdemo le še v zalivu Sv. Jerneja.

Območja flišnih klifov na zahodnem delu Debelega rtiča so opredeljena kot naravne vrednote državnega pomena, saj so ena redkih ohranjenih območij, kjer je klif izjemnih dimenzij, še vedno v naravnem stanju z ohranjenimi naravnimi erozijskimi procesi. Klif je izjemno razviden, slikovit in naravno razkrit. Ohranjeni so bistveni elementi, kot so flišne plasti in abrazijska terasa ter ekosistemi na območju plitvega morja. Območje, predvsem morski del naravne vrednote, je pomembno tudi za znanstveno raziskovanje.

6.2 Mednarodni pomen

Na območju Krajinskega parka Debeli rtič se pojavljajo ogrožene in redke vrste, med katerimi so tudi take, ki so bile v slovenskem morju najdene le v KPDR (gološkrgarja *Dondice banyulensis* in *Petalifera petalifera*) in take, ki so bile prvič potrjene za območje Jadranskega morja (mnogoščetinec *Paleanotus chrysolepis*) (Lipej in sod., 2016).

Po merilih Svetovne zveze za varstvo narave (IUCN) ima status ogrožene vrste 24 vrst, med kritično ogrožene vrste pa je uvrščen jadranski jeseter (*Accipenser nacarii*), ki je bil nazadnje ujet v bližini Ankarana pred desetimi leti (Lipej in sod., 2006). Na območju je razmeroma pogosta sredozemska kamena koral (*Cladocora caespitosa*), ki ima status prizadete vrste (EN) in je pomemben biogradnik. Med slednje spada tudi rjava alga iz rodu *Cystoseira*, ki je ena izmed ogroženih vrst v Sredozemlju. Večina vrst je vključenih v seznane, ki jih obravnavajo različni mednarodni predpisi (Direktiva o habitatih, Bernska in Barcelonska konvencija).

Območje Debelega rtiča je izredno pomembno prenočišče za sredozemskega vranjeka (*Gulosus aristotelis desmarestii*), Naturo 2000 kvalifikacijsko vrsto opredeljeno po Direktivi o pticah, za katero je bilo opredeljeno posebno območje varstva (poglavje 3.3). Celotna sredozemska populacija je ocenjena na 30.000 osebkov (Wetlands International 2004), vzdolž slovenske obale pa letuje med 2.000 in 3.000 osebkov (Denac in sod., 2011).

Na območju krajinskega parka je opredeljeno tudi posebno ohranitveno območje Natura 2000, opredeljeno po Habitatni direktivi, ki vključuje združbe enoletnic na obalnem drobirju, porasle obmorske klife sredozemskih obal z endemičnimi vrstami rodu *Limonium* ter peščena obrežja, stalno prekrita s tanko plastjo vode (poglavje 5.3.2).

7 Podatki o kulturni dediščini z oceno stanja

V Odloku je določeno, da se kulturna dediščina na območju krajinskega parka varuje v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo kulturne dediščine.

7.1 Nepremična kulturna dediščina

Na območju krajinskega parka je 15 enot registrirane kulturne dediščine (**tabela 6**). Veliko je arheoloških najdišč, ki so pretežno podvodna. To so pristaniške strukture, pomoli, splavi, sidrišča in plovila. Registrirane so posamezne stavbe, kot so vile, kmetije in posestva ter parki in vrtovi, kot je arboretum Debeli rtič oz. sajeni park Zdravilišča RKS Debeli rtič in enovrstni drevored vedno zelenih cipres, ki so bile v 250-metrskem pasu ob cesti zasajene leta 1960. V Krajinskem parku se nahaja tudi skupna vaška krušna peč, ki jo je Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije ocenil kot izredno veliko, na podlagi česar sklepajo, da je služila večji soseski. Na burno preteklost rta in njegovo strateško lego pa opominjajo spomeniki 2. svetovne vojne, kot so bunkerji, strelska gnezda in razgledni stolp, ki se nahajajo med vinogradi na rtu. Celotno območje polotoka Debeli rtič do vključno Jurjevega hriba na vzhodu je opredeljeno kot kulturna krajina, kjer je ohranjena tradicionalna raba prostora s pestro zgradbo krajine (kmetijske površine, avtohtoni gozdiči, parki, naravna obala).

Zunaj krajinskega parka, a v neposredni bližini, se nahajata podvodni arheološki najdišči: Barka Aura, ostanki 13-metrške barke iz 1. stoletja ter ostanki Tovornega splava Bromboli.

Tabela 6: Enote kulturne dediščine na območju Krajinskega parka Debeli rtič

Ime enote KD	Evidenčna št. dediščine	Zvrst KD	Status KD
Ankaran – Arboretum Debeli rtič	28136	Parki in vrtovi	Registrirana nepremična dediščina
Ankaran – Drevored cipres	15676	Parki in vrtovi	Registrirana nepremična dediščina
Ankaran – Posestvo Jadranska cesta 77	30564	Stavbe s parki in vrtovi	Registrirana nepremična dediščina
Ankaran – Vila Vinogradniška pot 9	30563	Stavbe s parki in vrtovi	Registrirana nepremična dediščina
Ankaran – Kmetija Jadranska cesta 33	17045	Stavbe	Spomenik lokalnega pomena
Ankaran - počitniški dom Jadranska 39	30000	Stavbe	Registrirana nepremična dediščina
Ankaran – Krušna peč Jadranska cesta	30590	Drugi objekti in naprave	Registrirana nepremična dediščina
Ankaran – Utrjeni topovski gnezdi na Debelem rtiču	28550	Drugi objekti in naprave	Registrirana nepremična dediščina
Ankaran – Kulturna krajina Debeli rtič	15085	Kulturna krajina	Registrirana nepremična dediščina
Ankaran – Arheološko najdišče Vladoltra	1332	Arheološka najdišča	Registrirana nepremična dediščina
Ankaran – Arheološko najdišče Zaliv sv. Jerneja	1303	Arheološka najdišča	Registrirana nepremična dediščina
Ankaran – arheološko območje Debeli rtič	1278	Arheološka najdišča	Registrirana nepremična dediščina
Tržaški zaliv – Arheološko najdišče sidrišče	29388	Arheološka najdišča	Registrirana nepremična dediščina
Tržaški zaliv – Tovorni splav Konji II	29416	Arheološka najdišča	Registrirana nepremična dediščina
Tržaški zaliv – Tovorni splav Kozel Lazaret	29417	Arheološka najdišča	Registrirana nepremična dediščina

Vir: ZVKDS OE PIRAN

Nepremični kulturni spomeniki na območju občine Ankaran so razglašeni z Odlokom o razglasitvi posameznih nepremičnih kulturnih in zgodovinskih spomenikov v občini Koper (Ur. l. RS št. 57/2005, 66/2010). Občina Ankaran je sicer prevzela uveljavljene predpise na svojem ozemlju, kot je citiran odlok. Ker pa gre za akt, ki je nastal na podlagi predhodne zakonodaje s področja varovanja kulturne dediščine, zahteva sedanji Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11, 30/11-Odl. US 90/12, 111/13 in 32/16; v nadaljevanju ZVKD-1) nov postopek razglasitve spomenikov lokalnega pomena, ki sodi v pristojnosti lokalne skupnosti. Obstoječi spomeniki so zato pomanjkljivo varovani in jih je treba novelirati v skladu z veljavno zakonodajo. Kulturna dediščina vključno s kulturno krajino Debeli Rtič se tudi na zavarovanem območju zavaruje z občinskim prostorskim načrtom, medtem ko se kulturni spomeniki lokalnega pomena razglasijo z občinskim odlokom o razglasitvi. Z izvajanjem varstvenih režimov in z razvojnimi usmeritvami v praksi, se neposredno prispeva k varstvu kulturne dediščine. Odlok določa, da upravljavec krajinskega parka upravlja tudi kulturne spomenike, če je tako predvideno v odloku o razglasitvi le teh. Ker gre za zavarovano območje, s poudarjenim pomenom morja, tvori podmorska arheološka dediščina del celovitega razumevanja in varstva krajinskega parka ter njegove interpretacije, ki se dopolnjuje tudi z ostalo kulturno dediščino na območju krajinskega parka in širše.

8 Podatki o ključnih rabah in dejavnostih

8.1 Kmetijstvo

Območje Krajinskega parka Debeli rtič sodi v vinorodni okoliš Slovenska Istra, v podnebno najtoplejše slovensko območje, z največ sončnimi dnevi v vegetacijski dobi. Najpomembnejše usmeritve kmetijstva v krajinskem parku so vinogradništvo in vinarstvo, vrtnarstvo ter pridelava oljk oziroma oljčnega olja. Na območju so najbolj razširjene sorte trte refošk, malvazija, cabernet sauvignon, merlot, rumeni muškati in chardonnay. Površina zemljišč v krajinskem parku s kmetijsko rabo znaša 115,3 ha, gozdnih zemljišč 14,9 ha in zemljišč z nekmetijsko rabo, ki vključuje tudi pozidana zemljišča, 21,1 ha. Vinogradi prekrivajo 49,7 % površin kopnega dela krajinskega parka. Po podatkih dejanske rabe MKGP se je obseg kmetijskih zemljišč v zadnjem desetletju (2009–2019) nekoliko zmanjšal. Pridelovalne površine na območju krajinskega parka so v veliki večini v lasti Sklada kmetijskih zemljišč RS in jih ima v zakupu podjetje Vinakoper. Na območju krajinskega parka je približno polovica površin v kmetijski rabi trajnih nasadov, in sicer intenzivnih vinogradov.

8.2 Gozdarstvo

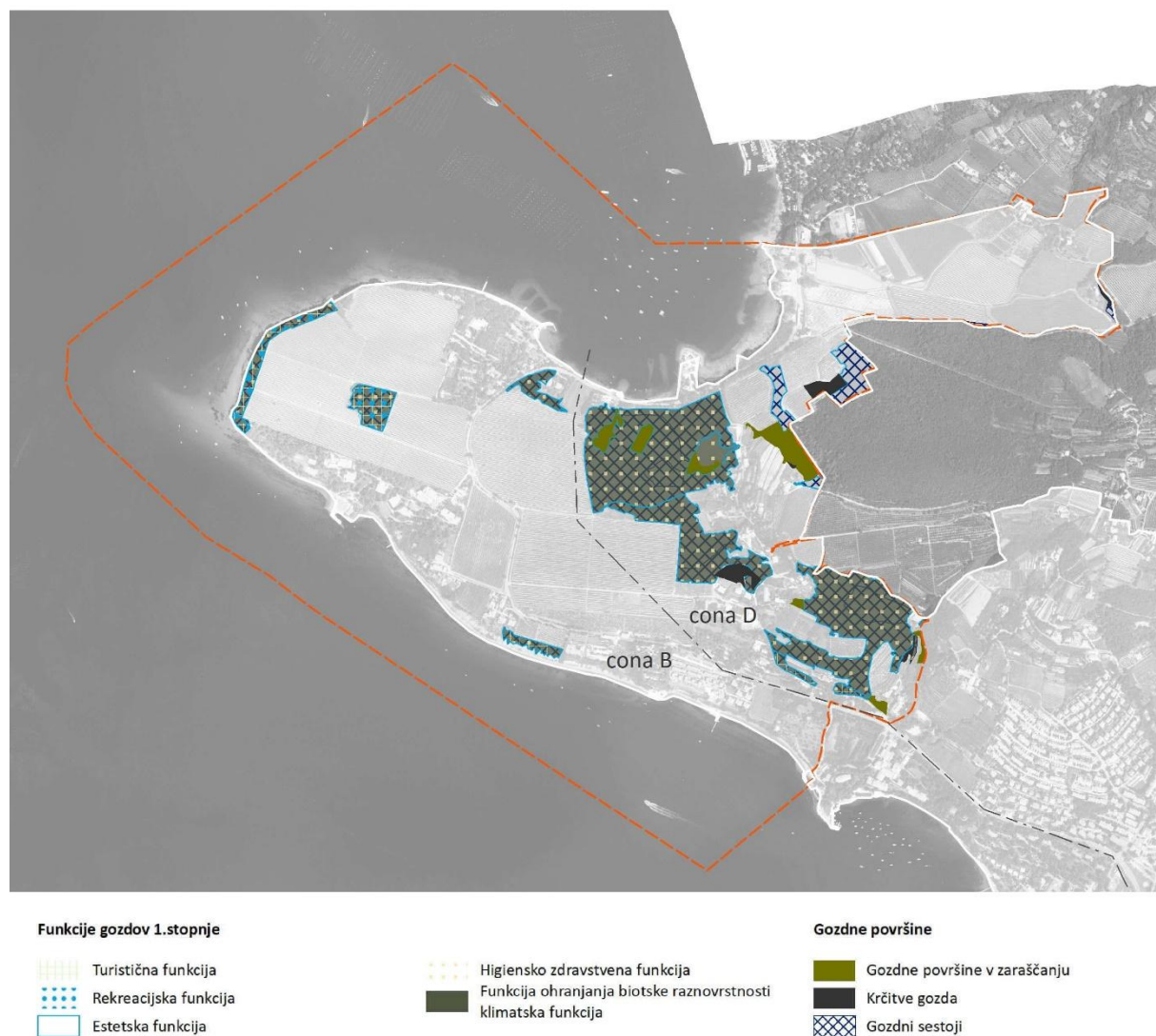
Zaradi krčitev gozdov za potrebe urbanizacije in kmetijstva se je gozd ohranil le na manjših območjih. V celotni občini je dobrih 14 % (114 ha) gozdnih površin, od tega 26,7 ha na območju KPDR, kar je 12 % vseh gozdnih površin v občini in 14,8 % vseh površin v krajinskem parku ([slika 7](#)). Na robu klifa v 1. varstvenem območju je 2,06 ha gozdnih površin.

Območje Krajinskega parka Debeli rtič sodi v Kraško gozdnogospodarsko območje (GGO), v gozdnogospodarsko enoto (GGE) Istra. V Gozdnogospodarskem načrtu GGE Istra (2019–2028, Uradni list RS, št. 79/19) so vse gozdne površine nosilke pomembnih ekoloških funkcij 1. stopnje, in sicer funkcije varovanja gozdnih zemljišč in sestojev, funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti in podnebne funkcije. Poleg tega imajo različne gozdne površine na območju tudi socialne funkcije 1. stopnje, in sicer estetsko funkcijo; v coni B ([slika 7](#)) turistično funkcijo; ostanek hrastovega gozda in pas dreves na klifu znotraj KPDR rekreacijsko funkcijo ter večji del gozdov še higiensko-zdravstveno funkcijo. Funkcije gozda 1. stopnje določajo način gospodarjenja z gozdom, kot je to določeno s Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur. l. RS, št. 91/10).

Največje obremenitve gozda so predvsem v priobalnem pasu GGE Istra, kjer je gozda malo, tržna vrednost zemljišč je visoka, lastništvo pa zelo razdrobljeno. Do krčitev gozda, včasih tudi nedovoljenih, prihaja predvsem zaradi oblikovanja oljčnikov, vinogradov in njiv, pogosto pa se postavljajo tudi enostavni ali nezahtevni kmetijski objekti, ki se včasih uporabljajo kot počitniške hišice. Večina krčitev gozda v priobalnem pasu se izvede na zemljiščih v lasti Republike Slovenije, ki jih upravlja Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije.

Gozdnogospodarski načrt GGE Istra smiselno vključuje območje KPDR kot zavarovanega območja in njegovih varstvenih režimov in usmeritev. Po usmeritvah za GGE krčenje manjših gozdnih predelov v kmetijski krajini, kjer je gozdnatost majhna, praviloma ni dopustno. Poraščena morajo ostati tudi vsa pobočja hudourniških jarkov in bližina drugih erozijskih površin, kamor na območju parka sodi predvsem rob klifa. Kjer gozd opravlja posebno poudarjeno ekološko in socialno vlogo, posegi vanj praviloma niso dopustni. Gozdovi na flišni matični podlagi z velikimi nakloni zemljišča preprečujejo

vodno erozijo in imajo varovalno vlogo. Na takšnih območjih ima varovalna vloga prednost pred drugimi rabami gozdov. Ena od temeljnih strateških usmeritev iz načrta GGE in prednostnih nalog pri gospodarjenju z gozdovi je ohranjanje gozdnatosti v najožjem priobalnem pasu. To še posebej velja za območje krajinskega parka. Zaradi krepitve biotske raznovrstnosti je ena od usmeritev tudi ta, da naj se v priobalnem pasu ohranja tudi manjše zaplate gozda. Sicer pa je v 2. varstvenem območju krajinskega parka (gozdni sestoji v zaledju zaliva Sv. Jerneja) prepovedano zmanjševanje obsega obstoječih gozdnih sestojev.

Slika 7: Gozdne površine v Krajinskem parku Debeli rtič (Vir: OPN Občine Ankaran, 2020).

8.3 Ribištvo

Na območju krajinskega parka se izvaja morski ribolov, ki obsega gospodarski in prostočasni ribolov. Obe dejavnosti vplivata na staleže rib in drugih morskih organizmov. Natančnih podatkov o prostočasnem ribolovu na področju zavarovanega območja ni. Več je podatkov o gospodarskem ribolovu. Podatki o ribištvu so povzeti po dokumentu Pregled stanja ribolova v Krajinskem parku Debeli rtič (Bolje, 2020).

Ribolov je na območju krajinskega parka omejen z varstvenim režimom. Splošni varstveni režim na celotnem območju krajinskega parka prepoveduje izvajanje negospodarskega ribolova, razen ribolova z obale. V drugem varstvenem območju je prepovedano izvajanje vseh oblik negospodarskega ribolova, tudi ribolov z obale. Prav tako je v drugem varstvenem območju prepovedano tudi izvajanje gospodarskega ribolova z uporabo stoječih mrež v obalnem pasu do globine 5 metrov, razen v obdobju med začetkom septembra in koncem decembra. V prvem varstvenem območju je poleg navedenega prepovedano tudi izvajanje gospodarskega ribolova, vključno z nabiranjem morskih organizmov na območju podvodnega grebena, v 50–100 m širokem pasu od skrajnega dela rta v smeri proti svetilniku.

8.3.1 Gospodarski ribolov

Podatki so bili pridobljeni iz uradnih evidenc, terenskega dela ter razgovorov z ribiči.

Z aktivnimi ribolovnimi orodji (npr. pridnene vlečne mreže, zaporne plavarice...) na območju parka ribiči ne lovijo. Ribolov na območju parka izvajajo plovila za mali priobalni ribolov, dolžine do 12 metrov, ki uporabljajo samo pasivna ribolovna orodja. Večinoma lovijo s stoječimi zabodnimi mrežami, trislojnimi mrežami ter z vršami in ostmi. Poleg omenjenih orodij uporabljajo potapljači za gospodarski ribolov enostavna ročna orodja ali organizme ročno nabirajo.

Točnega števila gospodarskih ribičev, ki lovijo na območju KPDR, ni, vendar lahko na osnovi redne komunikacije z lokalnim ribičem in spremljanjem stanja na morju predpostavljamo, da na območju KPDR redno lovi le on, občasno pa tudi do 7 različnih ribičev iz Kopra in Isole. Morje je prosto dostopno (na dovoljenih območjih) vsem ribičem, vendar ribiči izvajajo ribolov večinoma lokalno, saj z manjšimi plovili lovijo predvsem na lokalnih območjih, bliže pristaniščem, v katerih imajo privezana plovila.

Ribiči s plovili v pristanišču Ankaran so v minulem desetletju iztovorili okrog 45 različnih vrst morskih organizmov. Ocenjujemo, da so bile (tudi) na območju parka ulovljene naslednje vrste: orada, ovčica, različne vrste cipljev, sipa, salpa, brancin, ugor, ribon, veliki in mali gavun. Vrste, ki so gospodarsko pomembne ter zahajajo do obrežja, torej tudi na območje krajinskega parka, so predvsem orada, brancin in sipa. Glede na obdobja v letu je to jesen za orado in brancina (zgodnja zima za brancina) ter pomlad za sipo. To sta obdobji, ki sta za gospodarske ribiče najpomembnejši za ribolov.

Poleg omenjenih vrst rib in mehkužcev je na območju parka gospodarsko pomembna vrsta školjka ladinka ali dondola (*Venus verrucosa*). Statističnih podatkov o iztovorjeni količini te cenjene školjke iz območja krajinskega parka ni. Pri nabiranju školjk so bili upoštevani podatki iz uradnih evidenc ter osebnih pogovorov. Uradnih podatkov o mikrolokacijah ulovov ni na voljo, zato tudi ni podatkov, ki bi se nanašali izključno na zavarovano območje. V letu 2019 so potapljači v celotnem slovenskem morju nabrali 1.200 kg ladin. Ocenjujemo, da je kakšna četrtina nabrana na območju Debelega rtiča, tudi na območju krajinskega parka. Poleg ladin se na območju krajinskega parka nabira tudi noetove barčice (*Arca noae*).

V krajinskem parku je gospodarski ribolov dovoljen v tretjem varstvenem območju. V drugem varstvenem območju je dovoljen, vendar je v obalnem pasu do globine 5 m dovoljena uporaba stoječih mrež le od meseca septembra do decembra, v prvem varstvenem območju veljajo enake omejitve kot v drugem varstvenem območju, z izjemo območja podvodnega grebena, kjer je gospodarski ribolov v celoti prepovedan.

8.3.2 Prostočasni ribolov (rekreacijski in športni ribolov)

Statistični podatki o prostočasnem ribolovu na morju se zbirajo na osnovi poročanja imetnikov dnevnih, tedenskih ali letnih ribolovnih dovolilnic. Ni pa predvideno poročanje o mestu ulova, zato se analize nanašajo na osebne pogovore z ribiči in nadzornimi organi ter lastnimi opažanji.

Med ribjimi vrstami so na območju krajinskega parka v ulovih športnih ribičev pogoste orade, brancini, med glavonožci pa sipe in lignji. Sicer so načini prostočasnega ribolova razmeroma neinvazivni, saj gre za uporabo različnih vrvic in trnkov.

Problem lahko predstavlja pomanjkljiva osveščenost športnih ribičev, da morebitne (pre)majhne osebkke izpustijo. Lažje se temu izognejo z ustrežno izbiro opreme (trnkov), ki je primerna za ciljno vrsto ulova. Skupne letne količine prostočasnega ribolova niso zanemarljive, saj ocenjene količine ulova prostočasnih ribičev dosegajo skoraj količine, enake 10 % ulova gospodarskih ribičev. Na okolje vpliva tudi izgubljena oprema (odtrgane vrvice in trnki, zaradi katerih prihaja do poškodb morskih organizmov in onesnaženja s plastiko in svincom (Trkov in sod., 2024).

V krajinskem parku je prostočasni ribolov dovoljen le z obale v tretjem varstvenem območju.

8.3.3 Marikultura

Na severnem delu krajinskega parka se v tretjem varstvenem območju nahajajo školjčičišča za gojenje školjk, ki segajo tudi zunaj meje krajinskega parka. Marikulturno dejavnost izvajata dva školjkarja. Gojita večinoma užitne klapavice (*Mytilus galloprovincialis*), v manjši meri pa tudi ladinke (*Venus verrucosa*) ter morske kumare vrste *Holothuria polii* in *Holothuria tubulosa*.

8.4 Lovstvo

Območje Krajinskega parka Debeli rtič spada pod lovišče lovske družine Koper. Skupna površina lovišča lovske družine Koper je 5.595,73 ha, pri čemer naj bi lovna površina znašala 4.297,22 ha, kar pa je v naravi zaradi goste poseljenosti in urbanizacije bistveno manj. Nekoč je bilo lovišče značilen habitat in bogato z malo divjadjo. S spremembami v kmetijstvu in zaraščanjem površin se je začela v lovišču pojavljati srnjad, ki je sedaj glavna in najštevilčnejša vrsta, v zadnjem desetletju pa tudi divji prašič (Lovska zveza Koper, 2020).

Lovska dejavnost v krajinskem parku z Odlokom ni prepovedana. Lovstvo se v skladu z Zakonom o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08, 46/14 – ZON-C, 31/18, 65/20 in 97/20 – popr.), opravlja trajnostno po smernicah programa upravljanja ter načrtih lovsko upravljavskega območja. Posamezne lovne vrste in obdobja lova so podrobno določene v Uredbi o določitvi divjadi in lovni dob (Uradni list RS, št. 101/04 in 81/14).

Nekaj škode s strani divjadi je zaznati v vinogradih na območju Lazareta in polotoka Debeli rtič (Taurer, ustno, 10.12.2020).

8.5 Upravljanje z vodami

V KPDR je eden izmed daljših naravno ohranjenih delov slovenske obale. Naravno ohranjena obala je mestoma prekinjena z umetnimi in grajenimi območji kopališč in pomolov (slika 8).

Naravni priobalni pas je ozek. Ekološko stanje obalnega morja je dobro, na območju od Lazareta do Ankarana pa zelo dobro. V Načrtu upravljanja voda na vodnem območju Jadranskega morja za obdobje 2016–2021 je celotni Koprski zaliv opredeljen kot močno preoblikovano vodno telo.

Na območju krajinskega parka ni poplavnih območij, prav tako ni vodovarstvenih območij. Morje ter površinske vode na prispevnem območju obale so določene kot občutljiva območja zaradi evtrofikacije. Določena so tudi občutljiva območja zaradi kopalnih voda in območja za gojenje morskih organizmov.

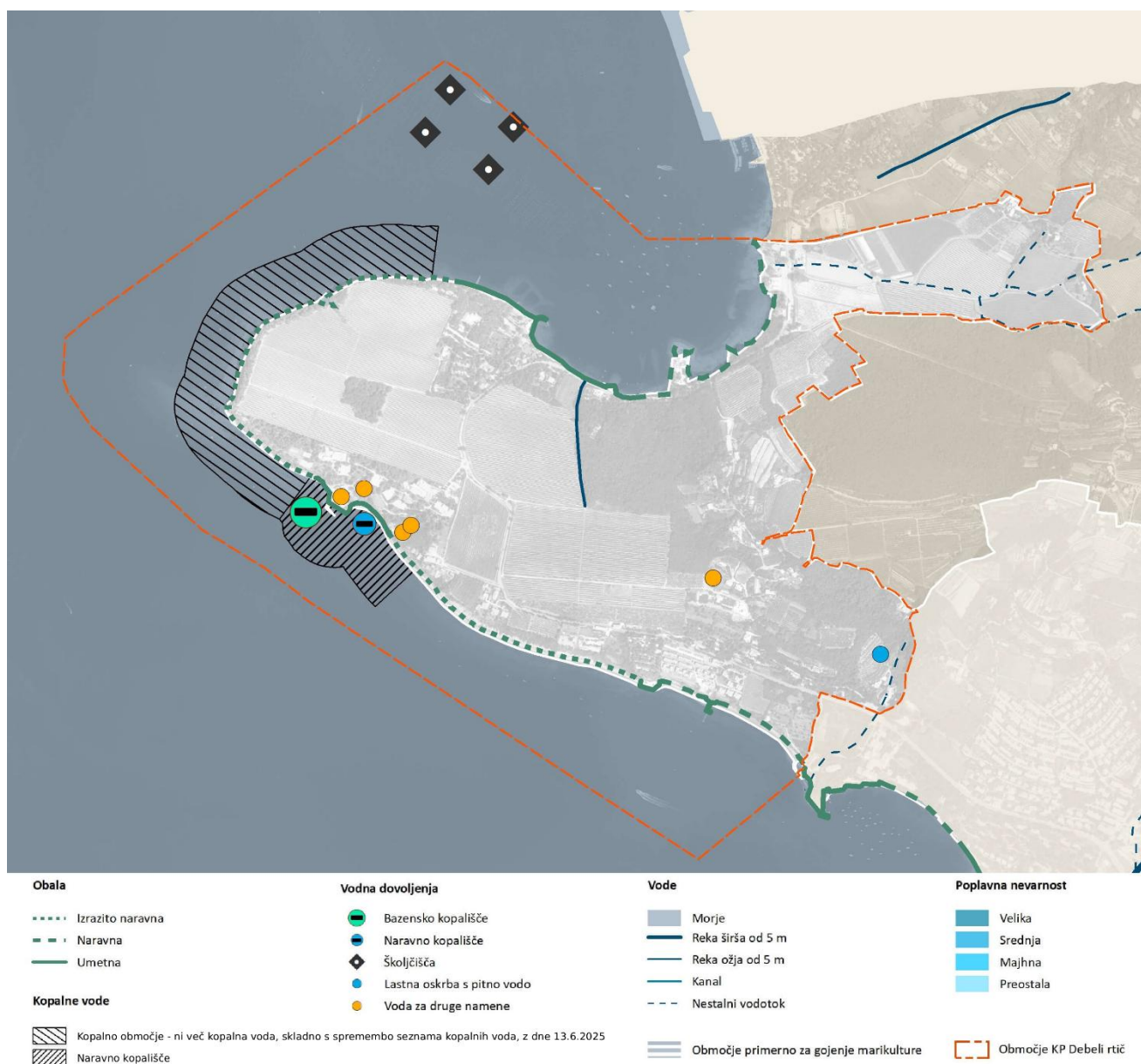
V krajinskem parku ni izdanih vodnih koncesij. So pa na območju občine Ankaran in v njenem akvatoriju izdana mnoga vodna dovoljenja za potrebe bazenskih kopališč, tehnoloških procesov, pripravo pitne vode in vzrejo vodnih organizmov. Poleg teh med hidrološke obremenitve sodijo tudi melioracijski sistemi in regulacije vodotokov. Na območju Lazareta se na območju kmetijskih površin nahaja manjša umetna vodna površina, nastala v okviru melioracijskih posegov.

Na območju krajinskega parka se nahajata dve območji kopalnih voda: kopalno območje Debeli rtič in naravno kopališče Zdravilišča RKS Debeli rtič, ki ustrezajo zakonskim kriterijem za določitev naravnih kopalnih voda. Na teh odsekih se redno spremlja kakovost vode.

Zdravilišče RKS Debeli rtič je večkratni prejemnik okoljskega znaka Modra zastava. Program Modra zastava stremi k trajnostnemu razvoju naravnih kopališč in marin skozi zahtevne kriterije na področju kakovosti vode, okoljske vzgoje in informiranja, okoljskega upravljanja in varnosti ter storitev.

Upravljaec krajinskega parka trenutno nima nobenega vodnega dovoljenja za pravico neposredne rabe vode na območju krajinskega parka.

Na območju krajinskega parka določena vzdrževalna dela na vodnih in kopnih zemljiščih opravljajo koncesionarij, in sicer DRAVA Vodnogospodarsko podjetje Ptuj, d. o. o., ki opravlja vzdrževalna in druga dela na vodotokih in drugih vodnih zemljiščih. Dela na zemljiščih na območju cest, ki vključujejo tudi dela na vodotokih v varovalnem pasu cest in druga dela v varovalnih pasovih cest opravlja koncesionar CPK d. d., družba za vzdrževanje cest, gradbeništvo in druge poslovne storitve.

Slika 8: Lokacije, kjer so podeljena vodna dovoljenja za rabo voda ter ocena poplavne nevarnosti na območju Krajinskega parka Debeli rtič (Vir: OPN Občine Ankaran, 2020).

8.6 Prometna infrastruktura

V krajinskem parku je glavna državna cestna povezava regionalna cesta II. reda Lazaret – Škofije (Jadranska cesta), na skrajnem vzhodnem delu poteka lokalna prometnica Valdoltra – Barizoni – Sv. Brida, Vinogradniška pot na vzhodu pa povezuje zaselek Miloki z Valdoltro (slika 9).

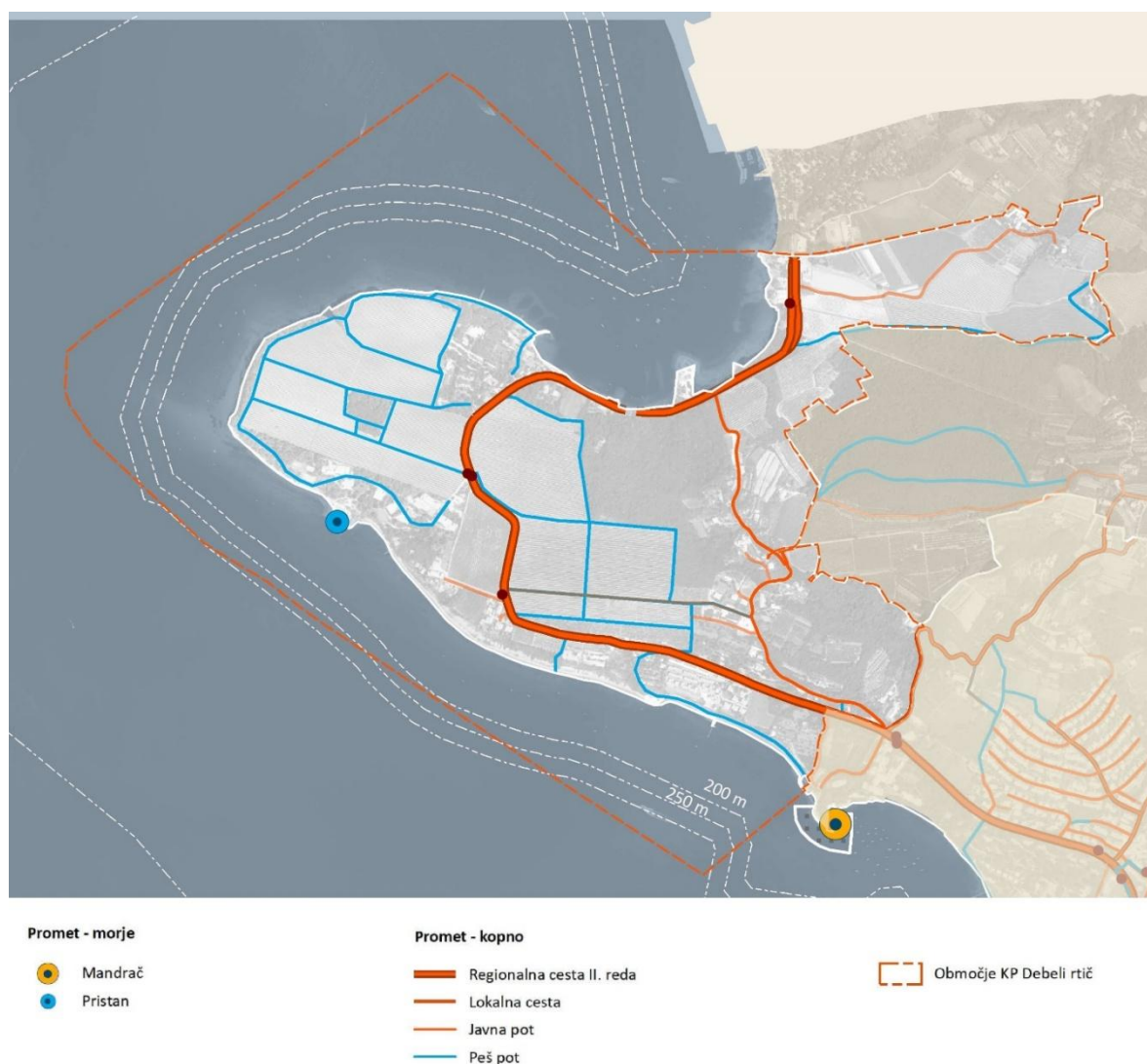
Nosilka prometnega povezovanja v občini, in ena ključnih prvin v odprti krajini, je državna regionalna cesta II. reda Lazaret – Škofije (Jadranska cesta). Vodenje ceste skozi prostor je ocenjeno kot dobro, saj je trasa prilagojena reliefni in strukturni urejenosti prostora. Je pomemben členitveni element, ki kulturno krajino na pobočju ločuje od obalnega pasu. Kljub temu cesta predvsem z vidika varnosti pešca in kolesarja ni primerno urejena. Prav tako oblikovanje obcestne krajine ne sledi v zadostni meri raznolikim sekvencam ceste, kar velja tudi za območje Debelega rtiča.

Hoja in tek se odvijata na območju Debelega rtiča in po obstoječih obalnih poteh. Med ključne pešpote sodi Slovenska planinska pot, ki je del Slovenske planinske transverzale, Graničarska pot, rekreacijske poti in učne poti Krajinskega parka Debeli rtič. Prisotne so tematske pešpote, ki pa niso posebej oblikovane ali označene in večinoma potekajo po poljskih poteh in kolovozih. V parku ni ureje kolesarske povezave, vendar se le-ta načrtuje.

Izredno pomembno vlogo pri prometnem povezovanju ima tudi morje. Pomembno je predvsem z vidika navezovanja slovenskega tovornega prometa na mednarodne plovne poti. Glavno stičišče morskih in kopenskih prometnih poti v Sloveniji je Luka Koper, kamor letno vpluje okoli 2.000 tovornih ladij, število potniških ladij pa je v porastu. Znotraj parka se pri plaži letovišča nahaja manjši pristan.

Na območju Krajinskega parka Debeli rtič sta sidranje in plovba na motorni pogon omejena (varstveni režimi sidranja in plovbe so natančneje opisani v poglavju V). Meje Krajinskega parka Debeli rtič označuje 12 rumenih plavajočih boj.

V KPDR so na voljo 4 parkirišča za avtomobile in 3 za motorna kolesa. Parkiranje je prepovedano za avtodome in kamp prikolice. Na Lazaretu je del parkirišča namenjen avtobusom, parkirišče pri Valdoltri pa je v celoti rezervirano za imetnike abonmajev. V KPDR je na voljo 321 parkirnih mest. Ne glede na omejitve, je na vseh parkiriščih zagotovljenih nekaj invalidskih parkirnih mest, skupaj 12.

Slika 9: Prometna infrastruktura na območju Krajinskega parka Debeli rtič (Vir: OPN Občine Ankaran, 2020)

8.7 Gospodarska javna infrastruktura

Pitna voda prihaja iz Rižanskega vodovoda. Rižanski vodovod zadošča porabi pitne vode za štiri istrske občine (Ankaran, Izola, Koper, Piran), razen v poletnih mesecih, ko se skupni odvzem vode zaradi povečanja nočitev več kot podvoji. V tem obdobju Rižanski vodovod dodatno vodo pridobiva iz Kraškega in Istrskega vodovoda. Vodovodno omrežje pokriva celotno občino, nanj so priključeni vsi uporabniki. Omrežje poleg vodovodov sestavljata dva vodohrana in dve zasebni črpaljšči.

Kanalizacijsko omrežje na krajinsko sliko nima omembe vrednega vpliva, je pa pomembno z ekološkega vidika. Vzpostavljeno je javno kanalizacijsko omrežje, ki zagotavlja odvajanje odpadnih in padavinskih voda in se zaključi s Centralno čistilno napravo Koper, ki leži na območju pristanišča Koper. Večji del kanalizacijskega omrežja je mešanega tipa. V naslednjih letih je treba zmanjšati delež padavinskih voda v fekalnem omrežju. Na omrežje je danes priključenih 78 % vseh prebivalcev občine Ankaran, ostali prebivalci imajo greznice ali male komunalne čistilne naprave. Območji Debeli rtič – kopališče in Debeli rtič – zdravilišče imata lastni črpaljšči. Občina širi omrežje z namenom priključitve večjega deleža gospodinjstev.

8.8 Energetska in telekomunikacijska infrastruktura

Z daljnovidni in tudi nekaterimi transformatorskimi postajami je ključni nosilec degradacij krajinske slike elektroenergetsko omrežje. Občina se z električno energijo oskrbuje preko omrežja, ki ga tvorijo 23 transformatorskih postaj ter nizkonapetostni (20 kV) daljnovidni in kablovodi. Daljnovidni se nahajajo zunaj območja krajinskega parka in zunaj najbolj kakovostnih ter prepoznavnih območij občine, kljub temu bi jih bilo smiselno nadomestiti s kablovodi, nove vode pa v celoti izvesti podzemno. Vsi legalno zgrajeni objekti v parku so priključeni na elektroenergetsko omrežje.

Od telekomunikacijskih objektov je v prostoru izrazito viden in dominanten antenski stolp na Debelem rtiču, ki se nahaja na območju vodohrana Rižanskega vodovoda. V prihodnje se je takšnim postavitvam baznih postaj, antenskih stolpov v kakovostna krajinska območja treba izogibati. Telekomunikacijsko omrežje zagotavlja Telekom Slovenije. Na območju parka so telekomunikacijske trase zemeljske. Optično telekomunikacijsko omrežje je novo, uporablja ga večina naročnikov. Priključki so na vseh stavbah v parku. Pokritost s signali mobilne telefonije v parku je ocenjena kot srednja, signal za uporabo mobilnih komunikacij na prostem je prisoten na približno 80% območja. Ker je park na obmejnem območju, prihaja do radijskih interferenc oz. motenj zaradi prisotnosti signalov tujih operaterjev (Telekom Slovenije, 2020).

8.9 Turizem in prostoročasne dejavnosti

Turizem je ključna gospodarska dejavnost v občini. Vezana je predvsem na poletno sezono, saj je poleti število turistov tudi 7-krat višje kot pozimi. Glavna privlačna naravogeografska dejavnika sta morska obala in zmerno sredozemsko podnebje. Privlačnost območja povečuje naravna ohranjenost posameznih območij in ekološka, prostorska in kulturna pestrost krajine. Ključnega pomena je tudi ugodna prometna lega.

Občina Ankaran ima, brez javnosti nedostopne obale območja pristanišča Koper, dobrih 14 km obale. V Krajinskem parku Debeli rtič je 4,9 km obale, od tega 3,6 km naravne obale. Z vidika razvoja klasičnega obmorskega turizma je manj ugodna klifna obala na območju rta, ponuja pa veliko možnosti za razvoj sonaravnega turizma, ki izhaja iz ohranjene obale. Turistične in rekreacijske dejavnosti vezane na morje so predvsem športno in rekreacijsko jadranje, deskanje, veslanje, kopanje, potapljanje ter športni in rekreacijski ribolov.

Turistična dejavnost se z dvema hotelskima kompleksoma izvaja znotraj Zdravilišča RKS Debeli rtič. Turistično ponudbo dopolnjujejo še manjše prenočitvene kapacitete v hotelih, apartmajih, vilah in avtokampih. Skupno število ležišč navedenih ponudnikov je 892. V krajinskem parku je bilo leta 2023 zabeleženih 141.200 nočitev, v letu 2024 pa 147.000.

Na jugozahodni obali zaliva Sv. Jernej je urejeno kopališče z majhnim pomolom, ki je del počitniškega naselja MNZ. Kopališče Rdečega križa Slovenije z majhnim pristajalnim pomolom je v upravljanju Zdravilišča RKS Debeli rtič. Tik ob pomolu so urejeni kopalni bazeni, majhen mandrač pa je namenjen izključno pristajanju plovil za potrebe prevoza otrok oziroma gostov letovišča. Plaža Študent je urejeno manjše kopališče z barom in je z urejeno potjo tik ob obali povezana s kopališčem in pristaniščem Valdoltra. Pristanišče s komunalnimi privezi se nahaja zunaj krajinskega parka.

Neusmerjen, sezonski in množičen obisk zavarovanega območja povzroča obremenitve naravnega okolja (kot so sidranje, smetenje, kurjenje, skladanje kamnov na morskem obrežju, hrup, hoja zunaj urejenih poti, prenočevanje na prostem, parkiranje v naravnem okolju), ki najbolj izhaja iz navtičnega turizma in dnevnega obiska. Pomanjkljiva sta tudi razumevanje naravnih in kulturnih danosti ter parkovna infrastruktura. Na morskem delu parka sta izjemno pereča težava neurejeno dnevno obiskovanje morskega obrežja s plovili in kopalci.

Monitoring obiskovalcev krajinskega parka med leti 2020 in 2023 je podal okvirno sliko števila obiskovalcev. Nadaljnji popisi bodo podali natančnejšo sliko in trende. Analize obiska krajinskega parka so pokazale, da se obdobje povečanega obiska prične v mesecu maju. Višek je dosežen v poletnih mesecih, ko je vsaj 7-krat višji kot izven sezone. Velika razlika obiska je zabeležena tudi v primerjavi med tednom in vikendom, saj je v poletnih mesecih obiskovalcev med vikendi 2-3-krat več. Najbolj obiskane so plaže, med lokacijami izstopa plaža Debeli rtič. Morski del parka je zelo popularen za navtični turizem. Največ plovil je zabeleženih poleti, predvsem ob vikendih ko jih je 2-3-krat več kot med tednom. Monitoring v letih 2020 - 2023 in raziskava ZRSVN navtičnega turizma v letih 2010 in 2011 sta pokazali, da je največ plovil prisotnih na območju zaliva sv. Jerneja. V letu 2010 je bilo tam zabeleženih največ plovil v enem dnevu in sicer 110 plovil. Prav tako se veliko plovil (med 30–60 plovil ob vikendih) pojavlja na ostalih delih zavarovanega območja, neposredno ob rtu Debeli rtič ter na južni strani rta (Popić in Turk, 2013; monitoring in neposredni nadzor v naravi, 2020). Največja neposredna

grožnja plovil v zavarovanem območju je sidranje. Slednje namreč neposredno poškoduje morsko dno ter tako uničuje habitatne tipe ter ogroža številne vrste.

9 Socio-ekonomska analiza

Poselitev v KPDR je razpršena in neenakomerna. Večji del slemena pokrivajo kmetijske površine, urbanizirani deli območja so razpršeni v različnih delih krajinskega parka. Zaselek Miloki najdemo na vzhodnem delu parka, poselitev je vzdolž Jadranske ceste, kjer se nahaja tudi stanovanjsko-počitniško naselje ter v manjši meri na Lazaretu. Na območju krajinskega parka se nahaja 120 hišnih števil. Po uradnih statističnih podatkih je največ prebivalcev južno od Jadranske ceste v stanovanjsko-počitniškem naselju, vendar večinoma ne gre za stalne prebivalce.

Na območju krajinskega parka je po podatkih Statističnega urada RS (SURS) leta 2020 živelo 319 oseb. Število se je v zadnjem desetletju nekoliko povečalo – leta 2010 je na tem območju živelo okoli 260 prebivalcev. Gostota poselitve znaša 94 preb./km².

Po zadnjih podatkih iz leta 2018 je v krajinskem parku 114 gospodinjstev, od tega je več kot polovica enočlanskih gospodinjstev (56 %), najmanj pa je tričlanskih (5 %) in pet in veččlanskih gospodinjstev (7 %) (SURS, 2020).

Največ prebivalcev, nekaj več kot 24 %, je v starostnih skupinah 45–59 let in 60–74 let. Najmanj prebivalcev, dobrih 5 % je v starostni skupini 75–85+ let (SURS, 2020).

Brezposelnost prebivalcev je nizka, saj je od vseh aktivnih prebivalcev (163) le 8 brezposelnih. Neaktivnih prebivalcev je nekoliko več kot 41 %, od tega je večina upokojencev (SURS, 2020).

Sestava prebivalstva se spreminja in tradicionalne dejavnosti se opuščajo, zato so možnosti, ki izhajajo iz lokalnega prebivalstva, precej neizkoriščene.

III. ANALITIČNA IZHODIŠČA ZA NAČRT UPRAVLJANJA

10 Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (angl. *Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats Analysis*, SWOT) je metoda strateškega načrtovanja, s katero ocenjujemo notranje in zunanje dejavnike na štirih ravneh: prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (**tabela 7**).

Tabela 7: Povzetek analize prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti za Krajinski park Debeli rtič

Prednosti	Slabosti
- Pobuda za ustanovitev KPDR in upravljanje je prišla s strani občine. - Krajinski park ima visoko podporo lokalnih prebivalcev. - Velik delež morskega zavarovanega območja, ki sega daleč na morje. - Večji del območja KPDR namenjen kmetijski rabi in ni poseljen. - Velika raznovrstnost morskih organizmov ter dobro ohranjene naravne vrednote. - Učinkovitejše varovanje klifa, morskega grebena, muljastih peščenih polojev in drugih naravnih vrednot. - Zdraviliški turizem (možnost izobraževanja in ozaveščanja otrok, nadzorovana rekreacija ob morju). - Več možnosti za nadzorovano rekreacijo ob morju. - Majhen delež pozidane obale. - Večji del leta ugodna klima. - Bogata kulturna dediščina (kmetije, ostanki 2. svetovne vojne, podvodna arheološka dediščina, krušna peč). - Prostorsko načrtovanje (OPN) sledi ciljem zavarovanega območja.	- Povečan obisk zaradi bližine državne meje. - Veliko število plovil v poletnem času. - Majhnost zavarovanega območja. - Pomanjkanje kadrov za upravljanje KP. - Izrazito sezonsko obiskovanje obalnega in morskega dela KP. - Razmeroma skromna infrastruktura za obiskovanje. - Slaba prepoznavnost zavarovanega območja in upravljavca, ki deluje v okviru občine.
Priložnosti	Nevarnosti
- Sodelovanje z občino Milje v Italiji z namenom vzpostavitve čezmejnega zavarovanega območja. - Trajnostno obiskovanje morskega dela parka. - Vzpostavitev turističnega pomorskega prometa. - Možnosti za uveljavitev trajnostne mobilnosti za prevoz obiskovalcev v območje. - Sodelovanje z drugimi slovenskimi in tujimi zavarovanimi morskimi območji. - Povezava med obalnimi morskimi zavarovanimi območji (skupno upravljanje, nadzor). - Usmerjenost turizma v Ankaranu v zeleni in trajnostni turizem. - Izobraževalni turizem (CŠOD ter ponudba upravljavca KP). - Bolj naravi prijazno kmetijstvo.	- Intenzivno vinogradništvo. - Državni prostorski načrt za rekreacijsko središče za NATO. - Prostorski in vsebinski pritiski deležnikov in lastnikov infrastrukturnih objektov in zemljišč. - Neustrezna raba zemljišč v bližini klifa, ki povečuje erozijo. - Preobremenitev območja zaradi obiskovalcev v poletni sezoni. - Gradnja tretjega pomola ter podaljšanje prvega in drugega pomola Luke Koper in vplivi na morski ekosistem. - Gradnja plinskih terminalov na Tržaškem. - Gradnja elektrovodov na italijanski strani meje - Intenziven ladijski promet in možnost pomorskih nesreč. - Preobremenitev zaradi sidranja.

11 Analiza vplivov na doseganje ciljev zavarovanega območja

Z analizo pritiskov in groženj (APG) določimo tiste nevarnosti na zavarovanem območju, ki že vplivajo ali bodo verjetno v prihodnosti vplivale na doseganje ciljev zavarovanega območja. Medtem ko pri analizi SWOT zavarovano območje obravnavamo z vseh vidikov, se pri analizi APG osredotočimo in analiziramo le tiste pritiske in grožnje, ki otežujejo ali onemogočajo doseganje varstvenih ciljev. Ta analitični pristop izhaja iz Metodologije za hitro ocenjevanje in določitev upravljaljskih prioritet v zavarovanih območjih (*Rapid Assessment and Prioritization of Protected Area Management - RAPPAM Methodology*) (Ervin, 2003, 2009). Dejavnosti ali dogodke opredelimo glede na tip:

- pritiski so dejavnosti ali dogodki, ki so že imeli ali imajo negativen vpliv na zavarovano območje,
- grožnje so dejavnosti in dogodki, za katere se predvideva, da se bodo pojavili na zavarovanem območju.

Poleg tipa, opredelimo še trend, obseg, vpliv in stalnost vpliva.

Analiza APG za Krajinski park Debeli rtič je bila opravljena na interni delavnici junija 2020. Rezultati so predstavljeni v tabeli 8.

Tabela 8: Analiza pritiskov in groženj za doseganje ciljev zavarovanega območja.

Kategorija pritiska/grožnje in podrobnejši opis	Tip	Trend (5 let)	Obseg	Vpliv	Stalnost
Akvakultura in ribištvo					
Menjavanje boj na školjčičih za pokončne, ki so manj primerne za počivanje vranjekov.	Pritisk	Nespremenjeno	Lokaliziran (<5%)	Zelo velik	Kratkoročen (<5 let)
Težnje po povečanju površin za školjkarjenje	Grožnja	Velika	Lokaliziran (<5%)	Majhen	Kratkoročen (<5 let)
Nezakonit rekreativni ribolov	Pritisk	Zmerno povečanje	Zelo razširjen (15-50%)	Velik	Srednjeročen (5-20 let)
Nabiranje morskih školjk	Pritisk	Nespremenjeno	Zelo razširjen (15-50%)	Zmeren	Srednjeročen (5-20 let)
Nabiranje krtjega raka in nevretenčarjev za vabo	Pritisk	Nespremenjeno	Lokaliziran (<5%)	Zmeren	Kratkoročen (<5 let)
Kmetijstvo					
Dodatna erozija klifa zaradi intenzivne obdelave zemlje do roba klifa	Pritisk	Bistveno povečanje	Razpršen (5-15%)	Zelo velik	Stalen (>100 let)
Škropljenje vinogradov (sistemski fungicidi)	Pritisk	Nespremenjeno	Zelo razširjen (15-50%)	Zelo velik	Srednjeročen (5-20 let)
Spremenjena vegetacija na območju vinogradov	Pritisk	Nespremenjeno	Zelo razširjen (15-50%)	Zelo velik	Dolgoročen (20-100 let)
Tujerodne vrste					
Širjenja verjetno tujerodnega parazita leščurja.	Pritisk	Bistveno povečanje	Zelo razširjen (15-50%)	Zelo velik	Dolgoročen (20-100 let)
Širjenje tujerodnih rastlin (veliki pajesen, robinija, bambus).	Pritisk	Zmerno povečanje	Razpršen (5-15%)	Zmeren	Kratkoročen (<5 let)
Širjenje morskih tujerodnih organizmov	Grožnja	Velika	Zelo razširjen (15-50%)	Zmeren	Kratkoročen (<5 let)
Posegi v vodni in obvodni prostor					
Nasipavanje peska na kopališče ob zdravilišču	Pritisk	Zmerno povečanje	Lokaliziran (<5%)	Zmeren	Srednjeročen (5-20 let)

Kategorija pritiska/grožnje in podrobnejši opis	Tip	Trend (5 let)	Obseg	Vpliv	Stalnost
Odstranjevanje obrežne vegetacije zaradi urejanja vodotokov	Pritisk	Zmerno povečanje	Lokaliziran (<5%)	Zmeren	Kratkoročen (<5 let)
Neprimeren pristop k urejanju kopališča na morski obali (betonska plaža)	Pritisk	Nespremenjeno	Lokaliziran (<5%)	Zmeren	Stalen (>100 let)
Poselitev					
Širitev poselitve na rob klifa	Pritisk	Zmerno povečanje	Lokaliziran (<5%)	Velik	Dolgoročen (20-100 let)
Nezakonite gradnje	Grožnja	Velika	Razpršen (5-15%)	Velik	Dolgoročen (20-100 let)
Nasprotujoči interesi v zvezi z rabo prostora	Grožnja	Srednja	Razpršen (5-15%)	Velik	Dolgoročen (20-100 let)
Energetska infrastruktura					
Gradnja plinskih terminalov v bližini v Italiji	Grožnja	Srednja	Lokaliziran (<5%)	Zelo velik	Dolgoročen (20-100 let)
Gradnja elektrovodov na italijanski strani meje, neposredno ob meji parka	Grožnja	Srednja	Lokaliziran (<5%)	Zelo velik	Dolgoročen (20-100 let)
Postavitev baznih postaj in antenskih stolpov	Grožnja	Zelo majhna	Lokaliziran (<5%)	Zmeren	Dolgoročen (20-100 let)
Prometna infrastruktura					
Možnost razlitja nevarnih snovi iz tovornih ladij	Pritisk	Zmerno povečanje	Zelo razširjen (15-50%)	Zelo velik	Srednjeročen (5-20 let)
Dvigovanje sedimenta zaradi tovornih ladij	Pritisk	Zmerno povečanje	Zelo razširjen (15-50%)	Zelo velik	Kratkoročen (<5 let)
Širjenje Luke Koper (več prometa, več možnosti za nesreče, večje dvigovanja sedimentov, več podvodnega hrupa)	Grožnja	Velika	Zelo razširjen (15-50%)	Velik	Kratkoročen (<5 let)
Vožnja v naravnem okolju	Pritisk	Nespremenjeno	Zelo razširjen (15-50%)	Zmeren	Kratkoročen (<5 let)
Podvodni hrup	Pritisk	Nespremenjeno	Zelo razširjen (15-50%)	Velik	Kratkoročen (<5 let)
Odlaganje mulja v morje zaradi poglobljanja pristanišč in plovni poti v bližini ZO	Grožnja	Velika	Razpršen (5-15%)	Zelo velik	Srednjeročen (5-20 let)
Širitev cest in kolesarskih poti	Grožnja	Majhna	Razpršen (5-15%)	Zmeren	Dolgoročen (20-100 let)
Komunalna infrastruktura					
Nenadzorovani izlivi komunalnih voda	Pritisk	Nespremenjeno	Razpršen (5-15%)	Zmeren	Kratkoročen (<5 let)
Odpadki					
Odpadki, ki jih puščajo obiralci grozdja	Pritisk	Nespremenjeno	Razpršen (5-15%)	Zmeren	Kratkoročen (<5 let)
Divja odlagališča odpadkov	Pritisk	Nespremenjeno	Razpršen (5-15%)	Zmeren	Kratkoročen (<5 let)
Odlaganje odpadkov od turistov	Pritisk	Zmerno povečanje	Zelo razširjen (15-50%)	Zmeren	Kratkoročen (<5 let)

Kategorija pritiska/grožnje in podrobnejši opis	Tip	Trend (5 let)	Obseg	Vpliv	Stalnost
Odpadki, ki jih naplavi morje	Pritisk	Zmerno povečanje	Razpršen (5-15%)	Zmeren	Kratkoročen (<5 let)
Spuščanje komunalnih voda iz plovil	Pritisk	Zmerno povečanje	Razpršen (5-15%)	Zmeren	Kratkoročen (<5 let)
Turizem					
Ureditev počitniškega centra NATO	Grožnja	Velika	Lokaliziran (<5%)	Velik	Dolgoročen (20-100 let)
Težnje Zdravilišča RKS DR po komercializaciji dejavnosti	Grožnja	Srednja	Lokaliziran (<5%)	Velik	Srednjeročen (5-20 let)
Premikanje kamnov v bibavičnem pasu za ležanje na plaži	Pritisk	Bistveno povečanje	Razpršen (5-15%)	Majhen	Kratkoročen (<5 let)
Plovba in sidranje dnevnih gostov	Pritisk	Zmerno povečanje	Zelo razširjen (15-50%)	Velik	Srednjeročen (5-20 let)
Množični obisk (na kopališčih)	Pritisk	Zmerno povečanje	Razpršen (5-15%)	Zmeren	Kratkoročen (<5 let)
Motorna vozila za uporabo na vodi	Pritisk	Zmerno povečanje	Zelo razširjen (15-50%)	Zmeren	Kratkoročen (<5 let)
Prenočevanje v naravi	Pritisk	Zmerno povečanje	Razpršen (5-15%)	Majhen	Kratkoročen (<5 let)
Kurjenje in piknikovanje v naravi	Pritisk	Zmerno povečanje	Razpršen (5-15%)	Zmeren	Kratkoročen (<5 let)
Hoja izven urejenih poti	Pritisk	Zmerno povečanje	Zelo razširjen (15-50%)	Zmeren	Kratkoročen (<5 let)
Naravne nesreče					
Suša	Pritisk	Zmerno povečanje	Povsod (>50%)	Velik	Srednjeročen (5-20 let)
Zviševanje temperature morja	Pritisk	Zmerno povečanje	Zelo razširjen (15-50%)	Zelo velik	Dolgoročen (20-100 let)

IV. UPRAVLJANJE KRAJINSKEGA PARKA DEBELI RTIČ

12 Vizija Krajinskega Parka Debeli rtič

Krajinski park Debeli rtič je območje zavarovane narave, v katerem se z aktivnim upravljanjem **prednostno varujejo morska in obalna življenjska okolja in vrste** ter se tako vzdržuje njihovo **dobro ohranitveno stanje**. Razvoj lokalne skupnosti temelji na **trajnostnih oblikah rabe naravnih virov ter turizmu**, ki ne presega ekološke in socialne zmogljivosti okolja. Parkovna infrastruktura omogoča **kakovostno doživljanje narave** in **usmerja obiskovalce** v manj ranljive predele krajinskega parka.

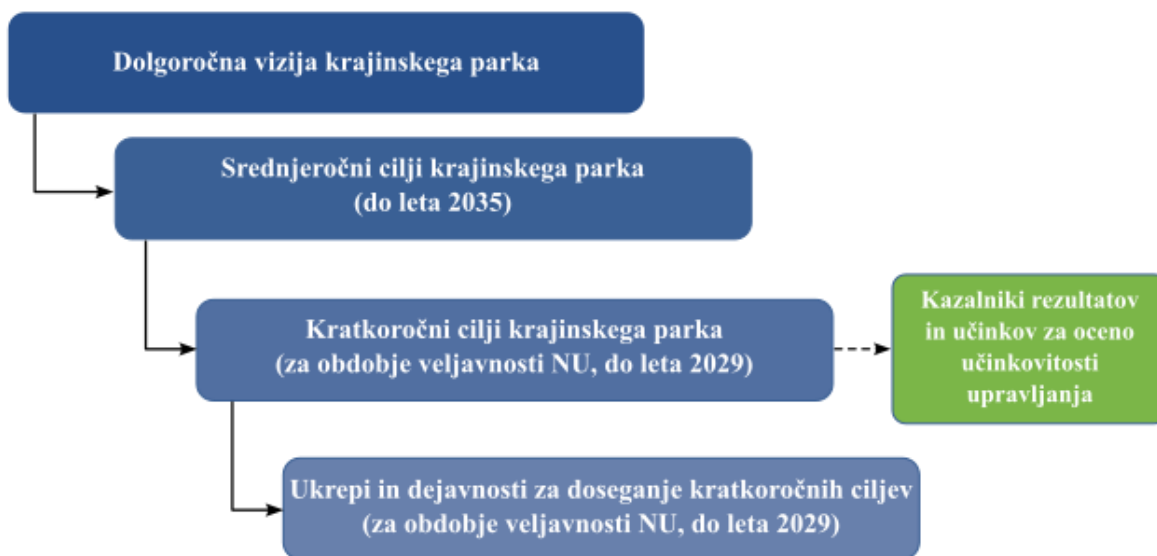
13 Cilji in ukrepi upravljanja krajinskega parka za obdobje 2025–2029

V tem poglavju so opredeljeni podrobni cilji in ukrepi upravljanja krajinskega parka za obdobje 2025–2029. Ti izhajajo iz splošnih ciljev zavarovanega območja, ki so opredeljeni z odlokom o ustanovitvi. Upravljavski cilj in ukrepi združeni v tri upravljavsko področja: A. Ohranjanje biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot, B. Usmerjanje obiskovanja krajinskega parka in C. Administrativne in skupne upravljavske naloge ([slika 11](#)).

Slika 11: Shematski prikaz upravljavskih področij v Načrtu upravljanja Krajinskega parka Debeli rtič

Za vsak upravljavski sklop je določen en srednjeročni cilj, ki je opredeljen okvirno za obdobje 10 let. Sledi eden ali več kratkoročnih ciljev, ki so podrobnejši in opredeljujejo stanje, ki naj bo doseženo v petletnem obdobju trajanja prvega načrta upravljanja, torej do leta 2029. Za doseganje zastavljenih ciljev so opredeljeni ukrepi ter predvidene dejavnosti oziroma koraki za izvedbo ukrepov ([slika 12](#)). Kazalniki za merjenje učinkovitosti doseganja ciljev upravljanja so določeni v [poglavju 24](#).

Slika 12: Shematski prikaz hierarhične strukture načrta upravljanja

V zadnjem stolpcu je oznaka prioritete posameznih ukrepov. Ukrepi, katerih izvedba je ključnega pomena za doseganje varstvenih ciljev, so označeni s številko 1. To so prednostni ukrepi, za katera je treba zagotoviti zanesljiva, dolgoročna sistemska sredstva. Ukrepi druge prioritete, ki so označeni s številko 2, se lahko financirajo iz manj predvidljivih virov prihodkov, na primer iz projektov ali donacij.

Finančna sredstva za izvajanje ukrepov so prikazana v [poglavju 23](#).

13.1 Upravljavsko področje A. Ohranjanje biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot

Dolgoročni cilj za upravljavsko področje A. Ohranjanje biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot

Na območju krajinskega parka se prednostno ohranjajo morski in obalni ekosistemi, naravni procesi, ki so jih oblikovali, ter visoka pestrost morskih in priobalnih habitatov in vrst. Na kopnem se ohranjajo za krajinski park značilni krajinski elementi in strukture, in sicer na način, da v največji meri podpirajo cilje varstva narave.

Koda cilja	Cilj/Ukrep	Naloga	Nosilci	Leta izvedbe	Prioriteta
Kratkoročni cilji A1 Na območju krajinskega parka se prednostno ohranjajo vsi naravni deli morske obale, še posebej klifi, ter morski habitati. Dejavnosti se izvajajo tako, da ne ovirajo naravnih procesov in omogočajo pestrost habitatov ter živalskih in rastlinskih vrst.					
A1.1.	Povečati varovalno vlogo gozda na vrhu klifov z redno nego gozda in po potrebi z dodatno zasaditvijo domorodnih drevesnih in grmovnih rastlin.	1. Izvajanje nege gozda. 2. Ocena, ali je potrebna dodatna zasaditev ter izvedba.	ZGS, KP DR, Gozdarski inštitut Slovenije	2025, nato stalna naloga	1

Koda cilja	Cilj/Ukrep	Naloga	Nosilci	Leta izvedbe	Prioriteta
A1.2.	Zmanjšati erozijo klifov zaradi padavinskih vod in šibkega vegetacijskega pokrova	1. Analiza stanja in preusmeritev padavinskih vod na kritičnih točk ter izvedba. 2. Analiza rabe zemljišč nad klifom in predlog spremembe rabe, komunikacija z deležniki in iskanje ustreznih rešitev za ekstenziviranje rabe tal nad klifom ter izvedba.	KP DR, OA, zunanji izvajalci, SKZG, imetniki in najemniki zemljišč, Gozdarski inštitut Slovenije	2025-2027	2
A1.3.	Zaradi preprečevanja erozije s fizičnimi ovirami zapreti dostop do obale po poteh, razen tistih, ki so določene kot parkovne poti.	1. Postavitev in vzdrževanje fizičnih ovir.	KP DR	2025, nato stalno vzdrževanje	1
A1.4.	Priprava posebnih varstvenih ukrepov za najbolj ogrožene vrste rib.	1. Priprava navodil za ribiče glede najmanjše in največje dolžine rib, ki jih je dovoljeno loviti na območju KP. 2. Priprava navodil za ukrepanje ob izgubljeni ribiški opremi. 3. Če bo potrebno, pripraviti akcijske načrte za varstvo najbolj ogroženih vrst rib. 4. Analiza potreb bo ustanovitvi posebnih con s strožjim ribolovnim režimom.	KP DR, ZRSVN, UKOM, MBP, ZZRS, izvajalci ribolova	od 2027 dalje	2
A1.5.	Zagotoviti varovanje morskega dna z zmanjšanjem vplivov plovbe in sidranja.	1. Redno vzdrževati boje, ki označujejo mejo krajinskega parka na morju. 2. Izvesti kartiranje in oceno stanja morskih travnikov v krajinskem parku ter študijo vplivov sidranja na morske travnike. 3. Postavitev sidrskih plovk za začasne dnevne priveze v 2. in 3. varstvenem območju krajinskega parka in njihovo upravljanje skladno s poslovnim načrtom.	KP DR, OA, ZRSVN, UPRS, Marjetica Koper, MBP	2025-2029 (1), 2026-2027 (2), 2028 (3)	1
A1.6.	Vzdrževati morsko obalo s čim manjšimi vplivi človeka.	1. Odstranitev obstoječih kamnitih zložb na obali. 2. Redno odstranjevanje odpadkov na obali ter na morju in v zaledju morske obale, vključno s cigaretnimi ogorki.	KP DR, Marjetica Koper, UPRS	stalna naloga	2

Koda cilja	Cilj/Ukrep	Naloga	Nosilci	Leta izvedbe	Prioriteta
A1.7.	Preprečiti onesnaženje obale v primeru pomorskih nesreč.	1. Izdelava načrta ravnanja v primeru pomorske nesreče, ki bi lahko ogrozila krajinski park. 2. Aktivacija načrta v primeru dejanske nesreče.	KP DR, UPRS, ZRSVN	2026	1
A1.8.	Zagotoviti posebno varstvo podvodnega grebena.	1. Vzpostavitev posebnega monitoringa stanja in pritiskov/groženj za podvodni greben. 2. Pričetek postopka za opredelitev podvodnega grebena kot kvalifikacijskega habitatnega tipa Natura 2000 območje Debeli rtič.	KP DR, MBP, ZRSVN	2025 (1), 2027 (2)	1
A1.9.	Zagotoviti ohranjanje primernih pogojev na počivališčih vranjeka.	1. Redna komunikacija s školjkarji. 2. Sprejem dogovora, da se na školjiščih ob menjava uporablja le boje, ki lahko služijo kot počivališča za vranjeko.	KP DR, ZRSVN, DOPPS	stalna naloga (1), 2026 (2)	1
A1.10.	Sprejeti konkretne ukrepe za zmanjšanje odpadkov v morju	1. Izvajanje načrta o morskih odpadkih. 2. Vključitev v promocijsko kampanjo lokali/bari brez plastike za enkratno uporabo.	KP DR	2025-2029	1
A1.11	Začeti s postopki za sanacijo nasutja materiala pri Lazaretu, da se prepreči izpiranje v morje	1. Ocena stroškov sanacije. 2. Izvedba sanacije.	KP DR, OA	2026-2028	2
Kratkoročni cilj A2 Na območju krajinskega parka se ohranjajo ekstenzivni krajinski elementi in strukture ter tradicionalni krajinski vzorci, spodbujajo pa se takšne oblike rabe, ki omogočajo ohranjanje pestrosti habitatov ter domorodnih živalskih in rastlinskih vrst.					
A2.1.	Postopoma preusmeriti pridelavo grozdja na območju parka v trajnostno ter vzpostaviti elemente, ki prispevajo k večji biotski pestrosti na kopnem.	1. Pripraviti načrt preusmeritve v trajnostne oblike vinogradništva in do leta 2029 to izvesti najmanj na polovici površine vinogradov. 2. Med vinogradi zasaditi najmanj 200 metrov mejic domorodnih grmovnic.	KP DR, SKZG, SIDG, Vinakoper, lastniki in imetniki zemljišč	2025-2029	2
A2.2.	Ohraniti ostanke gozda z naravno drevesno sestavo na območju krajinskega parka.	1. Popis vegetacijskega in ekološkega stanja v gozdnih otokih. 2. Načrt ustreznih ukrepov ter začetek izvajanja.	KP DR, ZGS	2026 (1), stalna naloga (2)	1
A2.3.	Vzdrževati sajeni park ob zdravilišču.	1. Izdelava hortikulturenega načrta in zagotavljanje rednega vzdrževanja sajene parka.	KP DR, ZRSVN, MKL Debeli rtič	2028	2

Koda cilja	Cilj/Ukrep	Naloga	Nosilci	Leta izvedbe	Prioriteta
A2.4.	Vzdrževati enoredni drevored zelenih cipres ob glavni cesti Ankaran – Debeli rtič.	1. Zagotavljanje rednega vzdrževanja drevoreda.	KP DR, OA, ZRSVN	stalna naloga	2
Kratkoročni cilji A3 Varstvo vrst se zagotavlja z rednim naravovarstvenim nadzorom, ki zagotavlja dosledno izvajanje varstvenega režima. Za ključne taksonomske skupine se redno spremlja stanje populacij ter pritiske in grožnje, ki bi lahko nanje vplivale ter se rezultate smiselno upošteva pri načrtovanju in izvajanju upravljavskih nalog.					
A3.1.	Vodenje vseh pravnih in upravnih postopkov v zvezi z izvajanjem neposrednega nadzora v naravi.	1. Izvajanje naravovarstvenega nadzora skladno z letnimi načrti in prioritetami. 2. Opozarjanje oseb na varstvene režime. 3. Izdaja plačilnih nalogov in odločb ter reševanje ugovorov v zvezi s sprejetimi ukrepi. 4. Izdelava letnih delovnih načrtov in poročil o naravovarstvenem nadzoru.	KP DR	stalna naloga	1
A3.2.	Redno spremljanje stanja naravovarstveno pomembnih območij in morskih habitatnih tipov	1. Priprava programa spremljanja stanja naravnih vrednot, Nature2000 območij in drugih naravovarstveno pomembnih območij. 2. Izvajanje spremljanja stanja skladno s programom. 3. Priprava letnih poročil o spremljanju stanja. 4. Vzpostavitev rednega daljinskega zaznavanja stanja habitatnih tipov.	KP DR, MBP, zunanji izvajalci	stalna naloga (1,2,3), 2027 (4)	1
A3.3.	Raziskati, ali stekanje voda s kopenskega dela v morje predstavlja pomembno obremenitev za morske organizme in habitatne tipe.	1. Izvedeni sta kemijska in mikrobiološka analiza vode in peska na območjih stekanja vode s kmetijskih površin in bazenov v morje. 2. Podana je ocena vpliva vode s kopenskega dela na morske organizme in morske habitatne tipe.	KP DR, ARSO, zunanji izvajalci	2029	2
A3.4.	Vzpostaviti redni monitoring morskih sesalcev in morskih želv na območju krajinskega parka.	1. Sodelovanje z raziskovalnimi organizacijami pri izvajanju rednega monitoringa morskih sesalcev in morskih želv v Jadranskem morju. 2. Izvedba raziskave o podvodnem hrupu.	KP DR, Društvo Morigenos, MBP	Stalna naloga (1), 2026-2027 (2)	1

Koda cilja	Cilj/Ukrep	Naloga	Nosilci	Leta izvedbe	Prioriteta
A3.5.	Spremljati nove zamisli za rešitev leščurja pred izumrtjem zaradi parazitskega protozoja <i>Haplosporidium pinnae</i> .	1. Ocena stanja leščurja na območju krajinskega parka. 2. Sodelovanje z drugimi morskimi zavarovanimi območji pri iskanju rešitev.	KP DR, MBP	2025-2029	1
A3.6.	Spremljati stanje tujerodnih vrst v morju in izvajanje ukrepov za preprečevanje širjenja.	1. Spremljati stanje modre rakovice in izvajanje ukrepov za preprečevanje širjenja. 2. Spremljati stanje alge kavlerpe in izvajanje ukrepov za preprečevanje širjenja. 3. Spremljati stanje drugih morskih tujerodnih vrst. 4. Sodelovanje z znanstvenimi in izobraževalnimi ustanovami.	KP DR, MBP, Akvarij Piran	Stalna naloga	1
A3.7.	Izvesti popis tujerodnih rastlin na območju krajinskega parka in na območju sajenega parka predlagati zamenjavo potencialno invazivnih tujerodnih vrst.	1. Izvedba popisa. 2. Določitev potencialno invazivnih tujerodnih vrst in možnih zamenjav. 3. Izvedba zamenjave. 4. Odstranjevanje izbranih invazivnih tujerodnih vrst.	KP DR, zunanji izvajalci, študenti	2026 (1,2), 2027 (3), stalna naloga (4)	2
A3.8.	Na območju parka izvesti popis nočnih metuljev in vzpostaviti redni monitoring indikatorskih vrst.	1. Izvedba popisa. 2. Ponovitev popisa za indikatorske vrste na dve leti	KP DR, zunanji izvajalci	2025, 2027	2

13.2 Upravljavsko področje B. Usmerjanje obiskovanja v krajinskem parku

Dolgoročni cilj za upravljavsko področje B. Usmerjanje obiskovanja v krajinskem parku

Kakovostna parkovna infrastruktura in interpretacijski pristopi zagotavljajo, da obiskovalci cenijo naravne danosti parka in se zavedajo pomena varovanja narave v zavarovanem območju. Ponudba na območju krajinskega parka se razvija tako, da se povečuje razpršenost obiskovanja čez leto ter se uvajajo sodobne oblike trajnostnega obiskovanja zavarovanih območij.

Koda cilja	Cilj/Ukrep	Naloga	Nosilci	Leta izvedbe	Prioriteta
Kratkoročni cilji B1 Obiskovalcem je na voljo sodobna, varna in redno vzdrževana infrastruktura, ki omogoča sproščeno obiskovanje in doživljanje krajinskega parka.					
B1.1.	Pripraviti interpretacijski načrt krajinskega parka.	1. Priprava interpretacijskega načrta. 2. Izvajanje načrta skozi druge ukrepe sklopa B.	KP DR, zunanji izvajalci	2026 (1), stalna naloga (2)	2
B1.2.	Vzdrževati obstoječo infrastrukturo za obiskovanje in vzpostaviti dodatno infrastrukturo za zagotavljanje varnega obiskovanja krajinskega parka.	1. Vzdrževanje opozorilnih tabel na klifih. 2. Postavitev varovalnih ograj na izpostavljenih mestih na vrhu klifov. 3. Obnova opazovalnega stolpa in preureditev v razgledišče. 4. Ureditev topovskih gnezd za obiskovanje. 5. Postavitev stalnih javnih sanitarij.	KP DR, OA, Vinakoper, ZVKDS, Vojaški muzej slovenske vojske	2025-2029	1
B1.3.	Parkovne poti speljati po varnih trasah, jih označiti ter redno vzdrževati.	1. Pregled obstoječih parkovnih poti in kritičnih točk. 2. Opustitev poti, ki so nevarne za obiskovalce in ogrožajo doseganje naravovarstvenih ciljev. 3. Redno vzdrževanje parkovnih poti in tabel. 4. Urediti pešpot od Lazareta do Sv. Jerneja.	KP DR, OA	2025-2029	1
B1.4.	Zmanjšati obremenitve motornega prometa.	1. Zapreti dovozne ceste, predvsem med vinogradi. 2. Zagotoviti nadzor nad kršitvami CPP in varstvenih režimov na območju državne ceste. 3. Usmerjati obiskovalce na javna parkirišča. 4. Spodbujati obiskovalce k uporabi javnih prevoznih sredstev (poletni avtobus, vzpostavitev P+R).	KP DR, Medobčinsko redarstvo, Policija	2025 (1), stalna naloga (2, 3, 4)	2

Kratkoročni cilj B2 Obiskovalci in lokalni prebivalci razumejo in podpirajo varovanje krajinskega parka.					
B2.1.	Obiskovalce parka ozaveščati o pravilih vedenja v parku ter o prepovedanih dejanjih.	1. Ozaveščevalna akcija o varovanju klifov in morske obale (brez plezanja, grajenja kamnitih zložb, kurjenja). 2. Ozaveščevalna akcija o plutju in sidranju na morskem delu parka. 3. V času največjega obiska parka usmerjanje prometa na parkiriščih ter informiranje obiskovalcev parka na ključnih točkah.	KP DR	2026 (1), 2025 (2), stalna naloga (3)	1
B2.2.	Lokalne prebivalce obveščati o dogajanju v krajinskem parku ter jih vključevati v različne aktivnosti.	1. Izdajanje e-novic parka ter prispevkov v lokalnih medijih ter na družbenih omrežjih. 2. Sodelovanje na lokalnih prireditvah ter na skupnih varstvenih akcijah.	KP DR	stalna naloga	1
B2.3.	Vzpostavitev središča za obiskovalce krajinskega parka	1. Pripravi idejno zasnovo za umestitev središča za obiskovalce v enega od obstoječih objektov. 2. Izdelava dokumentacije za obnovo. 3. Izvedba obnove /vzpostavitev središča za obiskovalce.	KP DR, OA, zunanji izvajalci	2026-2029	2
B2.4.	Sodelovati z OŠVA in drugimi deležniki pri oblikovanju in izvedbi izobraževalnih vsebin.	1. Priprava učnih vsebin 2. Izvajanje delavnic v OŠVA in Zdravilišču in letovišču Debeli rtič.	KP DR, OŠVA, CŠOD, Zdravilišče RKS Debeli rtič	2027 (1), stalna naloga (2)	2
B2.5.	Informirati obiskovalce krajinskega parka prek sodobnih komunikacijskih kanalov.	1. Vzpostavitev spletne strani. 2. Vzpostavitev samostojnih socialnih omrežij krajinskega parka. 2. Delo z lokalnimi mediji.	KP DR	2026 (1,2), stalna naloga (3)	1

13.3 Upravljavsko področje C. Administrativne in skupne upravljavske naloge

Dolgoročni cilj za upravljavsko področje C. Administrativne in skupne upravljavske naloge

Upravljavce Krajinskega parka Debeli rtič zagotavlja kakovostno izvajanje nalog javne službe ter skrbi za sodelovanje z deležniki na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni.

Koda cilja	Cilj/Ukrep	Naloga	Nosilci	Leta izvedbe	Prioriteta
Kratkoročni cilj C1 Upravljavce vzpostavi celovito delovanje, se kadrovske okrepi in zagotavlja tekoče izvajanje nalog javne službe in neposrednega nadzora v naravi.					
C1.1.	Skrbeti za gospodarno, učinkovito in zakonito poslovanje upravljavca.	1. Splošna administrativna dela, knjigovodsko in računovodsko poslovanje. 2. Priprava letnih programov dela in letnih poročil. 3. Priprava in posodabljanje internih aktov. 4. Zagotavljanje delovanja organov odločanja. 5. Iskanje novih možnosti financiranja delovanja (prijava na projekte, dotacije in donacije, vodeni ogledi).	KP DR	stalna naloga	1
C1.2.	Spremljati izvajanje načrta upravljanja ter o tem poročati ustanovitelju in financerjem.	1. Letno spremljanje izvajanja načrta upravljanja. 2. Priprava načrta upravljanja za novo programsko obdobje.	KP DR	stalna naloga	1
C1.3.	Redno izobraževati in usposablјati osebje, zaposleno pri upravlјavcu.	1. Izpopolnjevanje zaposlenih na strokovnih posvetih, seminarjih, delavnicah, ekskurzijah ipd. 2. Posodabljanje strokovne literature.	KP DR	stalna naloga	1
C1.4.	Povezovati se z drugimi parki in sorodnimi institucijami z namenom krepitve delovanja upravlјavca in promovirati krajinski park.	1. Redno sodelovanje v Skupnosti naravnih parkov Slovenije. 2. Izmenjava izkušenj z drugimi zavarovanimi območji v Sloveniji in tujini.	KP DR	stalna naloga	1
C1.5.	Vzdrževati opremo in skrbeti za vzdrževanje obstoječe in nakup nove opreme za potrebe delovanja zavoda in izvajanja javne službe.	1. Redno vzdrževanje in posodobitev sredstev za delo: delovna sredstva, oprema zaposlenih, obleke, informacijska oprema in pisarniška oprema. 2. Nakup opreme za spremljanje stanja in raziskovalno delo (daljnogledi, fotoaparati, potapljaška oprema). 3. Nakup opreme za izvajanje izobraževalnih delavnic.	KP DR	stalna naloga	1

V. PODROBNA OPREDELITEV VARSTVENIH REŽIMOV

Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18, 82/20, 3/22 – ZDeb, 105/22 – ZZNŠPP, 18/23 – ZDU-1O in 97/25) določa splošni varstveni režim, poleg tega pa je z Odlokom določen še poseben režim. Za nekatere režime je v odloku predvideno, da se podrobneje opredelijo v načrtu upravljanja, predvsem je treba nekatere režime jasno prostorsko opredeliti. V tem poglavju navajamo le tiste varstvene režime, za katere je potrebna dodatna razlaga ali prostorska opredelitev. Vsi preostali režimi, ki tu niso navedeni, se izvajajo skladno z Odlokom.

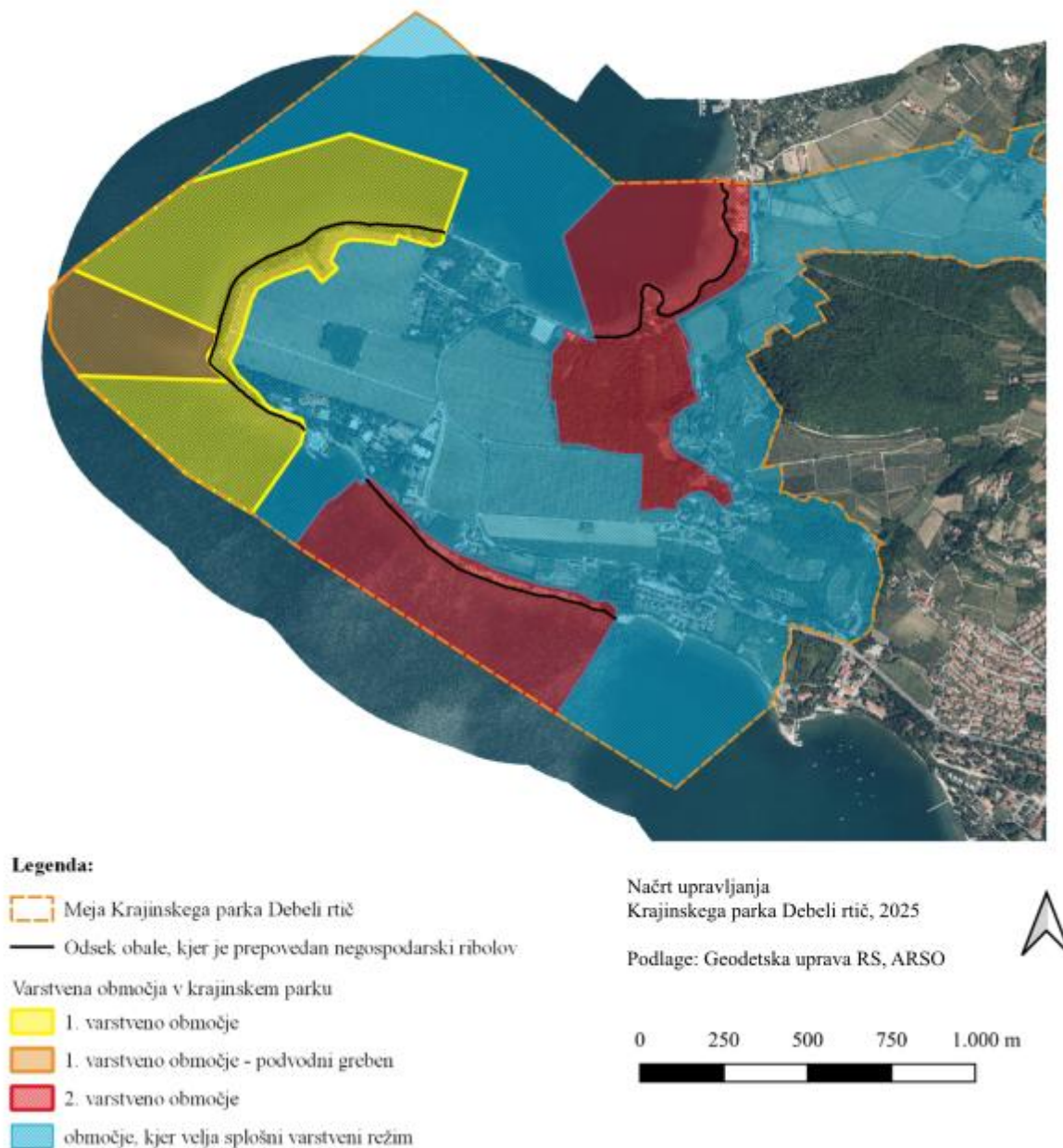
14 Podrobna opredelitev varstvenega režima za ribolov

V Odloku so ločeno navedena pravila ravnanja za negospodarski in gospodarski ribolov.

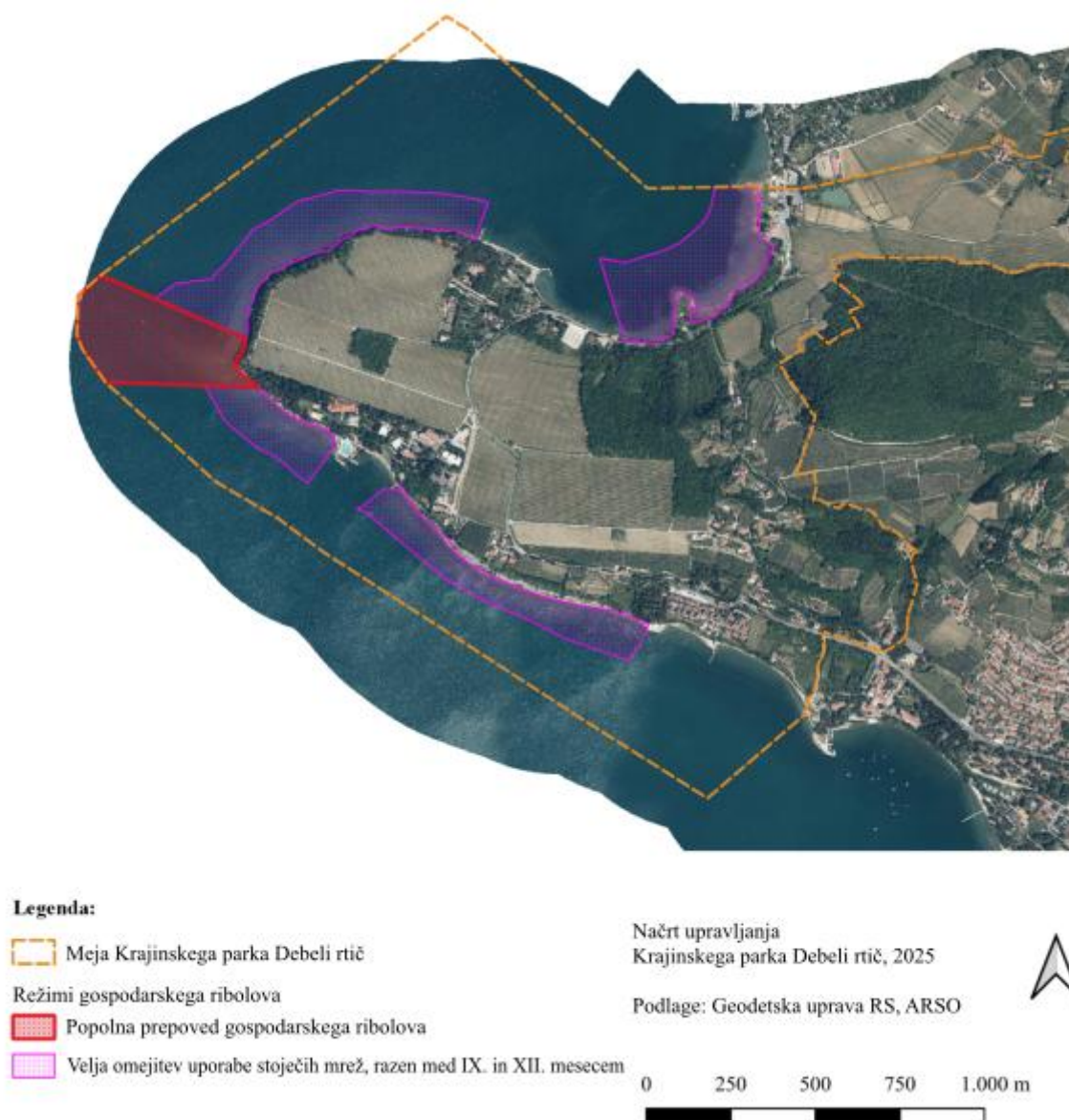
Negospodarski ribolov je nepridobiten ribolov, ki je namenjen znanstvenemu in raziskovalnemu delu ter prostočasnemu ribolovu (Zakon o morskem ribištvu (Uradni list RS, št. 115/06, 76/15 in 69/17)). Negospodarski ribolov na morju je na območju celega krajinskega parka prepovedan. Poleg tega je negospodarski ribolov prepovedan tudi na delih obale, ki je vključena v 1. in 2. varstveno območje ([slika 13](#)). Izjema velja za ribolov za namene znanstvenih raziskav, ki so na podlagi izjem iz 14. člena Odloka dovoljene na celotnem območju krajinskega parka.

Varstveni režimi za gospodarski ribolov se s tem načrtom upravljanja ne spreminjajo, smo pa jih prostorsko opredelili in so prikazani na karti ([slika 14](#)). Gospodarski ribolov je brez omejitev dovoljen le na območju, kjer velja splošni varstveni režim. Povsod v 1. in 2. varstvenem območju krajinskega parka je prepovedano izvajanje gospodarskega ribolova z uporabo stoječih mrež v obalnem pasu do globine 5 metrov, dovoljeni pa so drugi načini gospodarskega ribolova. Pas do globine 5 metrov je na karti izrisan na podlagi podatkov iz pomorskih kart. V naravi se ne označi, imajo pa izvajalci dolžnost, da z uporabo lastnih instrumentov na ladjah določijo globino in upoštevajo predpisan odmik od plitvejših delov morja. Omejitev uporabe stoječih mrež ne velja v obdobju med začetkom septembra in koncem decembra.

V 1. varstvenem območju, kjer je povodni greben, je prepovedana vsaka oblika gospodarskega ribolova, vključno z nabiranjem morskih organizmov. Ta prepoved velja vse leto.

Slika 13: Odsek obale, kjer je negospodarski ribolov prepovedan. Negospodarski ribolov z morja ni dovoljen, razen v raziskovalne namene

Slika 14: Območje, kjer veljajo omejitve gospodarskega ribolova. Meja območja je izrisana na podlagi Pomorske karte Koprškega zaliva, na kateri je označeno območje z globino manj kot 5 metrov.

15 Podrobni režim glede plovbe

V Odloku o Krajinskem parku Debeli rtič so omejitve plovbe ločeno navedene. Plovba z vodnimi skuterji je prepovedana na celotnem območju krajinskega parka, prav tako je prepovedana plovba s hitrostjo nad 7 vozlov. Skladno z Odlokom o Krajinskem parku Debeli rtič je v 1. varstvenem območju plovba na motorni pogon v celoti prepovedana.

V slovenskem morju velja splošno pravilo plutja skladno s Pomorskim zakonikom (Uradni list RS, št. 62/16). Ladje morajo pri plovbi v obalnem morju pluti oddaljene od obale najmanj 300 metrov, čolni, ki glisirajo, 250 metrov, ostala plovila, razen čolnov na vesla, pa 200 metrov. Med plovila, ki glisirajo spadajo tudi električne deske t.i. Jet Board. Na območjih, kjer so označena morska kopališča, morajo plovila pluti in sidrati najmanj 50 metrov od zunanjega roba kopališča.

Plovila, ki plujejo s hitrostjo do 7 vozlov, lahko v 3. in 2. varstvenem območju plujejo znotraj mej krajinskega parka, vendar v skladu s Pomorskim zakonikom, torej od obale morajo biti oddaljena najmanj 200 m.

16 Podrobni režim glede sidranja

Odlok določa, da je v celotnem območju parka prepovedano sidranje, izjemoma pa je v 3. varstvenem območju sidranje dovoljeno v oddaljenosti vsaj 200 m od obale v obdobju, ko v obalnem pasu niso postavljene sidrne plovke za dnevni privez (slika 15).

Slika 15: Območje v Krajinskem parku Debeli rtič, kjer ni dovoljeno sidranje.

17 Snemanje filmov, videospotov, fotografij in drugih videoproduktov

Na celotnem območju krajinskega parka ni dovoljeno snemanje filmov, videospotov, fotografij in drugih videoproduktov za javno predvajanje, katerih vsebina je v nasprotju z varstvenimi cilji parka in brez predhodnega dogovora z upravljavcem.

Za snemanje je treba z upravljavcem najmanj 10 delovnih dni pred snemanjem skleniti pisni dogovor, v katerem so opredeljeni namen snemanja, čas, lokacija in trajanje in odločitev, da se snemanje opravi v spremstvu naravovarstvenega nadzornika, kar se zaračuna izvajalcu snemanja po ceniku. Glede na podane informacije lahko upravljavec zavrne sklenitev dogovora in ne dovoli snemanja.

Izvajalci in odgovorne osebe za snemanje so po izvedeni dejavnosti dolžni območje očistiti oziroma povrniti v prvotno stanje.

Odločitev o dopustnosti izvedbe snemanja in sklenitvi dogovora upravljavec sprejme na podlagi scenarija in naslednjih značilnosti snemanja:

- njegov vpliv na habitatne tipe, vrste in elemente nežive narave,
- verjetnost vpliva na vrste glede na letni čas in del dneva, ko se snemanje odvija,
- verjetnost motenj, ki lahko spremljajo snemanje (npr. hrup, osvetljevanje in podobne vplive) in bi lahko vplivale na vrste,
- verjetnost, da bodo – glede na tip in obseg snemanja – udeleženci zahajali na območje zunaj snemalnega prostora na območja ključnih habitatnih tipov in vrst,
- način ureditve mirujočega prometa (zadostno število parkirnih mest na območjih, ki ne ogrožajo habitatnih tipov in vrst in/ali zagotovitev javnega prevoza) in začasnih sanitarij ter možnosti za odlaganje odpadkov.

18 Območja za prenočevanje, šotorjenje, taborjenje, bivanje v počitniških prikolicah in avtodomih

Z Odlokom je v splošnem varstvenem režimu določeno, da v krajinskem parku ni dovoljeno prenočevanje, šotorjenje, taborjenje, bivanje v počitniških prikolicah in avtodomih zunaj za to določenih območij. V Odloku je tudi določeno, da se z načrtom upravljanja lahko opredelijo posebna območja za prenočevanje, šotorjenje, taborjenje, bivanje v počitniških prikolicah in avtodomih. V tem načrtu upravljanja se posebna območja za kratkotrajno bivanje ne določijo.

19 Območja za piknike in kurjenje

Z Odlokom je v splošnem varstvenem režimu določeno, da v krajinskem parku ni dovoljeno piknikovati, kuriti in uporabljati odprti ogenj, zunaj za to določenih območij. Kot odprti ogenj se smatrajo tudi plinski gorilniki ter žari za večkratno ali enkratno rabo. V tem načrtu upravljanja se posebna mesta za piknike in kurjenje ne določijo.

20 Varovanje gozdnih sestojev

Z Odlokom je določeno, da v prvem in drugem varstvenem območju ni dovoljeno zmanjševati obsega obstoječih gozdnih sestojev in naravnih vrednot. Območja so prikazana na karti ([slika 16](#)).

Legenda:

- Ohranjeni gozdni sestoji
- Meja krajinskega parka Debeli rtič
- Varstvena območja v krajinskem parku
- 1. varstveno območje
- 1. varstveno območje - podvodni greben
- 2. varstveno območje

Načrt upravljanja
Krajinskega parka Debeli rtič, 2025

Podlage: Geodetska uprava RS, ARSO

0 250 500 750 1.000 m

Slika 16: Območja ohranjenih gozdnih sestojev, katerih obsega ni dovoljeno zmanjševati.

21 Poti prek klifov

Z Odlokom je določeno, da v drugem in prvem varstvenem območju ni dovoljeno plezanje po klifih in hoja izven urejenih poti na pobočju klifov. Plezanje je prepovedano povsod. Hoja po pobočju klifov pa je dovoljena le po dveh poteh, ki sta prikazani na spodnji sliki (**slika 17**) in sta tudi označeni v naravi. Hoja po vseh drugih poteh, tudi če te še obstajajo v naravi, je prepovedana.

Slika 17: Poti, po katerih je dovoljena hoja prek klifa.

22 Organiziranje množičnih prireditev

Z Odlokom je določeno, da v prvem in drugem varstvenem območju ni dovoljeno organiziranje množičnih prireditev brez predhodnega dogovora z upravljavcem.

Za organizacijo množičnih prireditev je treba z upravljavcem najmanj 10 delovnih dni pred dogodkom skleniti pisni dogovor, v katerem so opredeljeni namen prireditve, čas, lokacija in trajanje. Glede na podane informacije lahko upravljavec zavrne sklenitev dogovora in ne dovoli izvedbe dogodka.

Upravljavec sklone dogovor le v primeru, da prireditve ne bo povzročala motenj v naravi, ter vplivala na stanje naravnih vrednot in ohranjanje biotske raznovrstnosti v parku, kakor tudi ne vznemirjala zavarovanih živalskih vrst v morju in na kopnem ter ni v nasprotju z varstvenimi cilji krajinskega parka. Upravljavec lahko določi, da mora biti na prireditvi prisoten eden ali več naravovarstvenih nadzornikov, oziroma določi varščino, kar se zaračuna organizatorju po ceniku.

Izvajalci in odgovorne osebe za izvedbo organiziranih prireditev so po izvedeni dejavnosti dolžni območje očistiti oziroma povrniti v prejšnje stanje.

Odločitev glede dogovora upravljavec sprejme na podlagi naslednjih značilnosti prireditve:

- tip prireditve in njen vpliv na habitatne tipe, vrste in elemente nežive narave,
- način ureditve mirujočega prometa (zadostno število parkirnih mest na območjih, ki ne ogrožajo habitatnih tipov in vrst in/ali zagotovitev javnega prevoza) in začasnih sanitarij ter možnosti za odlaganje odpadkov,
- verjetnost vpliva na vrste glede na letni čas in del dneva, ko se prireditve odvija,
- verjetnost motenj, ki lahko spremljajo prireditve (npr. hrup, osvetljevanje in podobne vplive) in bi lahko vplivale na vrste,
- verjetnost, da bodo – glede na tip prireditve – obiskovalci zahajali na območje zunaj prireditvenega prostora na območja ključnih habitatnih tipov in vrst.

23 Določitev območja podvodnega grebena

Del prvega varstvenega območja je podvodni greben, ki je posebej označen na karti na spodnji sliki (**slika 18**). V naravi je podvodni greben na zunanji strani označen z dvema bojama rumene barve, na katerih je napis: Krajinski park Debeli rtič - območje podvodnega grebena. Na bojah so prikazani piktogrami, ki označujejo režime na tem območju.

Legenda:

 Meja krajinskega parka Debeli rtič

 I. varstveno območje - podvodni greben

Načrt upravljanja
Krajinskega parka Debeli rtič, 2025

Podlage: Geodetska uprava RS, ARSO

0 250 500 750 1.000 m

Slika 18: Območje podvodnega grebena, kjer velja najstrožji varstveni režim.

VI. VARSTVENE IN RAZVOJNE USMERITVE

Varstvene in razvojne usmeritve so prednostno namenjene izvajalcem dejavnosti, ki se odvijajo na območju krajinskega parka. Za vsako dejavnost je opredeljena splošna usmeritev, ki ji sledi ena ali več podrobnih usmeritev. Za te usmeritve so nato opredeljene naloge upravljavca (ki so vključene tudi v ukrepe in naloge v sklopu IV) ter pričakovane dejavnosti drugih uporabnikom prostora, s katerimi bodo ti prispevali k doseganju varstvenih ciljev Krajinskega parka Debeli rtič. Usmeritve se zasledujejo tudi na ostalih naravnih vrednotah ter območjih Nature 2000 na območju Občine Ankaran, ki se nahajajo izven mej krajinskega parka.

23 Kmetijstvo

- Spodbuja se sonaravna kmetijska pridelava, predvsem oljkarstvo in vinogradništvo – uporaba tehnologije, ki zmanjšuje uporabo fitofarmacevtskih sredstev (spremljanje vremenskih dejavnikov in stanja pridelkov – grozdja, uporaba moderne tehnologije nanašanja), prehod na uporabo okoljsko sprejemljivejših fitofarmacevtskih sredstev. Pomembni so tudi pristopi pri obdelovanju kmetijskih površin, ki povečujejo možnosti za ohranjanje biodiverzitete – manj intenzivna obdelava tal, ohranjanje mejic, spremljanje pojava škodljivcev in drugi okolju prijazni pristopi.
- Trženje kmetijskih/vinogradniških proizvodov iz krajinskega parka se spodbuja prek »blagovne znamke krajinskega parka«.
- Prevladuje naj gojenje avtohtonih in tradicionalnih sort kulturnih rastlin.
- Novih monokulturnih nasadov naj se ne ureja.
- Na območjih kmetijske rabe se povečuje obseg naravnih krajinskih prvin (strukture v krajini) in struktur (mejic in gozdnih površin).

24 Ribištvo in marikultura

- V krajinskem parku se spodbuja trajnostna in sonaravna oblika ribištva in marikulture – nadzorovana rast, uporaba recikliranih in obnovljivih virov energije in materialov, sistematično spremljanje in nadzorovanje parametrov okolja (morske vode), uporaba krme in hranil iz biološke pridelave, načini krmljenja, ki onemogočajo velike zavržke hrane in prekomerno odlaganje organskih snovi na morsko dno, uporaba naravnih materialov ter gojitvene oblike in načini, ki omogočajo povečevanje možnosti ohranjanja biodiverzitete (školjarske boje, ki služijo kot počivališča sredozemskih vranjekov).
- Gojijo se samo domorodne vrste morskih organizmov in to le v dogovorjenih in označenih conah, praviloma z uporabo naravi prijazne opreme in materialov ter tehnik gojenja.

25 Gozdarstvo in lov

- Spodbuja se ohranitev sestojev hrasta na robu in med vinogradi s pogozdovanjem ter odstranitvijo tujerodnih invazivnih vrst. Naredi se gojitveni načrt, po katerem se izvaja nega gozda z namenom pomlajevanja in ohranitve v čim večjem obsegu.
- Gozdarstvo se izvaja po načelih sonaravnih gozdarskih praks.
- Za preprečevanje erozije, zadrževanje površinskega odtoka in omejevanje neželenega dostopa ljudi se spodbuja zasaditev avtohtonih in naravno obnavljanje tipičnih drevesnih vrst in povečanje gozdnih površin na zg. robu klifov.
- Trofejni in športni lov na območju krajinskega parka naj se ne izvaja. Izvaja naj se le sanitarni odstrel.

26 Promet

- Promet na morju in na kopnem se usmerja na način, da se zmanjšuje negativni vpliv prometa na park in ljudi v krajinskem parku.
- Motorna vozila se usmerja na urejena parkirišča.
- Parkirišča za motorna vozila se v čim večji meri dodatno ureja tudi zunaj meja krajinskega parka, od parkirišč pa se organizira skupinski prevoz.
- Plovila se v krajinskem parku ustavljajo le ob pomolih, pristanih ali privezih ter se ne sidrajo.
- Na plovilih v parku se ne prenočuje in se ne izvajajo ravnanja, s katerimi bi se povzročalo kakršno koli onesnaževanje narave z odpadki, odplakami, hrupom ali svetlobo ter vznemirjanje živali.
- Plovil v krajinskem parku ni dovoljeno servisirati ali popravljati, oziroma se lahko izvajajo le na za to določenih mestih zunaj krajinskega parka.
- Plovila se v krajinskem parku ne spuščajo v vodo, razen na za to urejenih in v naravi označenih mestih.

27 Rekreativna in turizem

- Izvajajo se tiste turistične in rekreacijske dejavnosti, ki niso moteče za okolje in naravo, ne zahtevajo posegov v prostor in dodatne infrastrukture, so vezane na mrežo označenih poti, ne povzročajo hrupa, niso množične in ne onesnažujejo okolja.
- Za tiste turistične dejavnosti, ki bi lahko imele opazen vpliv na naravno okolje, stanje naravnih vrednot in ohranjanje biotske raznovrstnosti in biodiverzitete v parku, ali bi lahko povzročale nadaljnjo fragmentacijo okolja, se predhodno preverja skladnost z varstvenimi režimi parka.
- Izvede se presoja nosilne zmogljivosti območja, ki naj določi največje dopustno število udeležencev posamezne dejavnosti na enem mestu in ob istem času.
- Prostorsko se obiskovalce usmerja v naravovarstveno manj pomembna območja in časovno razporeja prek leta, da se omili sezonske viške z velikimi posledicami za okolje.
- Izvajalci in odgovorne osebe za izvedbo organiziranih turističnih dejavnosti morajo pri načrtovanju sodelovati z upraviteljem krajinskega parka. Ob promociji dejavnosti so dolžni zagotavljati tudi informacije o krajinskem parku in prispevati k dvigu zavesti udeležencev dejavnosti ter primernem obnašanju v zavarovanem območju.
- Izvajalci in odgovorne osebe za izvedbo organiziranih turističnih dejavnosti so po izvedeni dejavnosti dolžni območje očistiti oziroma povrniti v prejšnje stanje.

VII. PROGRAM IZVAJANJA NAČRTA UPRAVLJANJA

28 Načrt delovanja in razvoja javne službe

28.1 Kadrovski načrt za izvajanje načrta upravljanja

Na dan 31. 12. 2025 so bili v Javnem zavodu Ankaran, ki izvaja naloge javne službe upravljanja krajinskega parka, zaposleni trije delavci (**tabela 9**).

Tabela 9: Stanje zaposlitev za upravljanje Krajinskega parka Debeli rtič na dan 31. 12. 2025.

Naziv delovnega mesta	Št. zaposlitev na dan 31. 12. 2025	Oblika pogodbe	Vir financiranja
Vodja parka	0,3	Določen čas	Proračun občine
Naravovarstveni svetnik	1	Nedoločen čas	Proračun občine, EU sredstva (2023-2026)
Naravovarstveni nadzornik II	2	Nedoločen čas	Proračun občine, EU sredstva (2023-2026)
SKUPAJ ZAPOSLENIH	3,3		

Iz ciljev in ukrepov, ki so opredeljeni v IV. poglavju izhajajo, da bo za uresničitev načrta upravljanja pri upravljavcu treba zagotoviti najmanj pet polnih zaposlitev za osebe, ki prednostno izvajajo naloge javne službe na področju ohranjanja narave ter za naloge neposrednega nadzora v naravi (**tabela 10**).

Na podlagi ocenjenega obsega dela za izvajanje načrta upravljanja je treba stremeti k postopnemu povečevanju števila zaposlenih. Z novo zaposlitvijo in nakupom čolna lahko upravljavec izvaja naravovarstveni nadzor tudi na morju, kar omogoča doslednejše izvajanje varstvenega režima in bo na vseh ravneh prispevalo k boljšemu varovanju biotske pestrosti.

Načrt upravljavca je, da leta 2025 začne intenzivno pripravo dokumentacije za ureditev informacijskega središča, ki bo postavljen na mestu obstoječega objekta območju Lazareta. V ta namen se po letu 2025 postopno povečuje število zaposlenih in ob izteku načrta upravljanja doseže 5,0 človek-let (1 človek – leto je 1750 efektivnih delovnih ur).

Nekatere naloge lahko izvajajo tudi delavci, ki so zaposleni prek javnih del. Zato bo Javni zavod Ankaran po zmožnostih kandidiral na javnih povabilih Zavoda RS za zaposlovanje. V program javnih del bo po potrebi vključil delavca za skrajšan delovni čas, ki bi lahko skrbel predvsem za pregledovanje in čiščenje morskega obrežja ter za vzdrževanje poti.

Upravljavec se za izvajanje nalog povezuje tudi z različnimi izobraževalnimi ustanovami. Nekatere naloge bodo opravili tudi študenti na praksi ali v okviru študentskega dela.

Tabela 10: Pregled predvidenih efektivnih delovnih ur po posameznih upravljavskih sklopih.

Upravljavsko področje	Število vseh delovnih ur						Delež
	2025	2026	2027	2028	2029	SKUPAJ	
A. Ohranjanje biotske pestrosti	3770	4190	4320	4960	4980	22220	56 %
B. Obiskovanje	920	1220	1320	1120	1035	5615	14 %
C. Splošne upravljavske in administrativne naloge	2240	2240	2240	2800	2500	12020	30 %
SKUPAJ DELOVNIH UR	6930	7650	7880	8880	8515	39855	
SKUPAJ POLNIH ZAPOSLOITEV	4,00	4,50	4,50	5,00	5,00		

29 Načrt izvajanja neposrednega nadzora v naravi

Analiza pritiskov in groženj za območje Krajinskega parka Debeli rtič je izpostavila preobremenitev območja zaradi obiskovalcev v topli polovici leta (izrazito sezonsko obiskovanje obalnega in morskega dela krajinskega parka), ki ga povečujejo še obiskovalci, ki prihajajo iz Italije. Hkrati analiza izpostavlja tudi potrebo po ustreznem nadzoru tako kopnega kakor tudi morskega dela. Problematika pospešene erozije klifov, ki je izpostavljena kot eden ključnih upravljavskih problemov, je v veliki meri povezana tudi z nenadzorovanim obiskom oziroma gibanjem obiskovalcev zunaj označenih poti. Analiza tudi izpostavlja stalno povečevanje obsega in vpliva obiskovalcev na doseganje primarnih upravljavskih ciljev v parku.

Pri pripravi programa neposrednega nadzora v naravi smo upoštevali naslednja dejstva:

- Za krajinski park je značilna velika sezonska spremenljivost potreb po nadzoru. Nadzor se v večjem obsegu izvaja med začetkom junija do konca septembra. Zunaj tople polovice leta se izvaja redkeje, po celotnem območju krajinskega parka (večkrat tedensko).
- V poletnem času je izrazita tudi tedenska spremenljivost potreb po nadzoru. Nadzor je treba okrepiti od petka do nedelje in med prazniki.
- Prav tako je izrazita tudi dnevna spremenljivost, in sicer je treba nadzor usmeriti predvsem v čas od jutra do opoldneva ter od poznega popoldneva do mraka.
- Vsi ti dejavniki pomenijo, da je treba zagotoviti kadre, ki se lahko prilagajajo na spremenljive urnike in so pripravljeni na delo med vikendi in prazniki. To je treba upoštevati tudi pri stroških zaposlitve. Treba je dogovoriti tudi sezonsko in dnevno spremenljiv obseg dela, ko je delovna obremenitev v času poletne sezone nadurna, v drugih obdobjih pa zmanjšana.

Ključna območja neposrednega nadzora

- Neposredni nadzor se mora na kopnem osredotočiti na nadzor nad promet z vozili, mirujoči promet, dostopanje do plaž ter na ribolov z obale. V kopalni sezoni je treba nadzorovati predvsem ceste oziroma dostopne poti do plaž, še posebej na stranske in kolovozne poti, kjer je možen dostop z motornimi vozili. Na obalnem pasu se izvaja obhode, na katerih se ozavešča kopalce, nadzira spoštovanje prepovedi kampiranja in kurjenja ter preprečuje gradnjo struktur iz kamnov ter puščanje odpadkov, predvsem cigaretnih ogorkov, plastenk, pločevink in drugega nerazgradljivega materiala. Ta nadzor naj bo poostren predvsem na delih obale, ki je pretežno v naravnem stanju ohranjenosti.

- Na morskem delu se mora neposredni nadzor osredotočiti na promet s plovili, sidranje in ribolov. V glavni sezoni naj se zagotovi nadzor s čolna vsaj enkrat dnevno po vsem akvatoriju krajinskega parka. Zunaj glavne sezone so lahko obhodi na morju 1x tedensko, z izjemo od določenih praznikov in podaljšanih vikendih, ki so v toplejših delih leta.

Kadrovske potrebe

- Neposredni naravovarstveni nadzor lahko na podlagi predpisov izvajajo po javnem pooblastilu le osebe z opravljenim izpitom za naravovarstvenega nadzornika, ki so zaposlene pri upravljavcu ali imajo z njim sklenjeno pogodbo za opravljanje prostovoljnega neposrednega nadzora v naravi.
- V načrtu upravljanja je predvideno, da se bo neposredni naravovarstveni nadzor izvajal v obsegu 3000 ur letno, kar predstavlja približno 1,75 zaposlitve. Vendar pa je nadzor, tako kot obiskovanje in s tem povezane obremenitve parku izrazito sezonski, zato je treba v času glavne sezone (junij–september) zaposliti eno dodatno osebo.
- Smiselno je, da upravljavec v času glavne poletne sezone pogodbeno zaposli dodatne kadre, ki delujejo kot informatorji. To so delavci, ki obiskovalce osveščajo, jim delijo informativne letake, nadzirajo območje in opozarjajo kršitelje na kršitve, po potrebi obveščajo naravovarstvene nadzornike oziroma redarsko službo. Informatorji po načrtu izvajajo tudi štetja obiskovalcev.

Oprema za izvajanje naravovarstvenega nadzora

- Naravovarstveni nadzorniki morajo imeti ustrezno uniformo ter terensko obutev, plovilo za izvajanje nadzora na morju ter kolo ali skuter za hitrejše premikanje po nekaterih kopenskih delih krajinskega parka.

30 Načrt vzdrževanja in posodabljanja opreme

Javni zavod Ankaran ima na voljo pisarniško opremo (računalniki, prenosni računalniki, mobilni telefoni, pisarniško pohištvo) za vse zaposlene. Nabava in vzdrževanje te opreme ni neposredni strošek krajinskega parka.

Za izvajanje naravovarstvenega nadzora se uporablja aplikacija »Redar«, katero vzdržuje zunanji izvajalec in predstavlja stalni letni strošek.

V letu 2023 je bilo nabavljeno motorno plovilo za namen izvajanja naravovarstvenega nadzora, monitoringa naravnih vrednot in drugih naravovarstvenih nalog. V letu 2024 je bilo nabavljenih in postavljenih še sedem boj. Skupaj z obstoječimi petimi boji, ki se jih je servisiralo in prestavilo na ustrezno mesto, označujejo zunanje meje parka. Boje se vzdržuje na dve leti, oziroma po potrebi.

V krajinskem parku so postavljene informativne in opozorilne table. Postavljene so tudi interpretativne table in smerokazi za tematske poti. Po potrebi se postavijo varovalne ograje na kritičnih točkah na robu klifa.

Trenutno krajinski park ne upravlja z infrastrukturnimi objekti.

V prihodnjih letih je načrtovana ureditev oziroma postavitev novega informativnega središča Krajinskega parka Debeli rtič. Objekt bo stal na mestu obstoječega objekta na Lazaretu.

Stroški nakupa in vzdrževanja opreme so vključeni v finančni načrt. Pri nakupu opreme je bilo predpostavljeno, da se bo za večja osnovna sredstva določila amortizacijska doba pet let, kar pomeni, da se z računovodskega vidika stroški razdelijo na petletno obdobje.

31 Finančni načrt za izvajanje načrta upravljanja

Tabela 11: Potrebe po financiranju izvajanja načrta upravljanja glede na vire financiranja

Vir financiranja	2025	2026	2027	2028	2029	SKUPAJ	Delež
Sredstva za izvajanje javne službe	184.042 €	250.950 €	267.940 €	254.940 €	266.075 €	1.223.947 €	42,2 %
Projektna sredstva	20.000 €	21.100 €	142.300 €	326.600 €	1.069.600 €	1.579.600 €	54,5%
Druga sredstva	- €	43.000 €	48.000 €	- €	- €	94.000 €	3,3 %
SKUPAJ	204.042 €	315.050 €	458.240 €	581.540 €	1.335.675 €	2.897.547 €	100 %

Tabela 12: Potrebe po sredstvih za izvajanje javne službe ohranjanja narave glede na posamezna upravljavska področja

	Sredstva za opravljanje javne službe						
Upravljavsko področje	2025	2026	2027	2028	2029	SKUPAJ	Delež
A. Ohranjanje biotske pestrosti	92.382 €	123.490 €	138.960 €	140.180 €	152.100 €	647.112 €	52,9 %
B. Obiskovanje	28.620 €	64.420 €	61.460 €	34.360 €	35.475 €	224.335 €	18,3 %
C. Splošne upravljavske in administrativne naloge	63.040 €	63.040 €	67.520 €	80.400 €	78.500 €	352.500 €	28,8 %
SKUPAJ	184.042 €	250.950 €	267.940 €	254.940 €	266.075 €	1.223.947 €	100 %

32 Spremljanje izvajanje načrta upravljanja in poročanje

Upravljavec na podlagi načrta upravljanja 2025 – 2029 za posamezno koledarsko leto pripravi finančno ovrednoteni letni program dela, v katerem se podrobneje določijo dejavnosti za izvajanje posameznih ukrepov, kazalniki izdelkov, časovni in finančni okvir ter kadrovska razporeditev na posamezne naloge.

Javni zavod vsakoletno spremlja napredek pri izvajanju načrta upravljanja in o tem poroča:

- Občinskemu svetu, za lokalno skupnost pa se pripravi krajši poljuden povzetek.
- Ministrstvu za naravne vire in prostor.

Poročilo naj vsebuje:

- Kratek opis opravljanja nalog
- Prikaz stopnje doseganja ciljev parka. Pri vrednotenju se smiselno uporabijo kazalniki, ki so prikazani v spodnji tabeli (**tabela 13**). Kadar je smiselno, se številčna vrednost kazalnikov izrazi tudi v odstotnem deležu uresničitve cilja glede na končni cilj.
- Obrazložitev morebitnih odstopanj

Tabela 13: Pregled kazalnikov in ciljnih vrednosti za oceno učinkovitosti izvajanja načrta upravljanja KP Debeli rtič

Ime kazalnika	Izhodiščna vrednost	Leto izhodiščne vrednosti	Ciljna vrednost 2029	Vir podatka
1. Delež kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov območij Natura 2000 v ugodnem ohranitvenem stanju: a) ptice po Direktivi o pticah (N = 1) b) habitati po Direktivi o habitatih (N = 3)	a) 100 % b) 100 %	a) 2018 b) 2019	a) 100 % b) 100 %	nacionalno poročanje po direktivah
2. Velikost kvalifikacijskih habitatnih tipov, kjer se ohranjajo ali obnovijo specifične lastnosti, strukture in procesi skladno z vrednostmi iz podrobnejših varstvenih ciljev iz PUN ¹ : a) površina HT 1110 (peščena obrežja, stalno prekrita s tanko plastjo vode) b) površina HT 1170 (morski grebeni) c) površina HT 1210 (združbe enoletnic na obalnem drobirju) d) Površina HT 1240 (obmorski klifi sredozemskih obal, porasli z endemičnimi vrstami rodu <i>Limonium</i>)	a) 0,5 ha b) 0,18 ha c) 0,85 ha d) 4,2 ha		a) se ohrani b) se ohrani c) se ohrani d) se ohrani	nacionalno poročanje po direktivah in evidence upravljavca

¹ Ker NU konkretizira tudi ukrepe za ohranjanje Natura 2000 območij, katerih izvajanje je v PUN (Operativnem programu upravljanja z območji Natura 2000 v Sloveniji 2023–2028) naloženo upravljavcu parka (priloga 1, preglednica P1-6), so vsi ukrepi PUN smiselno vključeni v poglavje Cilji in ukrepi (poglavje V). Skladno s tem, so kazalniki ohranitvenega stanja kvalifikacijskih habitatnih tipov in vrst oblikovani na način, da se zasleduje ciljne vrednosti podrobnejših varstvenih ciljev PUN.

² Enako kot opomba št. 1.

Ime kazalnika	Izhodiščna vrednost	Leto izhodiščne vrednosti	Ciljna vrednost 2029	Vir podatka
3. Velikost populacije in velikost habitata kvalifikacijskih vrst, kjer se ohranjajo ali obnovijo specifične lastnosti, strukture in procesi skladno z vrednostmi iz podrobnejših varstvenih ciljev iz PUN ² : a) površina habitata/število osebkov na selitvi/število prezimujočih osebkov vranjeka	a) 90 ha/430/55		a) se ohrani/se ohrani/se ohrani	nacionalno poročanje po Direktivi o pticah
4. Ohranjenost klifa a) dolžinski metri klifa, kje so izvedeni ukrepi za zmanjšanje erozije	0 m	2021	200 m	evidence upravljavca
5. Delež naravnih vrednot v ugodnem stanju: a) naravne vrednote (N = 6)	a) 83 %	2020	a) 100 %	evidence upravljavca
6. Površina, na kateri so odstranjene invazivne tujerodne vrste: a) veliki pajesen b) kavlerpa c) bambus	a) 0 ha b) 0 ha c) 0 ha	-	a) 10 ha b) 1,5 ha c) 10 ha	evidence upravljavca
7. Raba zemljišč v krajinskem parku: a) površina kmetijskih zemljišč s trajnimi nasadi b) površina drugih kmetijskih površin, njiv, vrtov in travniških površin c) površina gozda d) površine, namenjene za gradnjo	a) 90 ha b) 26 ha c) 27 ha d) 33 ha	2020	a) se zmanjša b) se ohrani c) se poveča d) se ohrani	ARSKTRP
8. Enote kulturne dediščine na območju krajinskega parka: a) število enot registrirane kulturne dediščine	15	2020	15	ZVKDS
9. Ohranjenost krajinskih vzorcev in krajinskih elementov: a) skupna dolžina ohranjene morske obale b) skupna dolžina suhozidov in ali mejic c) število in površina gozdnih otokov d) skupna dolžina teras e) skupna dolžina drevoredov vednozelenih cipres	a) 3,6 km b) vrednost ni znana c) 27 ha d) vrednost ni znana e) 250 m	2020	a) se ohrani b) se ohrani c) se ohrani d) se ohrani e) se ohrani	Evidence upravljavca
10. Morski promet: a) Največje število plovil v krajinskem parku v enem dnevu	a) 110	2011	a) 80	Evidence upravljavca
11. Število označitvenih boj za prikaz mej zavarovanega območja: a) Število označitvenih boj	a) 12	2021	a) se ohrani	Evidence upravljavca

Ime kazalnika	Izhodiščna vrednost	Leto izhodiščne vrednosti	Ciljna vrednost 2029	Vir podatka
12. Ozaveščevalne akcije in udeležba: a) letno število čistilnih akcij/udeležencev b) letno število akcij odstranjevanja invazivnih rastlin/udeležencev c) letno število vodenj ali delavnic šolskih skupin/udeležencev d) letno število vodenj/udeležencev drugih skupin obiskovalcev	a) 1/50 b) 1/4 c) 6/150 d) 3/30	2021	a) 2/70 b) 2/10 c) 16/300 d) 12/240	Evidence upravljavca
13. Dejavnosti za vključevanje lokalne skupnosti v upravljanje parka in število udeležencev na njih: a) Letno število sestankov s prebivalci parkovnih lokalnih skupnosti b) Letno število izvedenih informativnih dogodkov za zainteresirano javnost (kmetijstvo/ vinogradništvo, ribištvo, turizem idr.)	a) 1 b) 2	2021	a) 1 b) 4	Evidence upravljavca
14. Infrastruktura in ponudba storitev za obiskovanje parka: a) Število informacijskih tabel b) število polnilnih postaj za električna vozila c) število vozil za javni prevoz d) vzpostavljen center za obiskovalce	a) 10 b) 0 c) 1 d) 0	2024	a) 10 b) 1 c) 2 d) 1	Evidence upravljavca
15. Izvajanje nalog javne službe neposrednega nadzora v naravi: a) število človek-ur za neposredni naravovarstveni nadzor	a) 1000 človek-ur/leto	2021	a) 3000 človek-ur/leto	Evidence upravljavca
16. Komunikacijske aktivnosti a) Objave, članki, prispevki b) Odziv na družbenih omrežjih (št. sledilcev) c) Obisk spletne strani (št. obiskov na leto)	a) 15 b) 0 c) 0	2024	a) 20 b) 1000 c) 10000	Evidence upravljavca

VIII. VIRI IN LITERATURA

- Andrijoli, D. 2021. Sporočanje podatkov o posebnostih pri ulovu [ustni vir]. Ribič, 18. 3. 2021.
- Bolje, A. 2020. Pregled stanja ribolova v Krajinskem parku Debeli rtič. Končno poročilo. Projekt MPA NETWORKS Interreg Mediterranean 2020. Naročnik: Krajinski park Strunjan. Izola: HALIAETUM mag Aleš Bolje s.p., 7 str.
- Denac, K., Mihelič, T., Božič, L., Kmecl, P., Jančar, T., Figelj, J., in Rubinid, B. 2011. Strokovni predlog za revizijo posebnih območij varstva (SPA) z uporabo najnovejših kriterijev za določitev mednarodno pomembnih območij za ptice (IBA). Končno poročilo (dopolnjena verzija). Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor. Ljubljana: DOPPS – BirdLife, 360 str.
- Ervin, J. 2003. Rapid Assessment and Prioritization of Protected Area Management (RAPPAM) Methodology. Gland, Switzerland: WWF, 52 str.
- Ervin, J. 2009. WWF metodologija za hitro ocenjevanje in določitev upravljaljskih prioritet na zavarovanih območjih. Ljubljana: Ministrstvo za okolje in prostor, 62 str. Pridobljeno na: http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/publikacije/drugo/rappam_metodologija.pdf.
- Flandia, M., Ogrič, A. 2014. Spodbujanje čutnih zaznav obiskovalcev Debelega rtiča. Učna gardiva. Projekt "Da ne bo v družbi znanja znanje mrtvo!". Koper: UMMI, zavod za izobraževanje Koper, 14 str. Pridobljeno na: http://www.ummi.net/images/publikacije/ess/08_Disave_Flandia.pdf.
- Genov T. 2019. Delfini in kiti. Strani 398-409 v J. Pavšič, M. Gogala, in A. Seliškar (ur.). Slovenska Istra I: Neživi svet, rastlinstvo, živalstvo in naravovarstvo. Slovenska matica, Ljubljana.
- Genov, T., Kotnjek, P., Lesjak, J., Hace, A., in Fortuna, C. M. 2008. Bottlenose dolphins (*Tursiops truncatus*) in slovenian and adjacent waters (northern Adriatic Sea). Annales, Series historia naturalis, 18(2), str. 227–244.
- Genov, T., Kotnjek, P., Lipej, L. 2009. New record of the humpback whale (*Megaptera novaeangliae*) in the Adriatic Sea. Annales, Series historia naturalis, 19(1), str. 25-30.
- Genov, T., Kotnjek, P., Centrih, T. 2020. Occurrence of common dolphins (*Delphinus delphis*) in the Gulf of Trieste and the northern Adriatic Sea. Aquatic Conservation: Marine and Freshwater Ecosystems, str. 1-7.
- Glasnović, P., Jogan, N. 2009. Flora okolice Ankarana (kvadranta 0448/1 in 0448/2). Prirodoslovni muzej Slovenije, Scopolia, 67, str. 1-86.
- Jernejc Kodrič, M., Božič, I., Genov, T., Križnar, M., Kryštufek, B., Mikuž, V. 2011. Brazdasti kit Balaenoptera physalus v Prirodoslovnem muzeju Slovenije. Ljubljana: Prirodoslovni muzej Slovenije, 72 str.
- Krajinski park Sečoveljske soline, 2023. Škardobola. Pridobljeno na: <https://www.kpss.si/si/o-parku/narava/zivali/v-vodi/upogebija>
- Krofel, M., Cafuta, V., Planinc, G., Sopotnik, M., Šalamun, A., Tome, S., Vamberger, M., Žagar, A. 2009. Razširjenost plazilcev v Sloveniji: pregled podatkov, zbranih do leta 2009. Natura Sloveniae, 11(2), str. 61–99.
- Kryštufek, B., Režek Donev, N. 2005. Atlas netopirjev Slovenije (Chiroptera). Prirodoslovni muzej Slovenije, Scopolia, 55, str. 1-92.
- Lajevec, D. 2019. Analiza erozijske problematike na območju Debelega rtiča s predlogom ukrepov. Tehnično poročilo. Ljubljana: EHO Projekt d.o.o., 69 str.
- Lipej L., Mavrič, B., Šiško, M., Orlando-Bonaca, M. 2016. Pregled morske biodiverzitete v občini Ankaran. Zaključno poročilo. Poročila 163. Piran: Morska Biološka Postaja, Nacionalni Inštitut za Biologijo, 143 str.
- Mavrič B., Orlando-Bonaca M., Trkov D., Zamuda L., Kajtna U., Lipej L. in Fortič A. 2023. Spremljanje vrstne pestrosti in abundance tujerodnih vrst v slovenskem morju v obdobju 2021 - 2023. Končno poročilo. Poročila 218. Morska

- Biološka Postaja, Nacionalni Inštitut za Biologijo, Piran, 117 str. Ogrin, D. 1995. Podnebje Slovenske Istre. Knjižnica Annales, 11. Koper: Zgodovinsko društvo za južno Primorsko, 381 str.
- Popić, A. in Turk, R. 2013. Spremljanje stanja turističnega obiska na Debelem rtiču. Project MedPAN North, komponenta 5, lokalna aktivnost 5.2.3.3, poročilo.
- Potokar v Vidmar, 2011. Strokovne podlage za sprejem vladne uredbe za zavarovanje naravnega rezervata Debelega rtiča. Izola: Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, Območna enota Piran, 39 str.
- Rožič, B. 2019. Poročilo o geoloških značilnostih in erozijski problematiki na območju Debelega rtiča s predlogom ukrepov. Geološka karta in sedimentološki profil Debelega rtiča z vrednotenjem geoloških značilnosti klifa. Poročilo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Naravoslovnotehniška fakulteta, 36 str.
- Saražin, J. 2022. Elaborat - Širjenje in upravljanje gozdnih površin v 1. varstvenem pasu Krajinskega parka Debeli rtič. Ljubljana: Gozdarski inštitut Slovenije.
- Statistični urad Republike Slovenije, SURS. 2020. Demografija Krajinskega parka Debeli rtič [e-pošta], December 2020.
- Telekom Slovenije. 2020. Telekomunikacijska infrastruktura v Krajinskem parku Debeli rtič [e-dopis], december 2020.
- Taurer, J., 2020. Poizvedba o lovski dejavnosti na območju Krajinskega parka Debeli rtič [ustni vir]. Lovska družina Koper, 10.12.2020.
- Trkov D., A. Fortič, B. Mavrič, M. Orlando-Bonaca in L. Lipej. 2024. Vrednotenje pritiskov in vplivov na morski ekosistem Krajinskega parka Debeli rtič, s poudarkom na območju podvodnega grebena. Zaključno poročilo o izvedenem delu. Poročilo 224. Morska Biološka Postaja, Nacionalni Inštitut za Biologijo, Piran, 32 str. Turk, R.,
- Vidmar, B., Trampuš, T., Centrih Genov, T. 2018. Strokovne podlage za razglasitev Krajinskega parka Debeli rtič. Izola: Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, 34 str.
- Udovič, A. 2013. Slovensko morje kot ključen habitat glavate karete (*Caretta caretta*) v Jadranskem morju: zaključna naloga. Koper: Univerza na Primorskem, Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije, 32 str.
- Vidmar, B., Turk R., Trampuš T., Popić A., 2011. Strokovne podlage za sprejem vladne uredbe za zavarovanje naravnega rezervata Debelega rtiča. Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, 39 str.
- Vidmar, B. 2019. Območja naravnih vrednot, Debeli rtič – Valdoltra – klif. Ocena stanja 3.9.2019. Naravovarstveni atlas. Pridobljeno na: <https://www.naravovarstveni-atlas.si>.
- Vidmar, B. 2004. Območja naravnih vrednot, Debeli rtič - klif z morjem. Opis naravne vrednote, povzeto 24.10.2023. Naravovarstveni atlas. Pridobljeno na: <https://www.naravovarstveni-atlas.si>.
- Vidmar, B. 2004 – osebni podatek
- Vinko, D. 2020. Poizvedba o opaženih vrstah kačjih pastirjev na območju Krajinskega parka Debeli rtič [ustni vir]. Odonatološko društvo Slovenije, 29.9.2020.
- Zadavec, B. 2023. Favna nočnih metuljev (Lepidoptera) v Krajinskem parku Debeli Rtič: Poročilo. Nova Gorica, 22 str.
- Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Sežana. 2020. Gozdnogospodarski načrt Kraškega gozdnogospodarskega območja (2019-2028). Načrt sprejela Vlada Republike Slovenije, Ljubljana, 19. december 2019 (Uradni list RS, št. 79/19).
- ZRSVN. 2019. Povzetek poročila po 17. členu Direktive o habitatih. Ljubljana: Zavod RS za varstvo narave. Pridobljeno na: https://zrsvn-varstvonarave.si/wp-content/uploads/2019/09/HD_zbirno_porocilo_2013_2018-2.xlsx.
- Wetlands International. 2004. Waterbird Population Estimates, 4th edition. Wageningen, Netherlands: Wetlands International.

IX. PRILOGE

Tabela 15: Izbor varstveno najpomembnejših rastlinskih vrst Krajinskem parku Debeli rtič

SLOVENSKO IME	ZNANSTVENO IME	RDEČI SEZNAM ¹	UREDBA ²	IUCN ³	BERNSKA KONV. ⁴	BARCEL. KONV. ⁵	HD ⁶
Semenke	Spermatophyta						
Suličastolistni porečnik	<i>Alisma lanceolatum</i>	V	/	LC			/
robati luk	<i>Allium angulosum</i>	V	/	LC			/
neapeljski luk	<i>Allium neapolitanum</i>	V	/	LC			/
tolščakasta loboda	<i>Atriplex portulacoides</i>	V	/	/			/
kopjelistna loboda	<i>Atriplex prostrata</i>	V	/	/			/
črna lahkotnica	<i>Ballota nigra ssp. foetida</i>	K	/	/			/
stroluski šaš	<i>Carex acutiformis</i>	V	/	LC			/
razmaknjenoklasi šaš	<i>Carex distans</i>	V	/	LC			/
obrežni šaš	<i>Carex extensa</i>	E	/	LC			/
hallerjev šaš	<i>Carex hallerana</i>	V	/	/			/
beli gaber	<i>Carpinus betulus</i>	/	/	LC			Dodatek I
evropski pravi kostanj	<i>Castanea sativa</i>	/	/	LC			Dodatek I
kolenčasta cimodoceja	<i>Cymodocea nodosa</i>	/	/	LC	Dodatek I	Dodatek II	/
laški meček	<i>Gladiolus italicus</i>	V	/	LC			/
navadno bičevje	<i>Holoschoenus vulgaris</i>	V	/	/			/
obmorski oman	<i>Inula crithmoides</i>	V	/	/			/
obmorsko ločje	<i>Juncus maritimus</i>	R	/	LC			/
navadni lovor	<i>Laurus nobilis</i>	R	/	LC			Dodatek I
kolenčastocvetni lan	<i>Linum nodiflorum</i>	R	/	/			/
grozdasta hrušica	<i>Muscari neglectum</i>	V	/	/			/
rahlocvetna kukavica	<i>Orchis laxiflora</i>	V	/	LC			/
škrlatnordeča kukavica	<i>Orchis purpurea</i>	V	/	LC			/
alepski bor	<i>Pinus halepensis</i>	/	/	LC			/
črni bor	<i>Pinus nigra</i>	/	/	LC	/	/	/
cornutijev trpotec	<i>Plantago cornuti</i>	V	/	/			/
beli topol	<i>Populus alba</i>	/	/	LC			Dodatek I
puhasti hrast	<i>Quercus pubescens</i>	/	/	LC			Dodatek I
brezvenčni pitomec	<i>Sagina apetala</i>	R	/	/			/
navadni osočnik	<i>Salicornia europaea</i>	V	/	/			/

SLOVENSKO IME	ZNANSTVENO IME	RDEČI SEZNAM ¹	UREDBA ²	IUCN ³	BERNSKA KONV. ⁴	BARCEL. KONV. ⁵	HD ⁶
metličje	<i>Spartina maritima</i>	R	/	NT			Dodatek I
navadni ptičji kljunček	<i>Thymelaea passerina</i>	V	/	/			/
poljski brest	<i>Ulmus minor</i>	/	/	DD			Dodatek I
navadna konopljika	<i>Vitex agnus-castus</i>	R	/	DD			/
navadna morska trava	<i>Zostera marina</i>	R	/	LC	Dodatek I	Dodatek II	/
mala morska trava	<i>Zostera noltii</i>	R	/	LC	/	Dodatek II	/

Vir: Lipej et al., 2016 in Glasnovič in Jogan 2009.

Legenda: **Rdeči seznam:** E - prizadeta vrsta je kategorija ogroženosti, v katero se uvrstijo vrste, katerih obstanek na območju Republike Slovenije ni verjeten, če bodo dejavniki ogrožanja delovali še naprej. Številčnost teh vrst se je zmanjšala na kritično stopnjo oziroma njihova številčnost zelo hitro upada v večjem delu areala; V - ranljiva vrsta je kategorija ogroženosti, v katero se uvrstijo vrste, za katere je verjetno, da bodo v bližnji prihodnosti prešle v kategorijo prizadete vrste, če bodo dejavniki ogrožanja delovali še naprej. Številčnost vrste se je v velikem delu areala zmanjšala oziroma se zmanjšuje. Vrste so zelo občutljive na kakršnekoli spremembe oziroma poseljujejo habitate, ki so na človekove vplive zelo občutljivi; R - redka vrsta je kategorija ogroženosti, v katero se uvrstijo vrste, ki so potencialno ogrožene zaradi svoje redkosti na območju Republike Slovenije in lahko v primeru ogrožanja hitro preidejo v kategorijo prizadete vrste; K - premalo znana vrsta je kategorija ogroženosti, v katero se uvrstijo vrste, za katere je na razpolago premalo podatkov za opredelitev ogroženosti. IUCN: NT – potencialno ogrožena vrsta; LC – najmanj ogrožena vrsta; DD – pomanjkljivi podatki o ogroženosti.

Tabela 15: Izbor varstveno najpomembnejših živalskih vrst Krajinskem parku Debeli rtič

SLOVENSKO IME	ZNANSTVENO IME	RDEČI SEZNAM ¹	UREDBA ²	IUCN ³	BERNSKA KONV. ⁴	BARCEL. KONV. ⁵	DH. DP ⁶
Spužve	Porifera						
marmornata morska vetrnica	<i>Aiptasia mutabilis</i>	O ₁	/	/	/	/	/
spužva žveplenjača	<i>Aplysina aerophoba</i>	O ₁	/	NE	/	Dodatek II	/
modra skorjevka	<i>Anchinia tanacior</i>	O ₁	/	/	/	/	/
razvejana rogljača	<i>Axinella verrucosa</i>	O ₁	/	/	/	/	/
ledvičasta spužva	<i>Chondrosia reniformis</i>	O ₁	/	/	/	/	/
krompirjasta spužva	<i>Chondrilla nucula</i>	O ₁	/	/	/	/	/
	<i>Clathrina coriacea</i>	O ₁	/	/	/	/	/
spužva vrtavka	<i>Cliona celata</i>	O ₁	/	/	/	/	/
zobčasta spužva	<i>Dysidea avara</i>	O ₁	/	/	/	/	/
spužva možganjača	<i>Geodia cydonium</i>	E	Priloga 2	NE	/	Dodatek II	/
konjska spužva	<i>Hippospongia communis</i>	O ₁	Priloga 1; Priloga 2	NE	Dodatek III	Dodatek III	/
	<i>Ircinia</i> sp.	O ₁	/	/	/	/	/
prepletana spužva	<i>Oscarella lobularis</i>	O ₁	/	/	/	/	/
rdeča skorjevka	<i>Phorbis fictitious</i>	O ₁	/	/	/	/	/
	<i>Sarcotragus spinulosus</i>	O ₁	/	/	/	/	/
spužva žilavka	<i>Spirastrella cunctathrix</i>	O ₁	/	/	/	/	/
prava spužva	<i>Spongia officinalis</i>	O ₁	Priloga 1; Priloga 2	NE	Dodatek III	Dodatek III	/
morska žogica	<i>Suberites domuncula</i>	O ₁	/	/	/	/	/
ščetinasti sodček	<i>Sycon raphanus</i>	O ₁	/	/	/	/	/

SLOVENSKO IME	ZNANSTVENO IME	RDEČI SEZNAM ¹	UREDBA ²	IUCN ³	BERNSKA KONV ⁴	BARCEL. KONV. ⁵	DH. DP ⁶
mala morska pomaranča	<i>Tethya aurantium</i>	O ₁	/	NE	/	Dodatek II	/
Ožigalkarji	Cnidaria						
peščena roža	<i>Cerianthus membranaceus</i>	O ₁	/	/	/	/	/
kamena korala	<i>Cladocora caespitosa</i>	R	/	EN	/	Dodatek II	/
Vrtinčarji	Turbellaria						
	<i>Thysanozoon brocchi</i>	O ₁	/	/	/	/	/
	<i>Yungia aurantiaca</i>	O ₁	/	/	/	/	/
Raki	Crustacea						
	<i>Galathea cenanrooi</i>	O ₁	/	/	/	/	/
hlapič	<i>Galathea intermedia</i>	O ₁	/	/	/	/	/
	<i>Galathea</i> sp.	O ₁	/	/	/	/	/
jastog	<i>Homarus gammarus</i>	R	Priloga 1; Priloga 2	LC	Dodatek III	Dodatek III	/
pajkovice	<i>Macropodia</i> sp.	O ₁	/	/	/	/	/
mali morski pajek	<i>Maja / Maia verrucosa</i>	O ₁	/	/	/	/	/
marogasta rakovica	<i>Pachygrapsus marmoratus</i>	O ₁	/	/	/	/	/
dekorirana rakovica	<i>Pisa nodipes</i>	O ₁	/	/	/	/	/
škardobola	<i>Upogebia</i> sp.	O ₁	/	/	/	/	/
Mehkužci	Mollusca						
pikasti morski zajček	<i>Aplysia punctata</i>	E	Priloga 1	/	/	/	/
turban / oko sv. Lucije	<i>Astraea rugosa / Bolma rugosa</i>	R	/	/	/	/	/
krohnijev perjančar	<i>Chromodoris krohni</i>	E	Priloga 1	/	/	/	/
rumenopegi perjančar	<i>Chromodoris luteorosea</i>	E	Priloga 1	/	/	/	/
oranžni obročkar	<i>Cratena peregrina</i>	E	Priloga 1	/	/	/	/
rdečepikčasti pisanček	<i>Elysia timida</i>	O ₁	/	/	/	/	/
tribarvni perjančar	<i>Hypselodoris tricolor</i>	E	Priloga 1	/	/	/	/
morski datelj	<i>Lithophaga lithophaga</i>	E	Priloga 1; Priloga 2	NE	Dodatek II	Dodatek II	DH IV
datljevka	<i>Pholas dactylus</i>	E	Priloga 1; Priloga 2	NE	Dodatek II	Dodatek II	/
leščur	<i>Pinna nobilis</i>	E	Priloga 1; Priloga 2	CR	/	Dodatek II	DH IV
pisanček	<i>Thuridilla hopei</i>	E	Priloga 1	/	/	/	/
Mnogoščetinarji	Polychaeta						
pisani pokrovčkar	<i>Serpula vermicularis</i>	O ₁	/	/	/	/	/

SLOVENSKO IME	ZNANSTVENO IME	RDEČI SEZNAM ¹	UREDBA ²	IUCN ³	BERNSKA KONV. ⁴	BARCEL. KONV. ⁵	DH. DP ⁶
spalanzanijev cevkar	<i>Spirographis spallanzani</i>	O ₁	/	/	/	/	/
Nitkarji	Nemertina						
	<i>Nemertina</i>	O ₁	/	/	/	/	/
Sipunkulidi	Sipunculida						
goli spinukul	<i>Sipunculus nudus</i>	O ₁	/	/	/	/	/
Iglokožci	Echinodermata						
bleda morska zvezda	<i>Astropecten irregularis</i>	V	Priloga 1	/	/	/	/
vijoličasti morski ježek	<i>Paracentrotus lividus</i>	/	Priloga 1; Priloga 2	NE	Dodatek III	Dodatek III	/
Plašcarji	Tunicata						
koničasti plašcar	<i>Aplidium conicum</i>	O ₁	/	/	/	/	/
hrapava ascidiela	<i>Ascidia sp.</i>	O ₁	/	/	/	/	/
	<i>Ascidia sp.</i>	O ₁	/	/	/	/	/
zvezdasti zdrizavec	<i>Botryllus schlosseri</i>	O ₁	/	/	/	/	/
	<i>Didemnum maculosum</i>	O ₁	/	/	/	/	/
prosnji prevlekar	<i>Diplosoma listerianum</i>	O ₁	/	/	/	/	/
nagubani kozolnjak	<i>Microcosmos sp.</i>	O ₁	/	/	/	/	/
	<i>Molgula sp.</i>	O ₁	/	/	/	/	/
črni kozolnjak	<i>Phallusia fumigata</i>	O ₁	/	/	/	/	/
bradavičasti kozolnjak	<i>Phallusia mammilata</i>	O ₁	/	/	/	/	/
	<i>Pyura dura</i>	O ₁	/	/	/	/	/
jabolčni kozolnjak	<i>Polycarpa pomaria</i>	O ₁	/	/	/	/	/
sivi kozolnjak	<i>Styela plicata</i>	O ₁	/	/	/	/	/
Žuželke	Insecta						
	<i>Agrotis trux</i>	E	Priloga 2	/	/	/	/
slezenovčev kosmičar	<i>Carcharodus alceae</i>	V	/	LC	/	/	/
pojoči medvedek	<i>Cymbalophora pudica</i>	E	Priloga 1; Priloga 2	/	/	/	/
rijasti gozdnik	<i>Hipparchia semele</i>	V	/	LC	/	/	/
temni pisanček	<i>Melitaea britomartis</i>	V	/	NT	/	/	/
	<i>Leucania zaeae</i>	E	Priloga 2	/	/	/	/
	<i>Odice suava</i>	E	Priloga 2	/	/	/	/
	<i>Phragmatecia castaneae</i>	E	Priloga 2	/	/	/	/
primorski belin	<i>Pieris mannii</i>	V	/	LC	/	/	/
srebrni mnogook	<i>Plebejus argyrognomon</i>	V	/	LC	/	/	/

SLOVENSKO IME	ZNANSTVENO IME	RDEČI SEZNAM ¹	UREDBA ²	IUCN ³	BERNSKA KONV. ⁴	BARCEL. KONV. ⁵	DH. DP ⁶
jagodnjakov slezovček	<i>Pyrgus armoricanus</i>	V	/	LC	/	/	/
	<i>Triodia adriaticus</i>	E	Priloga 1	/	/	/	/
Ribe	Pisces						
jadranski jeseter	<i>Acipenser naccarii</i>	E	Priloga 1; Priloga 2	CR	Dodatek II	Dodatek II	DH II; DH IV
kokoška	<i>Aidablennius sphynx</i>	/	/	LC	/	/	/
	<i>Apletodon incognitus</i>	/	/	DD	/	/	/
skald	<i>Arnoglossus laterna</i>	/	/	LC	/	/	/
veliki gavun	<i>Atherina hepsetus</i>	/	/	LC	/	/	/
iglica	<i>Belone belone</i>	/	/	LC	/	/	/
bukva	<i>Boops boops</i>	/	/	LC	/	/	/
zmajček	<i>Callionymus pusillus</i>	/	/	LC	/	/	/
beli morski volk	<i>Carcharodon carcharias</i>		Priloga 1	CR	Dodatek II	Dodatek II	/
morski pes orjak	<i>Cetorhinus maximus</i>	E	Priloga 1	EN	Dodatek II	Dodatek II	/
veliki krulec	<i>Chelidonichthys lucerna</i>	/	/	LC	/	/	/
črnik	<i>Chromis chromis</i>	/	/	LC	/	/	/
knez	<i>Coris julis</i>	/	/	LC	/	/	/
navadni morski bič	<i>Dasyatis pastinaca</i>	/	/	VU	/	/	/
špar	<i>Diplodus annularis</i>	/	/	LC	/	/	/
pic	<i>Diplodus puntazzo</i>	/	/	LC	/	/	/
šarg	<i>Diplodus sargus</i>	/	/	LC	/	/	/
fratrc	<i>Diplodus vulgaris</i>	/	/	LC	/	/	/
sardon	<i>Engraulis encrasicolus</i>	/	/	LC	/	/	/
skalni glavač	<i>Gobius cobitis</i>	/	/	LC	/	/	/
rdečeusti glavač	<i>Gobius cruentatus</i>	/	/	LC	/	/	/
bledi glavač	<i>Gobius fallax</i>	/	/	DD	/	/	/
črni glavač	<i>Gobius niger</i>	/	/	LC	/	/	/
rjavi glavač	<i>Gobius paganellus</i>	/	/	LC	/	/	/
roulijev glavač	<i>Gobius roulei</i>	/	/	LC	/	/	/
dolgonosi morski konjiček	<i>Hippocampus guttulatus</i>	E	Priloga 1; Priloga 2	NT	Dodatek II	Dodatek II	/
kratkonosi morski konjiček	<i>Hippocampus hippocampus</i>	E	Priloga 1; Priloga 2	NT	Dodatek II	Dodatek II	/
morska vrana	<i>Labrus merula</i>	V	/	LC	/	/	/
dalmatinska babica	<i>Lipophrys dalmatinus</i>	/		LC	/	/	/
ovčica	<i>Lithognathus mormyrus</i>	/	/	LC	/	/	/
zlati cipelj	<i>Liza aurata</i>	/	/	LC	/	/	/
mol	<i>Merlangius merlangus</i>	/	/	LC	/	/	/
brancin	<i>Morone labrax</i>	/	/	NT	/	/	/

SLOVENSKO IME	ZNANSTVENO IME	RDEČI SEZNAM ¹	UREDBA ²	IUCN ³	BERNSKA KONV ⁴	BARCEL. KONV. ⁵	DH. DP ⁶
glavati cipelj	<i>Mugil cephalus</i>	/	/	LC	/	/	/
progasti bradač	<i>Mullus surmuletus</i>	/	/	LC	/	/	/
črnorepka	<i>Oblada melanura</i>	/	/	LC	/	/	/
ribon	<i>Pagellus erythrinus</i>	/	/	LC	/	/	/
velika babica	<i>Parablennius gattorugine</i>	/	/	LC	/	/	/
jlenka	<i>Parablennius incognitus</i>	/	/	LC	/	/	/
črnoboka babica	<i>Parablennius rouxi</i>	/	/	LC	/	/	/
babica papagajka	<i>Parablennius sanguinolentus</i>	/	/	LC	/	/	/
rogata babica	<i>Parablennius tentacularis</i>	/	/	LC	/	/	/
velokooka babica	<i>Paralipophrys trigloides</i>	/	/	LC	/	/	/
bathijev glavaček	<i>Pomatoschistus bathi</i>	/	/	LC	/	/	/
marmorni glavaček	<i>Pomatoschistus marmoratus</i>	/	/	LC	/	/	/
pavja babica	<i>Salaria pavo</i>	/	/	LC	/	/	/
sardela	<i>Sardina pilchardus</i>	/	/	LC	/	/	/
salpa	<i>Sarpa salpa</i>	/	/	LC	/	/	/
volkec	<i>Serranus hepatus</i>	/	/	LC	/	/	/
pisanica	<i>Serranus scriba</i>	/	/	LC	/	/	/
morski list	<i>Solea solea</i>	/	/	LC	/	/	/
orada	<i>Sparus auratus / Sparus aurata</i>	/	/	LC	/	/	/
kantar	<i>Spondylliosoma cantharus</i>	/	/	/	/	/	/
gnezdivka	<i>Symphodus cinereus</i>	/	/	LC	/	/	/
pavlinka	<i>Symphodus ocellatus</i>	/	/	LC	/	/	/
kosirica	<i>Symphodus roissali</i>	/	/	LC	/	/	/
dolgonoska	<i>Symphodus rostratus</i>	/	/	LC	/	/	/
lep	<i>Symphodus tinca</i>	/	/	LC	/	/	/
morski zmaj	<i>Trachinus draco</i>	/	/	LC	/	/	/
rdeči sprehajalček	<i>Tripterygion tripteronotus</i>	/	/	LC	/	/	/
rumeni sprehajalček	<i>Tripterygion delaisi</i>	/	/	LC	/	/	/
kovač	<i>Zeus faber</i>	/	/	LC	/	/	/
Piškurji	<i>Cephalaspidomorp hi</i>						
morski piškur	<i>Petromyzon marinus</i>	E	Priloga 1; Priloga 2	LC	Dodatek III	Dodatek III	DH II
Plazilci	<i>Reptilia</i>						
črnopikčasta kuščarica	<i>Algyroides nigropunctatus</i>	V	/	LC	Dodatek II	/	/
slepec	<i>Anguis fragilis</i>	O1	Priloga 1	LC	/	/	/

SLOVENSKO IME	ZNANSTVENO IME	RDEČI SEZNAM ¹	UREDBA ²	IUCN ³	BERNSKA KONV ⁴	BARCEL. KONV. ⁵	DH. DP ⁶
glavata kareta	<i>Caretta caretta</i>	E	Priloga 1; Priloga 2	VU	Dodatek II	Dodatek II	DH II; DH IV
črnica	<i>Hierophis viridiflavus</i>	V	Priloga 1	LC	/	/	/
zelenec	<i>Lacerta viridis</i>	V	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	DH IV
belouška	<i>Natrix natrix</i>	O1	Priloga 1	LC	/	/	/
kobranka	<i>Natrix tessellata</i>	V	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	DH IV
kraška kuščarica	<i>Podarcis melisellensis</i>	V	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	DH IV
pozidna kuščarica	<i>Podarcis muralis</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	DH IV
primorska kuščarica	<i>Podarcis siculus</i>	O1	Priloga 1	LC	/	/	/
mačjeoka kača / črnostrel	<i>Telescopus fallax</i>	E	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
navadni gož	<i>Zamenis longissimus</i>	/	Priloga 1	LC	/	/	/
Ptiči	Aves						
skobec	<i>Accipiter nisus</i>	V	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
mali martinec	<i>Actitis hypoleucos</i>	E2	Priloga 1, Priloga 2	LC	Dodatek III	/	/
dolgorepka	<i>Aegithalos caudatus</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
vodomec	<i>Alcedo atthis</i>	E2	Priloga 1, Priloga 2	LC	Dodatek II	/	DP I
hudournik	<i>Apus apus</i>	O1	Priloga 1	NT	Dodatek III	/	/
velika bela čaplja	<i>Ardea alba</i>	/	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	DP I
rjava čaplja	<i>Ardea purpurea</i>	/	Priloga 1, Priloga 2	LC	Dodatek II	/	DP I
kanja	<i>Buteo buteo</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
spremenljivi prodnik	<i>Calidris alpina</i>	/	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
repnik	<i>Carduelis cannabina</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
lišček	<i>Carduelis carduelis</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
zelenec	<i>Carduelis chloris</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
plezalček	<i>Certhia sp.</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	DP I
mali deževnik	<i>Charadrius dubius</i>	V/E2	Priloga 1, Priloga 2	LC	Dodatek II	/	/
dlesk	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
kavka	<i>Corvus monedula</i>	V/E1	Priloga 1, Priloga 2	LC	/	/	DP II
plavček	<i>Cyanistes caeruleus</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
labod grbec	<i>Cygnus olor</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek III	/	DP II
mestna lastovka	<i>Delichon urbicum</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
veliki detel	<i>Dendrocopos major</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/

SLOVENSKO IME	ZNANSTVENO IME	RDEČI SEZNAM ¹	UREDBA ²	IUCN ³	BERNSKA KONV. ⁴	BARCEL. KONV. ⁵	DH. DP ⁶
mala bela čaplja	<i>Egretta garzetta</i>	/	Priloga 1, Priloga 2	LC	Dodatek II	/	DP I
plotni strnad	<i>Emberiza cirrus</i>	V/V1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
taščica	<i>Erithacus rubecula</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
črnoglavi muhar	<i>Ficedula hypoleuca</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
ščinkavec	<i>Fringilla coelebs</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek III	/	/
polarni slapnik	<i>Gavia arctica</i>	/	Priloga 1, Priloga 2	LC	Dodatek II	/	DP I
kmečka lastovka	<i>Hirundo rustica</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
kaspijska čigra	<i>Hydroprogne caspia</i>	/	Priloga 1	LC	Dodatek II	Dodatek II	/
čapljica	<i>Ixobrychus minutus</i>	E2	Priloga 1, Priloga 2	LC	Dodatek III	/	DP I
vijeglavka	<i>Jynx torquilla</i>	V	Priloga 1, Priloga 2	LC	Dodatek III	/	/
rumenonogi galeb	<i>Larus michahellis</i>	R	Priloga 1	LC	/	/	/
rečni galeb	<i>Larus ridibundus</i>	V	Priloga 1	LC	Dodatek III	/	DP II
slavec	<i>Luscinia megarhynchos</i>	V	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
beloliska	<i>Melanitta fusca</i>	/	Priloga 1	VU	Dodatek III	/	DP II
veliki žagar	<i>Mergus merganser</i>	E2	Priloga 1, Priloga 2	LC	Dodatek III	/	DP II
srednji žagar	<i>Mergus serrator</i>	/	Priloga 1	NT	Dodatek III	/	DP II
bela pastirica	<i>Motacilla alba</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
veliki škurh	<i>Numenius arquata</i>	E1	Priloga 1, Priloga 2	NT	Dodatek III	/	DP II
kobilar	<i>Oriolus oriolus</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
velika sinica	<i>Parus major</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
domači vrabec	<i>Passer domesticus</i>	O1	Priloga 1	LC	/	/	/
menišek	<i>Periparus ater</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
sredozemski vranjek	<i>Gulosus aristotelis desmarestii</i>	/	Priloga 1, Priloga 2		Dodatek II	Dodatek II	DP I
kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>	/	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
šmarnica	<i>Phoenicurus ochruros</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
pogorelec	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	E2	Priloga 1, Priloga 2	LC	Dodatek II	/	/
vrbi kovaček	<i>Phylloscopus collybita</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek III	/	/
zelena žolna	<i>Picus viridis</i>	E2	Priloga 1, Priloga 2	LC	Dodatek III	/	/
črna prosenka	<i>Pluvialis squatarola</i>	/	Priloga 1	LC	Dodatek III	/	DP II

SLOVENSKO IME	ZNANSTVENO IME	RDEČI SEZNAM ¹	UREDBA ²	IUCN ³	BERNSKA KONV. ⁴	BARCEL. KONV. ⁵	DH. DP ⁶
zlatouhi ponirek	<i>Podiceps auritus</i>	/	Priloga 1, Priloga 2	NT	Dodatek II	/	DP I
čopasti ponirek	<i>Podiceps cristatus</i>	V1	Priloga 1	LC	Dodatek III	/	/
črnovrati ponirek	<i>Podiceps nigricollis</i>	R	Priloga 1	VU	Dodatek II	/	/
močvirska sinica	<i>Poecile palustris</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
sredozemski viharnik	<i>Puffinus yelkouan</i>	/	Priloga 1, Priloga 2	VU	Dodatek II	Dodatek II	DP I
rdečeglavi kraljiček	<i>Regulus ignicapilla</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
rumenoglavi kraljiček	<i>Regulus regulus</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
repaljščica	<i>Saxicola rubetra</i>	E2	Priloga 1, Priloga 2	LC	Dodatek II	/	/
grilček	<i>Serinus serinus</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
brglez	<i>Sitta europaea</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
čižek	<i>Spinus spinus</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek III	/	/
navadna čigra	<i>Sterna hirundo</i>	E2	Priloga 1, Priloga 2	LC	Dodatek II	/	DP I
kričava čigra	<i>Thalasseus sandvicensis</i>	/	Priloga 1, Priloga 2	LC	Dodatek II	Dodatek II	DP I
turška grlica	<i>Streptopelia decaocto</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek III	/	DP II
škorec	<i>Sturnus vulgaris</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek III	/	DP II
črnoglavka	<i>Sylvia atricapilla</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
mlinarček	<i>Sylvia curruca</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
žametna penica	<i>Sylvia nisoria</i>	R	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	DP I
zelenonogi martinec	<i>Tringa nebularia</i>	/	Priloga 1	LC	Dodatek III	/	DPII
stržek	<i>Troglodytes troglodytes</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	/
kos	<i>Turdus merula</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek III	/	DP II
cikovt	<i>Turdus philomelos</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek III	/	DPII
smrdokavra	<i>Upupa epops</i>	E1	Priloga 1, Priloga 2	LC	Dodatek II	/	/
Sesalci	Mammalia						
navadni delfin	<i>Delphinus delphis</i>	E	Priloga 1	EN	Dodatek II	Dodatek II	DH IV
beloprski jež	<i>Erinaceus roumanicus</i>	/	/	LC	/	/	/
savijev netopir	<i>Hypsugo savii</i> / <i>Pipistrellus savii</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	DH IV
obvodni netopir	<i>Myotis daubentonii</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II, Dodatek III	/	DH IV
brkati netopir	<i>Myotis mystacinus</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II, Dodatek III	/	DH IV

SLOVENSKO IME	ZNANSTVENO IME	RDEČI SEZNAM ¹	UREDBA ²	IUCN ³	BERNSKA KONV. ⁴	BARCEL. KONV. ⁵	DH. DP ⁶
mali netopir	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	O1	Priloga 1, Priloga 2	LC	Dodatek III	/	DH IV
belorobi netopir	<i>Pipistrellus kuhlii</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek II	/	DH IV
navadna veverica	<i>Sciurus vulgaris</i>	O1	Priloga 1	LC	Dodatek III	/	/
velika pliskavka	<i>Tursiops truncatus</i>	E	Priloga 1	VU	Dodatek II	Dodatek II	DH II; DH IV

Legenda: Rdeči seznam: O1 - podkategorija kategorije O, v katero se uvrstijo vrste, ki so zavarovane z Uredbo o zavarovanju ogroženih živalskih vrst (Ur.l.RS, št. 57/93, 61/93 in 69/00) in niso več ogrožene, obstaja pa potencialna možnost ponovne ogroženosti; E - prizadeta vrsta je kategorija ogroženosti, v katero se uvrstijo vrste, katerih obstanek na območju Republike Slovenije ni verjeten, če bodo dejavniki ogrožanja delovali še naprej. Številčnost teh vrst se je zmanjšala na kritično stopnjo oziroma njihova številčnost zelo hitro upada v večjem delu areala; E2 – podkategorija E, v katero se uvrstijo vrste, katerih obstanek na območju RS ni verjeten, če bodo dejavniki ogrožanja delovali še naprej; vrste so močno ogrožene; V - ranljiva vrsta je kategorija ogroženosti, v katero se uvrstijo vrste, za katere je verjetno, da bodo v bližnji prihodnosti prešle v kategorijo prizadete vrste, če bodo dejavniki ogrožanja delovali še naprej. Številčnost vrste se je v velikem delu areala zmanjšala oziroma se zmanjšuje. Vrste so zelo občutljive na kakršnekoli spremembe oziroma poseljujejo habitate, ki so na človekove vplive zelo občutljivi; V1 - podkategorija kategorije V, v katero se uvrstijo vrste, za katere je verjetno, da bodo v bližnji prihodnosti prešle v kategorijo prizadete vrste, če bodo dejavniki ogrožanja delovali še naprej; vrste, ki so splošno razširjene in imajo zadovoljivo populacijo, vendar obstaja nevarnost, da bodo zaradi sprememb v življenjskem prostoru postale ogrožene; R - redka vrsta je kategorija ogroženosti, v katero se uvrstijo vrste, ki so potencialno ogrožene zaradi svoje redkosti na območju Republike Slovenije in lahko v primeru ogrožanja hitro preidejo v kategorijo prizadete vrste. **IUCN:** CR – kritično ogrožena vrsta; EN – prizadeta vrsta; VU – ranljiva vrsta; NT – potencialno ogrožena vrsta; LC – najmanj ogrožena vrsta; DD – pomanjkljivi podatki o ogroženosti; NE – neopredeljena vrsta